

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

7-8/2001

ročník
LIII

Orac

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestních

Krádež	č. 42
Nedovolené překročení státní hranice	č. 31
Odnětí a přikázání věci	č. 33
Podílnictví	č. 45
Podvod	č. 38
Řízení o odvolání	č. 34
Řízení proti mladistvým	č. 36
Sdělení obvinění	č. 39
Totožnost skutku	č. 40
Účinná lítost	č. 35
Vazba	č. 37
Vazba	č. 41
Vazba	č. 44
Výkon rozsudků cizozemských soudů	č. 43
Zvlášť nebezpečný recidivista	č. 32

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Bezpodílové spoluvlastnictví manželů	č. 49
Družstva	č. 51
Náhradní byt	č. 54
Promlčení	č. 56
Rozhodnutí soudu – rozsudek pro zmeškání	č. 47
Rozhodnutí soudu – rozsudek pro zmeškání	č. 52
Řízení před soudem	č. 46
Řízení před soudem	č. 53
Řízení před soudem + předběžná otázka	č. 48
Vady věcí + koupě	č. 57
Vlastnictví	č. 50
Výkon rozhodnutí – zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitosti	č. 55

15. specializovaná výstava

SFAMEX

<http://sfamex.lionline.cz/>

podzim 2001

**21. - 23. listopadu 2001,
Veletržní palác, Praha**

DAREK PRO NAVŠTĚVNÍKY

Zlevněný vstup do sbírek
Národní galerie Veletržního paláce

e-SFAMEX

**BOHATÝ
DOPROVODNÝ PROGRAM**

Informace a přihlášky
na bezplatné odborné semináře

<http://sfamex.lionline.cz>

software pro účetnictví a řízení & služby pro podnikatele

Vytiskněte si na naší internetové adrese:
sfamex.lionline.cz
pozvánku - volnou vstupenku na výstavu!

**SVAZ
ÚČETNÍCH®**

Svaz účetních - sekce výstav, Štěpánská 28, 110 00 Praha 1

tel.: (02) 2404 1014, (02) 2404 3014, fax: (02) 2404 2915

<http://www.lionline.cz/> <http://sfamex.lionline.cz/> E-mail: info@lionline.cz

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Umožněním nedovoleného překročení státní hranice ve smyslu ustanovení § 171a odst. 1 tr. zák. je každé jednání pachatele, kterým napomáhá (usnadňuje) jiné osobě nedovoleně překročit státní hranici, např. ji za tím účelem převede či převezne přes státní hranici, opatří k překročení státní hranice dopravní prostředek, poskytne potřebnou radu apod. Za umožnění nedovoleného překročení státní hranice lze pokládat též slib pachatele poskytnout této osobě pomoc v jejím dalším pohybu na území cizího státu (např. přistavením vozidla v blízkosti státní hranice a převozem této osoby do vnitrozemí cizího státu).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 1. 2001 sp. zn. 11 Tcu 92/2000)

Nejvyšší soud rozhodl k návrhu Ministerstva spravedlnosti České republiky na zápis odsouzení cizozemským soudem do evidence Rejstříku trestů tak, že se do evidence Rejstříku trestů zaznamenají údaje o odsouzení občana České republiky F. K. rozsudkem Zemského soudu v Chemnitz ze dne 31. 8. 1994 sp. zn. 7 Ns 230 Js 5828/94, Spolková republika Německo, pro trestný čin napomáhání k nedovolenému vstupu do země a úmyslnému nedovolenému pobytu podle § 3 odst. 1 věty 1, § 92 odst. 1 čis. 1, čis. 6, odst. 2 čis. 2 cizineckého zákona, § 52 trestního zákoníku Spolkové republiky Německo k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku a tří měsíců.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Zemského soudu v Chemnitz ze dne 31. 8. 1994 sp. zn. 7 Ns 230 Js 5828/94, Spolková republika Německo, který nabyl právní moci dne 8. 9. 1994, byl F. K. uznán vinným ze spáchání trestného činu napomáhání k nedovolenému vstupu do země a úmyslnému nedovolenému pobytu podle § 3 odst. 1 věty 1, § 92 odst. 1 čis. 1, čis. 6, odst. 2 čis. 2 cizineckého zákona, § 52 trestního zákoníku Spolkové republiky Německo. Tohoto trestného činu se dopustil tím, že dne 16. 2. 1994 si v T. pronajal obytný automobil značky Avia a s tímto vozidlem překročil česko-německou hranici. Potom na německém území v blízkosti státní hranice do vozidla nastoupilo 38 jugoslávských státních příslušníků, kteří v noci z 16. na 17. 2. 1994 ilegálně překročili hranici z České republiky do SRN, a to, jak F. K. věděl, bez povolení pro vstup a pobyt ve Spolkové republice Německo. Tyto potom vezl po předpokládané trase do B. a F., za což mu byla přislíbena odměna 200 DM a náhradní díly do jeho osobního automobilu. Za tento trestný čin byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku a tří měsíců.

Ministerstvo spravedlnosti České republiky podalo podle § 4 odst. 2 zák. č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů (dále jen zákon), Nejvyššímu soudu České republiky návrh na zapsání výše uvedeného odsouzení německého soudu do evidence Rejstříku trestů České republiky.

Nejvyšší soud České republiky věc přezkoumal a shledal, že jsou splněny zákonné podmínky pro zápis odsouzení cizozemským soudem do evidence Rejstříku trestů.

Podle § 4 odst. 2 zákona může Nejvyšší soud na návrh Ministerstva spravedlnosti rozhodnout, že se do evidence Rejstříku trestů zaznamenají též údaje o odsouzení občana České republiky cizozemským soudem, jestliže se týká činu, který je trestným i podle právního řádu České republiky, a zápis do evidence je odůvodněn závažností činu a druhem trestu, který za něj byl uložen.

Z podaného návrhu a z obsahu připojeného spisového materiálu vyplývá, že obviněný je občanem České republiky, který byl odsouzen cizozemským soudem, přičemž odsouzení se týká skutku, který vykazuje znaky trestného činu i podle právního řádu České republiky, a to trestného činu nedovoleného překročení státní hranice podle § 171a tr. zák.

Trestného činu nedovoleného překročení státní hranice podle § 171a odst. 1 tr. zák. se dopustí, kdo pro jiného organizuje nebo jinému umožní nedovolené překročení státní hranice.

Z výše uvedených konstrukcí trestného činu nedovoleného překročení státní hranice podle § 171a tr. zák. je zřejmé, že jednání, jímž je naplňována objektivní stránka této skutkové podstaty a jež má v obou alternativách fakticky povahu účastenství na trestném činu, a to ve formě organizátorství nebo pomoci (srov. ustanovení § 10 odst. 1 písm. a/, c/ tr. zák.), je zde pokládáno přímo za jednání pachatele samotného, nikoliv za jednání účastníka. Osoba, která sama toliko nedovoleně překročí státní hranici (tj. bez použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí – srov. § 171b tr. zák.), se tímto nedopouští trestného činu ve smyslu ustanovení § 171a tr. zák.; není tedy pachatelem tohoto trestného činu. Pachatelem je ten, kdo pro tuto osobu nedovolené překročení státní hranice buď organizuje, anebo jí to umožní. Jinak řečeno, organizátorství a pomoc jsou zde povýšeny na pachatelství.

V posuzovaném případě si obviněný F. K. dne 16. 2. 1994 v T. od svého známého pronajal automobil zn. Avia, aby mohl téhož dne kolem 17.00 hod. odjet tímto automobilem, který sám také řídil, přes hraniční přechod Z. do Spolkové republiky Německo a aby tam v blízkosti státní hranice s Českou republikou podle předchozí domluvy počkal na skupinu 38 jugoslávských občanů, o nichž věděl, že v noci ze 16. na 17. 2. 1994 ilegálně překročí tzv. zelenou hranici mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo, aniž mají příslušné povolení k vstupu a pobytu na území Spolkové republiky Německo, kde je také v noci kolem 02.00 hod. dne 17. 2. 1994 naložil do tohoto automobilu s tím, že je odveze dále do B. a F., za což mu byla blíže nezjištěným jugoslávským občanem jménem D. přislíbena odměna ve výši 200 DM a náhradní díly do osobního auta, přičemž byl zadržen policejními orgány.

Tímto jednáním obviněný naplnil výše popsané znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 171a odst. 1 tr. zák., neboť jiným osobám umožnil nedovolené překročení státní hranice. Umožněním nedovoleného překročení státní hranice ve smyslu ustanovení § 171a odst. 1 tr. zák. je každé jednání pachatele, kterým napo-

máhá (usnadňuje) jiné osobě nedovoleně překročit státní hranici, např. ji za tím účelem převede či převezve přes státní hranici, opatří k překročení státní hranice dopravní prostředek, poskytne potřebnou radu apod. Za umožnění nedovoleného překročení státní hranice lze pokládat též slib pachatele poskytnout této osobě pomoc v jejím dalším pohybu na území cizího státu (např. přistavením vozidla a převozem této osoby do vnitrozemí cizího státu).

Proto Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v posuzovaném případě je splněna formální podmínka vyžadovaná ustanovením § 4 odst. 2 zákona, spočívající v požadavku trestnosti činu i podle právního řádu České republiky. S ohledem na zjištění, že obviněný se činu dopustil za úplatu (resp. slib úplaty), když za odvoz osob mu byla slíbena finanční odměna ve výši 200 DM a dále náhradní díly k osobnímu vozidlu, pak lze dospět k závěru o možnosti posouzení jeho jednání jako trestného činu nedovoleného překročení státní hranice podle § 171a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., resp. jako pokusu této kvalifikované skutkové podstaty.

V posuzované věci jsou dány i podmínky materiální povahy. F. K. se dopustil závažné trestné činnosti v posledních letech velmi rozšířené. Pomáhal přepravit do ciziny větší množství osob za slíbenou odměnu. Cizozemským soudem mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody. Lze tedy dovodit, že podmínky ustanovení § 4 odst. 2 zákona týkající se závažnosti činu a druhu uloženého trestu jsou též splněny.

Z uvedených důvodů proto Nejvyšší soud návrhu Ministerstva spravedlnosti na zapsání výše označeného cizozemského rozhodnutí do evidence Rejstříku trestů vyhověl.

Materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy podle § 41 odst. 1 tr. zák. zpravidla nebude splněna, jestliže při předchozím odsouzení obviněného pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin mu byl soudem pro okolnosti případu uložen trest odnětí svobody snížený podle § 40 odst. 1 tr. zák. pod dolní hranici trestní sazby a v krátké výměře, jenž byl navíc zčásti odpýkán vazbou.

(Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2000 sp. zn. 7 To 200/2000)

K odvolání obžalovaného F. H. Městský soud v Praze zrušil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 11. 2. 2000 sp. zn. 1 T 74/99 v celém rozsahu a sám ve věci znovu rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 11. 2. 2000 sp. zn. 21 T 74/99 byl obžalovaný F. H. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák. jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se trestného činu dopustil tím, že v době od nejméně 5. 7. 1998 do 6. 7. 1998 v P. společně s dosud nezjištěným spolupachatelem za užití shodných klíčů pomocí páčení vnikli do uzamčených prostor hotelu N., kde odcizili sbírku známek v hodnotě nejméně 31 360 Kč, zlaté hodinky a náhrdelník v hodnotě 23 250 Kč, barevný televizor Daewoo, bublen s elektrickou šňůrkou, cigarety různých značek, koženou bundu, tašky, oplatky, bonbóny, čokolády, žvýkačky, videorekordér zn. Sanyo, drogistické zboží, pistoli zn. Astra, telefonní karty, kopírovací přístroj, počítač s příslušenstvím a programy, fax, hrací automat, 3 ks pánských bund, satelitní přístroj Connexious, dále 50 000 Kč na hotovosti, 3640 USD, 4900 DM, a to vše v hodnotě nejméně 447 935 Kč ke škodě poškozeného J. Š., a ke škodě téhož poškozeného poškodili skříňku trezoru, dvě vložky zn. FAB a tři hrací automaty v hodnotě 4250 Kč a dále odcizili radio-magnetofon Sharp, typ QT CD – 150, 12 ks CD disků, mikrofon zn. Hama, vše v hodnotě nejméně 7930 Kč ke škodě poškozeného R. F., přičemž tohoto jednání se obžalovaný dopustil, ačkoliv byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 sp. zn. 6 T 40/93, který nabyl právní moci dnem 9. 9. 1993, odsouzen pro trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, který vykonal. Za to byl obžalovanému uložen podle § 247 odst. 3 tr. zák. za použití § 42 odst. 1 a § 35 odst. 2 tr. zák. souhrnný trest odnětí svobody v trvání sedmi roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 57a odst. 1 tr. zák. mu byl uložen trest zákazu pobytu na území hl. m. Prahy na dobu pět let. Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 20. 11. 1998 sp. zn. 3 T 86/96, jakož i všechna další

rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, jestliže vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu. Dále bylo rozhodnuto o povinnosti obžalovaného podle § 228 odst. 1 tr. ř. zaplatit na náhradu škody poškozenému J. Š. částku 282 348,20 Kč a poškozenému R. F. částku 7930 Kč a podle § 229 odst. 2 tr. ř. byli oba tito poškození odkázáni se zbytkem svého nároku na řízení ve věcech občanskoprávních. Týmž rozsudkem byl obžalovaný E. A. H. podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn obžaloby pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák. a trestný čin poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., a to pro skutek, kterého se měl dopustit shodným jednáním jako obžalovaný F. H.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný F. H. v zákonné lhůtě odvolání. Poukazuje na to, že po celé trestní řízení vypovídal stejně, uvedl motiv trestné činnosti, popsal celou událost a uvedl i jméno spolupachatele a pouze nesouhlasil s výčtem odcizených věcí, zejména valut. Soud mu uvěřil jen z části, když vzal v úvahu rozsah odcizených věcí a skutečnost, že po vyloupení byl hotel volně přístupný. Věci, jejichž odcizení popírá, nemají význam pro změnu právní kvalifikace. Souhlasí tedy až na výčet odcizených věcí s kvalifikací podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák. Nesouhlasí s tvrzením soudu, že se jednání dopustil s nezjištěným spolupachatelem. Zejména však namítá nesprávnost rozsudku spočívající v tom, že soud hodnotil jeho jednání jako spáchané zvlášť nebezpečným recidivistou podle § 41 odst. 1 tr. zák. Pokud jde o jeho odsouzení rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 11. 8. 1993 sp. zn. 6 T 40/93, kdy byl uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., zdůrazňuje, že mu byl uložen trest jen v trvání jednoho roku a soud vzal v úvahu mimořádné okolnosti případu. Nebyla tedy naplněna materiální podmínka aplikace § 41 odst. 1 tr. zák. Navíc poukazuje na to, že část trestu vykonal vazbou a ve vlastním výkonu trestu byl jen několik měsíců. Pokud jde o odsouzení rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 26. 2. 1997 sp. zn. 3 T 121/96, nastoupil tento trest až 4. 11. 1998, tedy po spáchání projednávané trestné činnosti, takže toto odsouzení nelze rovněž vzít v úvahu při použití ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák. Navrhl závěrem, aby napadený rozsudek byl zrušen ve výroku o vině i trestu a byl mu uložen v rámci sazby § 247 odst. 3 tr. zák. přiměřený nepodmíněný trest odnětí svobody.

Městský soud v Praze přezkoumal podle § 254 odst. 1, 2 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, pokud se týkají obžalovaného F. H., a správnost postupu řízení, které mu předcházelo, přihlížející přitom i k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány, a zjistil, že odvolání je důvodné.

Řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, bylo provedeno bez podstatných procesních vad, byla též dodržována příslušná ustanovení trestního řádu zajišťující právo obžalovaného na obhajobu. Soud prvního stupně provedl všechny dostupné důkazy, které mohly objasnit skutkový stav věci, a tyto důkazy pečlivě a uvažlivě hodnotil, a to plně v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. Soud prvního stupně jednotlivé důkazy rozvádí podrobně v odůvodnění napadeného rozsudku, hodnotí je jak jednotlivě, tak

v souhrnu se všemi ostatními důkazy, a odvolací soud se s tímto hodnocením plně ztotožňuje, a proto lze na odůvodnění rozsudku v tomto směru zcela odkázat. Obžalovaný doznal, že se předmětného vloupání dopustil, popíral pouze, že by byly odcizeny věci v rozsahu, jak bylo tvrzeno v obžalobě. Soud prvního stupně se touto obhajobou obžalovaného zabýval a rozsah škody oproti obžalobě výrazně snížil, přihlédl i k tomu, že po vloupání se mohl na odcizování věcí podílet ještě někdo jiný, neboť po dobu asi deseti hodin byl hotel nezajištěn. Správně vzal v úvahu, že obžalovaný odcizil věci z prostor, kam bezprostředně vnikl, tedy věci uzamčené v prostorách kanceláře poškozeného J. Š., které byly cennější a lehce zpeněžitelné, a věci, které byly uloženy v trezoru, přičemž je třeba zdůraznit, že obžalovaný zcela zřejmě vloupání spáchal s dalším spolupachatelem a nemusel mít zcela úplný přehled o tom, které další věci byly odcizeny. Tak, jak soud prvního stupně postupoval při zjištění toho, které věci byly odcizeny, jsou jeho závěry podle názoru odvolacího soudu správné a škoda tak, jak byla zjištěna, je škodou minimální. Jednání obžalovaného je prokázáno i řadou dalších důkazů, které jsou citovány v odůvodnění napadeného rozsudku. Pokud jde tedy o skutkový děj, byl zjištěn správně a úplně.

Jednání obžalovaného naplnilo po objektivní i subjektivní stránce znaky skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák. Soud prvního stupně však pochybil, pokud dospěl k závěru, že obžalovaný tento trestný čin spáchal jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák. Podle § 41 odst. 1 tr. zák. se za zvlášť nebezpečného recidivistu považuje pachatel, který znovu spáchal zvlášť závažný úmyslný trestný čin, ač již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný úmyslný trestný čin potrestán, jestliže tato okolnost pro svou závažnost zejména vzhledem k délce doby, která uplynula od posledního odsouzení, podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Obžalovaný byl před spácháním nyní projednávaného trestného činu odsouzen a potrestán pro trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., a to rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 11. 8. 1993 sp. zn. 6 T 40/93, kdy mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, který vykonal 17. 5. 1994. Po formální stránce tedy byl obžalovaný v minulosti již potrestán pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin, neboť trestný čin loupeže spadá mezi zvlášť závažné trestné činy ve smyslu § 41 odst. 2 tr. zák.

Odvolací soud však dospěl k závěru, že nebyla splněna materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy, neboť nelze dojít k závěru, že by tato okolnost pro svou závažnost podstatně zvyšovala stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. obžalovaný podle citovaného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 spáchal tím, že dne 17. 5. 1993 v obchodním domě K. vyzval prodávačku J. L., aby mu dala peníze s tím, že pokud je vydá, nic se jí nestane, hrozil jí pěstí, pak se od ní odvrátil, přistoupil k pokladně a začal na ní markovat, poté přistoupil zpět k J. L., chytil ji za zápěstí, a když upustila klíče, sebral je, odemkl jimi pokladnu a vzal částku nejméně 1000 Kč; v okamžiku, kdy měl bankovky v ruce, mu je svědkyně H. F. vzala z ruky, obžalovaný se vysmekl a posléze

byl ještě v obchodním domě zadržen zákazníky a pracovníky ostrahy. Obžalovanému byl trest odnětí svobody v trvání jednoho roku uložen za použití § 40 odst. 1 tr. zák., a to pro mimořádné okolnosti činu, protože obvodní soud dovodil, že se jedná o násilí mimořádně nízké intenzity, spočívající v tom, že obžalovaný nejprve měl namířenou pěst, pak jen krátce prodavačku uchopil za zápěstí, toto jednání spáchal podle odůvodnění rozsudku „s klidným usměvavým výrazem a s verbálním důrazem na to, že se prodavačce nic nestane“. Obžalovaný pohrůžku nestupňoval ani nesplnil, ale od prodavačky se odvrátil. Násilí spočívalo v tom, že ji pouze ještě krátce uchopil za zápěstí. Odvolací soud tedy dospěl k závěru, že jestliže tento rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 dospěl k závěru, že konkrétní stupeň společenské nebezpečnosti byl nízký, že okolnosti případu byly takové, že trest uložený v rámci zákonné sazby by byl nepřiměřeně přísný, a proto užil ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. a uložil trest odnětí svobody toliko ve výměře jednoho roku, pak nebyla v nyní projednávaném případě splněna materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy podle § 41 odst. 1 tr. zák. Bylo tudíž přihlédnuto i ke konkrétnímu stupni společenské nebezpečnosti trestného činu, pro který byl obžalovaný potrestán, k výměře dříve uloženého trestu, a na základě toho nelze mít zato, že předchozí potrestání pro zvlášť závažný trestný čin je okolností, která pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. K tomu přistupuje to, že podstatnou část trestu uloženého Obvodním soudem pro Prahu 1 vykonal vazbou a ve výkonu tohoto trestu byl přibližně sedm měsíců.

Obžalovaný byl dále odsouzen rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 26. 2. 1997 sp. zn. 3 T 121/96 mimo jiné pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání čtyř let, tedy i pro trestný čin uvedený v § 41 odst. 2 tr. zák., nicméně tento trest obžalovaný začal vykonávat až po spáchání nyní projednávaného trestného činu, a to dne 3. 11. 1998. Ohledně tohoto odsouzení tedy nelze dovodit, že by obžalovaný byl před nyní projednávanou trestnou činností pro zvlášť závažný trestný čin potrestán. Proto toto odsouzení nelze vzít v úvahu, neboť podmínky zvlášť nebezpečné recidivy v tomto případě nebyly splněny po formální stránce, když ohledně tohoto odsouzení chybí předchozí potrestání za zvlášť závažný úmyslný trestný čin.

Proto odvolací soud u obžalovaného F. H. napadený rozsudek zrušil v celém rozsahu a obžalovaného uznal vinným skutkem, jak byl správně zjištěn soudem prvního stupně s tím, že jím spáchal trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák. a neuznal tedy po skutkové i právní stránce zvlášť nebezpečnou recidivu podle § 41 odst. 1 tr. zák.

Odvolací soud pak rozhodoval znovu o trestu s přihlédnutím k hlediskům uvedeným v § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák. Nejprve je třeba uvést, že k pochybení soudu prvního stupně došlo i v tom směru, že obžalovanému ukládal souhrnný trest ve vztahu k rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 20. 11. 1998 sp. zn. 3 T 86/96. Ve věci Obvodního soudu pro Prahu 8 byl totiž nejprve vydán dne 1. 7. 1996

trestní příkaz, který byl obžalovanému doručen dne 21. 3. 1997 a státnímu zástupci dne 11. 7. 1996. Odpor proti trestnímu příkazu podal pouze obžalovaný. Podle § 314e odst. 5 tr. ř. má trestní příkaz povahu odsuzujícího rozsudku, přičemž účinky spojené s vyhlášením rozsudku nastávají doručením trestního příkazu obviněnému. O vícečinný souběh několika trestných činů (z hlediska časového) jde tehdy, jestliže v mezidobí mezi okamžikem spáchání prvního z nich a okamžikem spáchání posledního z nich nedošlo k vyhlášení odsuzujícího rozsudku za nějaký trestný čin, a to takového rozsudku, který by byl jako první odsuzující rozsudek v trestním stíhání pro onen trestný čin vyhlášen a který pak svého času nabyl právní moci a lze k němu přihlížet. Rozhodným je tudíž okamžik vyhlášení odsuzujícího rozsudku, který je určitou výstrahou obviněnému, a v případě trestního příkazu je tímto okamžikem doručení trestního příkazu obviněnému, neboť tímto dnem nastávají účinky vyhlášení rozsudku. O vztahu souhrnnosti by se jednalo tehdy, jestliže by byl trestný čin spáchán před doručením tohoto trestního příkazu, byť byl trestní příkaz posléze na základě odporu podaného obžalovaným zrušen a následně byl obžalovaný pravomocně odsouzen až tímto rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 20. 11. 1998 sp. zn. 3 T 86/96. V daném případě obžalovaný nyní projednávaný trestný čin spáchal až poté, co mu byl předmětný trestní příkaz ve věci Obvodního soudu pro Prahu 8 doručen, a nejedná se tudíž o vztah souhrnnosti ve smyslu § 35 odst. 2 tr. zák. Odvolací soud dospěl k závěru, že v daném případě však účinky vyhlášeného rozsudku doručením trestního příkazu obžalovanému nastaly, obžalovaný nyní projednávanou trestnou činnost spáchal až po doručení tohoto trestního příkazu a z tohoto důvodu mu neměl být ukládán trest souhrnný ve vztahu k citovanému odsouzení rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8.

Při ukládání trestu přihlédl odvolací soud k tomu, že obžalovaný je recidivistou, neboť v minulosti stál již víckrát před soudem, a to i pro majetkové trestné činy, přičemž byl odsouzen pro majetkové trestné činy, a proto předchozí odsouzení soud hodnotil jako přitěžující okolnost ve smyslu § 34 písm. j) tr. zák. Bylo přihlédnuto i ke ztíženým možnostem nápravy obžalovaného, který se i přes opakované výkony trestu odnětí svobody opětovně dopouští téže trestné činnosti. Odvolací soud přihlédl i k výši škody způsobené trestným činem, která výrazně převyšuje hranici značné škody, za kterou je pokládána částka 200 000 Kč. Při ukládání trestu vzal soud na zřetel též to, že obžalovaný v současné době vykonává trest odnětí svobody v trvání čtyř let z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 vedeného pod sp. zn. 3 T 121/96, z něhož vykonal teprve necelou polovinu, a že poté bude vykonávat ještě trest odnětí svobody v trvání 9 měsíců uložený mu rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 20. 11. 1998 sp. zn. 3 T 86/96. Dále bylo vzato na zřetel i to, že obžalovaný trestným činem zneužil důvěry svého zaměstnavatele a využil toho, že měl k dispozici klíče a že jeho zaměstnavatel v té době odjel mimo republiku. Motivem jednání obžalovaného byla nepochybně ziskovost. Se zřetelem ke všem těmto skutečnostem považoval odvolací soud za přiměřený trest odnětí svobody v trvání pěti let, který

podle jeho názoru spolu s dosud nevykonanými tresty odnětí svobody splní účel trestu uvedený v § 23 odst. 1 tr. zák. Pro výkon trestu byl obžalovaný zařazen podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. do věznice s ostrahou. Současně byl obžalovanému uložen trest zákazu pobytu na území hl. m. Prahy, a to ve výměře pěti let, neboť obžalovaný nemá v obvodu Prahy trvalý pobyt a ochrana majetku občanů vyžaduje (i se zřetelem na osobu obžalovaného), aby mu byl pobyt na území hl. m. Prahy zakázán. Se zřetelem na osobu obžalovaného, zejména na to, že jde o recidivistu, který byl opakovaně soudně trestán, považuje odvolací soud za nutné mu tento trest uložit ve výměře pěti let.

Odvolací soud pak rozhodl i o náhradě škody, a to tak, jak již rozhodl napadeným rozsudkem soud prvního stupně, neboť v tomto směru byly výroky rozsudku shledány zcela správnými. Správně bylo rozhodnuto jak ohledně poškozeného J. Š., tak ohledně R. F., škoda byla dostatečně zjištěna, a proto odvolací soud tyto výroky do svého rozsudku převzal.

Jestliže v době rozhodování soudu, který je nejbližše společně nadřízen příslušnému soudu a soudu, jemuž má být věc postupem podle § 25 tr. ř. přikázána, bylo řízení u příslušného soudu, byť nepravomocně skončeno, pak za této procesní situace nelze návrhu na delegaci vyhovět už proto, že zde není „věc“, kterou by bylo možno příslušnému soudu odejmout.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2001 sp. zn. 11 Nd 416/2000)

Nejvyšší soud České republiky neodňal k návrhu odsouzeného L. N. na odnětí a přikázání věci trestní věc vedenou u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 6 Nt 514/2000 tomuto soudu.

Z odůvodnění:

U Městského soudu v Brně jako soudu věcně i místně příslušného je pod sp. zn. 6 Nt 514/2000 projednáván návrh odsouzeného L. N. na povolení obnovy řízení, které pravomocně skončilo rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 8. 6. 1999 sp. zn. 12 T 38/97, jímž byl odsouzený uznán vinným trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. d) tr. zák. a byl mu za to uložen trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v trvání dvou let.

Odsouzený L. N. podáním doručeným Nejvyššímu soudu dne 14. 12. 2000 navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 25 tr. ř. rozhodl o odnětí výše uvedené věci příslušnému soudu, tj. Městskému soudu v Brně, a o jejím přikázání Okresnímu soudu v Jičíně. Návrh odůvodnil především svým špatným zdravotním stavem, na základě kterého je v plném invalidním důchodu, a dále svou nepříznivou finanční situací. Tyto skutečnosti mu nedovolují cestovat a účastnit se řízení v místě tak vzdáleném od jeho současného bydliště v okrese Jičín. Proto navrhl, aby tato věc byla Městskému soudu v Brně odňata a přikázána soudu, v jehož obvodu má bydliště, tj. Okresnímu soudu v Jičíně.

Nejvyšší soud shledal, že nejsou dány zákonné důvody vyžadované ustanovením § 25 tr. ř. pro odnětí věci a její přikázání.

Podle § 25 tr. ř. platí, že z důležitých důvodů může být věc příslušnému soudu odňata a přikázána jinému soudu téhož druhu a stupně; o odnětí a přikázání rozhoduje soud, který je oběma soudům nejbližše společně nadřízen.

Postup podle § 25 tr. ř. je přitom výjimkou z ústavně zaručené zásady, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci a že příslušnost soudu a soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, publikované pod č. 2/1993 Sb., ve znění úst. zák. č. 162/1998 Sb.). Důvody pro odnětí věci příslušnému soudu a její přikázání jinému soudu musí být natolik významné, aby dostatečně odůvodňo-

valy průlom do výše citovaného ústavního principu. K odnětí věci a jejímu přikázání jinému soudu přitom může dojít ve kterémkoliv stadiu trestního řízení, tedy i v rámci řízení o povolení obnovy. Obecně lze konstatovat, že v případě odsouzeného, který se domáhá povolení obnovy řízení a jehož trvale nepříznivý zdravotní stav, doprovázený i nepříznivou sociální situací, mu zcela brání v osobní účasti na jednání příslušného soudu, v uplatnění jeho procesních práv a v důsledku toho i náležitému objasnění věci, nelze vyloučit, že se může jednat o okolnosti mající povahu „důležitých důvodů“ ve smyslu § 25 tr. ř.

V posuzované věci je však významné to, že Nejvyšší soud ze zprávy Městského soudu v Brně ze dne 10. 1. 2001 zjistil, že usnesením Městského soudu v Brně ze dne 21. 12. 2000 sp. zn. 6 Nt 514/2000 byl podle § 283 písm. d) tr. ř. zamítnut návrh odsouzeného L. N. na povolení obnovy řízení. Toto usnesení dosud nenabylo právní moci.

Nastala tak procesní situace, kdy příslušný soud ve věci návrhu odsouzeného na povolení obnovy řízení již rozhodl a řízení u tohoto soudu je skončeno, byť rozhodnutí zatím nenabylo právní moci. Za této procesní situace ovšem nebylo možno návrhu odsouzeného na odnětí věci Městskému soudu vyhovět, neboť v době rozhodování Nejvyššího soudu o tomto návrhu bylo řízení u příslušného soudu (tj. soudu, jemuž má být věc odňata) již skončeno.

K této situaci došlo i z toho důvodu, že odsouzený návrh na odnětí a přikázání věci učinil přímo u Nejvyššího soudu jako soudu nejbližše společně nadřízeného Městskému soudu v Brně a Okresnímu soudu v Jičíně. Zřejmě v důsledku toho u příslušného soudu dále probíhalo řízení o návrhu na povolení obnovy. V tomto směru lze připomenout, že navrhuje-li odsouzený odnětí věci příslušnému soudu a její přikázání jinému soudu, je třeba, aby takový podnět učinil zásadně prostřednictvím příslušného procesního soudu (tj. soudu, jenž věc projednává a rozhoduje), který věc předloží k rozhodnutí soudu naznačenému v § 25, větě za středníkem, tr. ř. (tj. soudu nejbližše společně nadřízenému). Tím se také předejde situaci, že příslušný soud věc projedná a rozhodne, aniž je mu případně známo, že byl učiněn návrh na postup podle § 25 tr. ř.

Pro úplnost se dodává, že toto rozhodnutí Nejvyššího soudu ani odsouzenému nebrání v opětovném podání návrhu (podnětu) k odnětí a přikázání věci, pakliže se změní procesní situace, např. v důsledku případného stížnostního řízení proti výše citovanému usnesení Městského soudu v Brně ze dne 21. 12. 2000.

I v případě, že soud prvního stupně, jemuž byla odvolacím soudem věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí, ji rozhoduje v novém složení senátu, je vázán právním názorem, který odvolací soud vyslovil ve svém rozhodnutí (§ 264 odst. 1 tr. ř.).

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 5. 2001 sp. zn. 7 To 66/2000)

Vrchní soud v Praze zrušil k odvolání obžalovaného J. Z. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 3. 2000 sp. zn. 41 T 4/98 a věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 21. 3. 2000 sp. zn. 41 T 4/98 byl obžalovaný J. Z. uznán vinným pomocí k trestnému činu vraždy podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 219 odst. 1 tr. zák. a byl mu podle § 219 odst. 1 tr. zák. za použití § 40 odst. 2 tr. zák. uložen trest odnětí svobody v trvání pěti let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Současně mu byl podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. uložen trest propadnutí věci spočívající v propadnutí zavíracího nože. Předmětného deliktu se obžalovaný podle skutkových zjištění z napadeného rozsudku dopustil tím, že dne 21. 6. 1997 ve večerních hodinách poblíž tramvajové zastávky v P. během potyčky, při níž společně s již pravomocně odsouzeným M. M. napadli poškozeného M. K. údery pěstí a kopáním, vyndal svůj zavírací nůž s jednobřitou čepelí a v době, kdy poškozený M. K. z místa potyčky odcházel, jej na výzvu M. M. předal otevřený jmenovanému, poté jej oba společně pronásledovali do tramvaje stojící v uvedené stanici, obžalovaný Z., přestože slyšel, že M. M. křičí na poškozeného, že jej zabije, se pokusil poškozenému zabránit ve vstupu do tramvaje chycením za rukáv a v tramvaji M. M. tímto nožem poškozeného dvakrát bodl a způsobil mu zranění, které by vedlo k usmrcení poškozeného, pokud by nebyla včas poskytnuta odborná lékařská pomoc. Hospitalizaci u poškozeného došlo k omezení v obvyklém způsobu života po dobu kratší než 6 týdnů.

Proti tomuto rozsudku podal ve lhůtě stanovené v § 248 odst. 1 tr. ř. obžalovaný včasně odvolání, které posléze písemně zdůvodnil prostřednictvím své obhájkyne H. B. Opravný prostředek obžalovaného směřuje proti výrokům o vině i trestu.

Obžalovaný ve svém odvolání mj. namítá, že soud prvního stupně zásadně pochybil, když nepostupoval ve smyslu ustanovení § 264 odst. 1 tr. ř. a dokonce v odůvodnění rozsudku uvedl, že není právním názorem a pokyny odvolacího soudu vázán, neboť rozhoduje v novém senátě. Tento chybný postup se podle odvolatele projevil v tom, že byl uznán vinným pomocí k trestnému činu vraždy, ač právní názor Vrchního soudu v Praze vyslovený v usnesení ze dne 27. 7. 1999 ve věci sp. zn. 7 To 67/99, který je pro

soud prvního stupně závazný, je zcela odlišný a jasný. Poukazuje na to, že v uvedeném usnesení vrchní soud uložil soudu prvního stupně zjistit zejména výsledkem poškozeného K., zda dnes již odsouzený M. v době, kdy přebíral nůž, již vznášel výhrůžky zabíjím, přičemž opakovaný výsledek poškozeného jenom potvrdil předchozí výpovědi v tom, že výhrůžky slyšel až poté, když M. již měl nůž ve své dispozici. Nebylo tedy prokázáno, že výhrůžky vykřikoval dříve, než došlo k převzetí nože. Přesto městský soud dospěl k závěru, že si musel být vědom toho, že M. nůž použije k pobodání poškozeného a v odůvodnění rozsudku dokonce uvádí, že M. dával najevo tento úmysl svým výrazem v obličeji. Tato argumentace podle odvolatele nemůže obstát.

Vrchní soud v Praze z podnětu tohoto odvolání přezkoumal zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž může odvolatel podat odvolání, i správnost postupu řízení, které předcházelo rozsudku, přihlížející přitom i k vadám, které odvoláním nebyly vytýkány, jak mu to ukládá ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř., a dospěl k následujícím závěrům:

Především je nutno zdůraznit, že se Vrchní soud v Praze věci ohledně obžalovaného J. Z. nezabývá poprvé, kdy z podnětu odvolání tohoto obžalovaného a jeho matky V. Z. přezkoumával rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. 5. 1999 sp. zn. 41 T 4/98, kterým byl obžalovaný uznán vinným pomocí k trestnému činu vraždy podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 219 odst. 1 tr. zák. a byl mu uložen podle § 219 odst. 1 za použití § 40 odst. 2 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání osmi let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou za současného uložení trestu propadnutí věci podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. Svým usnesením ze dne 27. 7. 1999 pod sp. zn. 7 To 67/99 z důvodů uvedených v § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. ohledně tohoto obžalovaného tehdy napadený rozsudek městského soudu zrušil a podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrátil v rozsahu zrušení věc soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V odůvodnění svého zrušovacího usnesení vrchní soud podrobně rozvedl, jaké důvody ho ke zrušení rozsudku městského soudu vedly, poukázal na pochybení, kterých se městský soud při provádění důkazů dopustil, a zároveň stanovil, jakým způsobem má vytýkané vady odstranit a jak dále ve věci postupovat. Současně vyslovil i svůj právní názor o otázkách procesního i hmotného práva včetně názoru, jaké právní kvalifikace a za jakých předpokladů lze v dané věci použít.

Městský soud v Praze po vrácení věci postupoval zcela správně, když vzhledem ke změně v obsazení senátu podle § 219 odst. 2, věty druhé, tr. ř. rozhodl, že je třeba ve věci provést ohledně obžalovaného celé hlavní líčení znovu. Postupoval tak v souladu se zásadou vyjádřenou v ustanovení § 2 odst. 12 tr. ř., že při rozhodování v hlavním líčení smí soud přihlídnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání před soudem provedeny.

Při vedení nového hlavního líčení a při provádění dokazování se však městský soud dopustil procesních pochybení, která jsou natolik závažná, že sama o sobě jsou důvodem pro zrušení napadeného rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. Dalších

závažných pochybení se však městský soud dopustil i při hodnocení provedených důkazů zejména tím, že nerespektoval, a to zcela vědomě, ustanovení § 264 odst. 1 tr. ř. a nevypořádal se řádně se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí. Skutková zjištění, ke kterým dospěl, pak zůstala opět nejasná, neúplná a podle názoru vrchního soudu jsou dány výrazné pochybnosti o jejich správnosti. Tím bylo opět porušeno právo obžalovaného na řádné objasnění věci.

Odvolací soud v tomto směru poukazuje zejména na to, že městský soud ihned po zahájení hlavního líčení a provedení úkonů ve smyslu § 205 odst. 1 tr. ř. přistoupil k provádění důkazů výsledkem obžalovaného J. Z., aniž by intervenující státní zástupce přednesl obžalobu. Postupoval tak v rozporu s ustanovením § 206 odst. 1 tr. ř., které přímo ukládá předsedovi senátu povinnost, aby po provedení úkonů uvedených v § 205 tr. ř. vyzval státního zástupce, aby přednesl obžalobu. V souladu se zásadou bezprostřednosti vyjádřenou v ustanovení § 2 odst. 12 tr. ř. je totiž třeba při změně v obsazení senátu provést znovu celé hlavní líčení tak, jako by dosud žádné hlavní líčení ve věci neproběhlo. Podle § 180 odst. 1 tr. ř. se trestní stíhání koná jen na podkladě obžaloby, kterou podává a před soudem zastupuje státní zástupce. Řízení před soudem je proto řízením návrhovým a návrh, který je podkladem pro toto řízení, musí být na počátku hlavního líčení přečten, jak ostatně soudu výslovně ukládá i citované ustanovení § 206 odst. 1 tr. ř. Nedojde-li k přednesení obžaloby státním zástupcem na počátku hlavního líčení, nejsou splněny podmínky pro jeho další konání.

Dalšího závažného pochybení se městský soud dopustil při provádění důkazu výpovědi spoluobžalovaného, dnes již pravomocně odsouzeného M. M. Ačkoliv v napadeném rozsudku městský soud zcela správně argumentuje tím, že procesní postavení jmenovaného se v důsledku toho, že již byl za skutek, pro který byl v projednávané věci stíhán, pravomocně odsouzen, změnilo, takže ho bylo třeba v novém hlavním líčení vyslechnout jako svědka, je zřejmé, že ve skutečnosti byl vyslechnut opět v pozici obžalovaného. Před výsledkem mu totiž bylo dáno poučení o právech obviněného podle § 33 a § 92 odst. 2 tr. ř., a nikoliv o právech a povinnostech svědka stanovených v § 100 odst. 2, § 101 odst. 1 a § 103 tr. ř.

Dalším pochybením, které je nutno městskému soudu vyčíst, spočívá ve způsobu vedení výslechu svědka M. A. Ačkoli tento svědek před soudem uvedl, že si na incident, jenž je předmětem tohoto trestního řízení, již nepamatuje a v podstatě si na nic nevzpomíná, městský soud se s tímto jeho vyjádřením bez dalšího spokojil, aniž by jeho předchozí výpovědi v tomto řízení učiněné k důkazu přečetl. K takovému postupu byly splněny všechny zákonné podmínky stanovené v § 211 odst. 2 písm. b) tr. ř., který umožňuje přečíst protokol o výpovědi svědka tehdy, byl-li výsledek proveden způsobem odpovídajícím ustanovením zákona a svědek bez oprávnění odepřel vypovídat anebo se v podstatných bodech od své předchozí výpovědi odchyluje.

Stejně tak se městský soud dopustil pochybení, pokud v hlavním líčení k důkazu přečetl předchozí výpovědi učiněné svědkem P. H., který se k hlavnímu líčení nedostavil. Ke čtení těchto výpovědí nebyly totiž splněny zákonné podmínky. Státní zá-

stuppe i obžalovaný sice se čtením protokolů o výpovědi tohoto svědka souhlasili, jak předpokládá ustanovení § 211 odst. 1 tr. ř., avšak k takovému postupu nebyla splněna další podmínka v tomto ustanovení zákona uvedená, totiž, že osobní výslech nelze pokládat za nutný. Je sice na uvážení soudu, zda je či není osobní výslech nutný, avšak závěry soudu v tomto směru se musejí opírat o analýzu všech skutečností pro řešení této otázky významných, zejména o posouzení důležitosti skutečností, o nichž má svědek podat svou výpověď, a důležitosti tohoto svědeckého důkazu z hlediska ostatních důkazů a důkazní situace vůbec. Za situace, že jmenovaný svědek byl přímým účastníkem incidentu s poškozeným M. K., za což byl také trestně stíhán, nelze s ohledem na to, že je jedním z mála svědků, kteří mohou tento incident popsat a okolnosti stíhaného skutku blíže objasnit, učinit závěr, že osobní výslech jmenovaného před soudem nutný není. Naopak podle přesvědčení vrchního soudu je třeba osobní výslech jmenovaného realizovat tak, aby z jeho svědecké výpovědi bylo vytěženo vše, co jen lze. Obdobná situace je dána i u svědka A. B., jehož výpověď městský soud rovněž podle § 211 odst. 1 tr. ř. k důkazu pouze přečetl.

Dalších pochybení se městský soud dopustil, pokud k důkazu neprovedl některé z důkazů opatřených v předchozích stádiích tohoto trestního řízení a v původním řízení před městským soudem provedených, jejichž provedení je nutné pro řádné objasnění všech okolností rozhodných pro posouzení viny či míry zavinění obžalovaného J. Z., byť se jeho osoby přímo netýkají. Jde o písemné znalecké posudky z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a psychologie vypracované příslušnými znalci na původně spoluobžalovaného M. M., poškozeného M. K. a v počátku trestního řízení spoluobviněného P. H. a výslechy příslušných znalců v původním hlavním líčení. Skutečnosti z těchto znaleckých důkazů vyplývající jsou velmi důležité pro posouzení duševního stavu všech jmenovaných, kteří byli aktéry incidentu, v jehož souvislosti je obžalovaný J. Z. stíhán, i k posouzení chování a motivů jejich jednání na místě samém a jejich postojů, a tím i k posouzení subjektivní stránky jednání samotného obžalovaného J. Z. Přesto městský soud k důkazu znalecké posudky a protokoly o osobním výslechu znalců nepřičetl, ačkoli měl k tomuto postupu splněny všechny zákonné podmínky stanovené v § 211 odst. 4 tr. ř., stejně jako u znaleckého posudku a výpovědi znalců týkajících se duševního stavu obžalovaného J. Z., jež k důkazu uvedeným způsobem provedl.

Je dále třeba podotknout, že městský soud opomněl provést i důkaz čtením písemného vyhotovení rozsudku vyhlášeného v této věci jím samotným dne 6. 5. 1999, jakož i na něj navazujícího usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 7. 1999, jímž byl první rozsudek městského soudu zrušen, ačkoliv obě tato rozhodnutí se bezprostředně týkají obžalovaného J. Z., proti němuž je trestní stíhání vedeno. Bylo proto povinností městského soudu tato rozhodnutí podle § 213 odst. 1 tr. ř. k důkazu přičíst. Stejně tak nepřičetl podle uvedeného ustanovení ani rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 1. 2000 sp. zn. 7 To 89/99, jímž bylo rozhodnuto o vině a trestu spoluobžalovaného M. M., ačkoliv trestná činnost, pro kterou je obža-

lovaný J. Z. stíhán, úzce s trestnou činností jmenovaného souvisí, a uvedené rozhodnutí je podstatně kupříkladu i z hlediska posouzení současného procesního postavení jmenovaného.

Pokud se jedná o výčet procesních vad, jimiž napadený rozsudek a řízení jemu předcházející trpí, je třeba důrazně poukázat na to, že městský soud závažným způsobem porušil i ustanovení § 264 odst. 1 tr. ř., které stanoví, že soud, jemuž byla věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí, je vázán právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí odvolací soud, a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení odvolací soud nařídil. Městský soud nejenže se ve svých úvahách při hodnocení provedených důkazů tímto ustanovením zákona neřídil a na právní názory vyslovené ve zrušovacím usnesení vrchního soudu ze dne 27. 7. 1999 nebral ohled, ale dokonce v odůvodnění napadeného rozsudku výslovně uvedl, že vzhledem k tomu, že ve věci obžalovaného nyní rozhoduje v novém senátu, není právním názorem a pokyny odvolacího soudu uvedenými v tomto usnesení vrchního soudu bezprostředně vázán.

Tento názor městského soudu je v příkrém rozporu nejen s citovaným ustanovením § 264 odst. 1 tr. ř., ale odporuje i díky ustanovení § 262 tr. ř., které umožňuje, aby v případě, že odvolací soud vrací věc k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně, zároveň nařídil, aby věc byla projednána a rozhodnuta v jiném složení senátu, a z důležitého důvodu dokonce může nařídít, aby ji projednal a rozhodl jiný soud téhož druhu a stupně v jeho obvodu. Z těchto ustanovení je nutno dovodit, že právním názorem, jímž je třeba rozumět právní názor o otázkách hmotného i procesního práva, je po vyslovení v rozhodnutí odvolacího soudu soud prvního stupně vázán bez jakýchkoli výjimek kromě jediného případu, kdy tento názor ztratil v dalším řízení skutkový základ, na němž byl založen. Soud prvního stupně je povinen samozřejmě provést i úkony a doplnění, jejichž provedení odvolací soud nařídil, event. provést i všechny další důkazy, jejichž potřeba na podkladě dalšího řízení vystane. Povinnosti vyplývající pro soud prvního stupně z ustanovení § 264 odst. 1 tr. ř. pak platí pro soud prvního stupně, jemuž byla věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí, bez ohledu na to, že ji v původním řízení projednával a rozhodl stejný soud v jiném složení senátu, a dokonce i bez ohledu na to, že věc byla dříve projednávána a rozhodnuta jiným soudem téhož druhu a stupně.

Konečně je třeba městskému soudu vytknout, že při svém rozhodování v této věci nerespektoval ani další důležité ustanovení trestního řádu zakotvující zásadu zákazu reformatio in peius, ustanovení § 264 odst. 2 tr. ř. Ačkoliv toto ustanovení jasně stanoví, že v případě, že byl napadený rozsudek zrušen jen v důsledku odvolání podaného ve prospěch obžalovaného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch, novým rozsudkem v této věci bylo jednoznačně v neprospěch obžalovaného rozhodnuto, a to přesto, že ke zrušení původního rozsudku městského soudu došlo jen z podnětu odvolání podaného samotným obžalovaným J. Z. a jeho matkou V. Z., aniž by byl vůbec podán opravný prostředek městského

státního zástupce v neprospěch tohoto obžalovaného. Městský soud totiž v napadeném rozsudku v rozporu s citovanou zásadou rozšířil skutková zjištění na rámec původního rozsudku takovým způsobem, který svědčí v neprospěch obžalovaného.

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 6. 5. 1999 byl obžalovaný J. Z. v souladu s obžalobou uznán vinným tím, že na místě a v době v rozsudku specifikovaných po předchozí potyčce, při níž se spoluobžalovaným M. M. napadli poškozeného M. K. údery pěstmi a kopáním, předal spoluobžalovanému M. M., který křičel, že poškozeného M. K. zabije, svůj zavírací nůž, který držel od počátku konfliktu v ruce, a poté oba společně se svědkem P. H. poškozeného M. K. pronásledovali do tramvaje stojící ve stanici, kde jej spoluobžalovaný M. M. tímto nožem dvakrát bodl a způsobil mu zranění podrobně popsáná v rozsudku. Naproti tomu napadeným rozsudkem ze dne 21. 3. 2000 byl obžalovaný uznán vinným, že během potyčky, při níž společně s již pravomocně odsouzeným M. M. napadli poškozeného M. K. údery pěstí a kopáním, vyndal svůj zavírací nůž a v době, kdy poškozený M. K. z místa potyčky odcházel, jej na výzvu M. M. otevřený předal jmenovanému a poté oba společně pronásledovali M. K. do tramvaje stojící ve stanici, kde se J. Z., ač slyšel, že M. M. křičí na poškozeného, že jej zabije, pokusil poškozenému zabránit ve vstupu do tramvaje chycením za rukáv, a posléze v tramvaji M. M. tímto nožem poškozeného dvakrát bodl a způsobil mu popsáná zranění. Skutková zjištění napadeného rozsudku pak zahrnují oproti původnímu rozsudku i jednání obžalovaného poté, kdy došlo k předání předmětného nože a pronásledování poškozeného k tramvajové zastávce, kde měl bránit poškozenému ve vstupu do tramvaje. Je zřejmé, že další incident s poškozeným, k němuž mělo dojít přímo u tramvajového vozu, jenž nebyl v původním rozsudku ani v obžalobě vůbec zahrnut, sice může jednání obžalovaného charakterizovat, avšak znamená nepřipustné rozšíření skutku v jeho neprospěch, nehledě k tomu, že pro posouzení subjektivní stránky žalovaného jednání obžalovaného J. Z. patrně nemá velký význam.

Pro úplnost ještě vrchní soud poukazuje na to, že pokud byl spoluobžalovaný M. M. pravomocně uznán vinným pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 odst. 1 tr. zák., při prokázání patřičného úmyslu měl být obžalovaný J. Z. uznán vinným nikoli pomocí k trestnému činu vraždy podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 219 odst. 2 tr. zák., ale pomocí podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. k pokusu trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák. v souladu s návěťm § 10 odst. 1 tr. zák., z něhož vyplývá, že je třeba rozlišovat účastenství na dokonaném trestném činu a účastenství na jeho pokusu.

Ze všech shora uvedených důvodů Vrchnímu soudu v Praze nezbylo, než napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. ř. v celém rozsahu zrušit s tím, že tak učinil již v neveřejném zasedání. Opakovat důkazy již provedené nebo provádět nové důkazy by znamenalo nahrazovat činnost soudu prvního stupně, zvláště pokud rozsah uvedených vad ani nedovoluje, aby byly ve veřejném zasedání v odvolacím řízení napraveny. Proto dále rozhodl o vrácení věci Městskému soudu v Praze, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Při novém projednání věci bude povinností městského soudu provést celé hlavní líčení znovu při dodržení příslušných ustanovení trestního řádu, počínaje přednesením obžaloby státním zástupcem a provedením veškerých pro případné rozhodnutí o trestu potřebných důkazů právně relevantním způsobem tak, aby si vytvořil spolehlivý předpoklad pro závěr o vině obžalovaného a tím i pro eventuální výrok o trestu. Bude přitom nezbytné, aby se vyvaroval všech shora vytýkaných pochybení a plně respektoval právní názor, který vyslovil Vrchní soud v Praze jako soud odvolací nejen v tomto zrušovacím usnesení, ale i v předchozím zrušovacím usnesení ze dne 27. 7. 1999, a provedl všechny úkony a doplnění, jejichž provedení odvolací soud v obou svých zrušovacích rozhodnutích nařídil. Pokud jde o předchozí zrušovací usnesení vrchního soudu shora již citované, vrchní soud na jeho obsah přímo na tomto místě odkazuje, aniž by však považoval za nutné jeho obsah znovu rozvádět. Na skutkovém základě, na němž byl vysloven, se totiž v mezidobí nic nezměnilo, a proto je jeho obsah pro městský soud i v daném stadiu trestního řízení plně závazný.

Závěrem považuje Vrchní soud v Praze za potřebné již v daném stadiu trestního stíhání obžalovaného vyzdvihnout, že přetrvávají výrazné pochybnosti o závěru městského soudu, že zažalované jednání obžalovaného je možno právně kvalifikovat jako pomoc k trestnému činu vraždy, jak bylo právně posouzeno v napadeném rozsudku, resp. jako pomoc k pokusu tohoto trestného činu. Za situace, kdy není důvod předpokládat výraznou změnu ve výpovědích svědků, a to zejména poškozeného M. K. oproti výpovědi, kterou učinil při posledním hlavním líčení, a je tak dán předpoklad, že důkazní situace nedozná zásadního posunu v neprospěch obžalovaného, lze již nyní vyslovit stanovisko, že se jeví problematickým učinit závěr, že by obžalovaný J. Z. v okamžiku předání nože spoluobžalovanému M. M. věděl, že tímto svým jednáním pomáhá či usnadňuje jmenovanému spáchání právě pokusu trestného činu vraždy, kterého se tento dopustil a pro který byl také již pravomocně uznán vinným, a byl přitom srozuměn s tím, že právě ke spáchání takového deliktu dojde. Za situace, kdy by jmenovaný spoluobžalovaný v okamžiku převzetí nože ještě nedával verbálním způsobem najevo, že hodlá poškozeného usmrtit, a výhrůžky v tomto smyslu počal pronášet až poté, kdy již nůž měl ve své dispozici, bude třeba subjektivní stránku jednání obžalovaného J. Z. dovozovat z jiných objektivně prokázaných skutečností, než z uvedených verbálních projevů hlavního pachatele. Je však zřejmé, že ze samotného výrazu tváře či očí jmenovaného bez dalších jeho jednoznačných projevů v uvedeném smyslu není možné dovozovat, že obžalovaný J. Z. mohl vědět a být i srozuměn s tím, že předmětného nože chce jmenovaný použít právě k tomu účelu, ke kterému ho posléze použil.

Subjektivní stránku jednání není možno dovozovat ani z jeho dalšího jednání nejen proto, že úmysl účastníka napomoci či usnadnit spáchání trestného činu jiného nemohl být dán již v okamžiku poskytnutí pomoci, v daném případě proto v době předání předmětného nože, jak bylo obžalovanému kladeno za vinu obžalobou a jak byla jeho vina shledána i v prvním odsuzujícím rozsudku, ale zejména proto, že pro

napomáhání tím, že by se pokusil poškozenému zabránit ve vstupu do tramvaje chycením za rukáv, nebyl viněn ani obžalobou a především mu to nebylo kladeno za vinu v prvním odsuzujícím rozsudku.

Vrchní soud si je plně vědom toho, že problematika subjektivní stránky žalovaného jednání obžalovaného je otázkou velmi složitou, avšak již nyní je zřejmé, že závěry v tomto směru je třeba opřít výhradně o provedené důkazy a jen z jejich obsahu je nutno důsledně vycházet. Bude přitom třeba velmi pečlivě zvažovat celkovou situaci na místě činu tak, jak z provedených důkazů vyplýne, chování a postoje jeho jednotlivých účastníků i skutečnost, že všichni, snad vyjma samotného poškozeného, byli pod vlivem požití alkoholu a drog. Svůj význam bezesporu bude mít i míra zapojení toho kterého účastníka konfliktu s poškozeným do jeho průběhu i vlastní angažovanost v průběhu konfliktu samotného obžalovaného a řada okolností dalších tak, jak ukáží výsledky provedeného dokazování. Teprve po řádném zhodnocení jednání obžalovaného z hlediska jeho subjektivní stránky bude moci městský soud učinit i závěry o tom, jak prokázané jednání obžalovaného posoudit po stránce právní.

Podmínky účinné lítosti (§ 66 tr. zák.) v případě trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák. mohou být splněny i za situace, kdy pachatel přikročil k napravení škodlivého následku trestného činu bezprostředně poté, co příslušný finanční úřad u něj učinil první poznatek o podezřelé okolnosti, která však sama o sobě nestačila k závěru, že byl spáchán trestný čin, ale mohla být jen podnětem k dalším úkonům ze strany finančního úřadu (např. k provedení daňové kontroly ve smyslu § 16 odst. 1 zák. č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Jestliže pachatel napravit škodlivý následek trestného činu v době, kdy mu z jeho hlediska trestní stíhání bezprostředně ještě nehrozilo, pak dobrovolnost jeho jednání ve smyslu § 66 tr. zák. není vyloučena, i když jednal obecně z obavy před trestním stíháním, avšak nikoliv pod vlivem konkrétně již hrozícího nebo zahájeného trestního stíhání.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2001 sp. zn. 7 Tz 289/2000)

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti ČR v neprospěch obviněného v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kroměříži pod sp. zn. 3 T 28/2000 proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 6. 2000 sp. zn. 5 To 258/2000.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Kroměříži ze dne 6. 4. 2000 sp. zn. 3 T 28/2000 byl obviněný O. K. podle § 226 písm. e) tr. ř. zproštěn obžaloby pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák., jež se měl dopustit tím, že dne 25. 8. 1998 předložil na Finančním úřadě v H. přiznání k dani z přidané hodnoty za měsíc červenec 1998, ve kterém neoprávněně uplatňoval nárok na vrácení nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty ve výši 322 740 Kč, neboť do daňového přiznání zahrnul fingoanou fakturu č. A na částku 2 196 000 Kč za koupi věžového jeřábu od obchodní společnosti A. z K., ačkoli sám ve skutečnosti měl daňovou povinnost ve výši 70 848 Kč, a tím, že dosáhl toho, že částka 322 740 Kč mu byla přiznána a poukázána na jeho účet, způsobil státu škodu ve výši 393 588 Kč.

Proti rozsudku podal státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Kroměříži odvolání, které bylo jako nedůvodné zamítnuto podle § 256 tr. ř. usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 12. 6. 2000 sp. zn. 5 To 258/2000.

Ministr spravedlnosti podal dne 5. 12. 2000 v neprospěch obviněného O. K. stížnost pro porušení zákona proti usnesení Krajského soudu v Brně s tím, že toto rozhodnutí je nesprávné, neboť pro to, aby obviněný mohl být zproštěn obžaloby podle § 226 písm. e) tr. ř., nebyly splněny podmínky účinné lítosti uvedené v § 66 tr. zák. V tomto

ohledu ministr spravedlnosti namítl, že pokud obviněný po spáchání trestného činu napravil škodlivý následek, neučinil tak dobrovolně, nýbrž pod vlivem okolnosti, že při finanční kontrole byla zjištěna fingoaná faktura. Proto ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil vytykané porušení zákona, aby zrušil napadené usnesení a aby přikázal Krajskému soudu v Brně nové projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen nebyl.

Rozsudek Okresního soudu v Kroměříži vzešel z řízení, v němž bylo postupováno podle trestního řádu a v němž nedošlo k žádným podstatným vadám, zejména pokud by mohly mít vliv na objasnění věci nebo na možnost uplatnění práva obhajoby. V tomto řízení byly provedeny všechny dostupné důkazy, které byly potřebné pro náležité zjištění skutkového stavu. Z provedených důkazů vyplývají skutková zjištění, která opodstatňují úsudek, že obviněný spáchal trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák. Správný je ovšem i závěr Okresního soudu v Kroměříži, podle něhož trestnost činu zanikla účinnou lítostí ve smyslu § 66 tr. zák.

Podle § 66 písm. a) tr. zák. trestnost zkrácení daně, poplatku a podobné dávky (§ 148 tr. zák.) zaniká mimo jiné tehdy, jestliže pachatel dobrovolně napravil škodlivý následek trestného činu. Citované ustanovení je třeba vztáhnout na trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák., ve znění účinném v době spáchání posuzovaného skutku.

Obviněný O. K. napravil škodlivý následek trestného činu tím, že dne 22. 9. 1998 podal u Finančního úřadu v H. správné přiznání k dani z přidané hodnoty za měsíc červenec 1998, v němž neuplatňoval žádný nadměrný odpočet a vyčíslil vlastní daňovou povinnost ve výši 70 848 Kč, a že vrátil neoprávněně přijatou částku 322 740 Kč. Učinil tak za okolností, kdy u něho bylo Finančním úřadem v H. provedeno dne 21. 9. 1998 místní šetření podle § 15 odst. 1 a násl. zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších zákonů. Důvodem místního šetření bylo dožádání jiného finančního úřadu a jeho cílem bylo zjistit, zda obviněný obchodoval s obchodní společností A. A. K. se sídlem v P. V rámci místního šetření byl obviněný vyzván mimo jiné k tomu, aby předložil všechny faktury za období od 1. 1. 1998 do 31. 8. 1998. Výsledkem místního šetření bylo zjištění, že ve vztahu k obviněnému obchodní společnost A. A. K. nevystavovala a nepřijímala žádné faktury ani jiné doklady. Při místním šetření si však pracovníci Finančního úřadu v H. všimli faktury, podle které obchodní společnost A. z K. účtovala obviněnému částku 2 196 000 Kč za dodání věžového jeřábu. Tato faktura se stala podezřelou tím, že obviněný v knize závazků o jeřábu vůbec neúčtoval.

Jednání, jímž obviněný zajistil nápravu škodlivého následku trestného činu, tedy následovalo bezprostředně poté, co pracovníci Finančního úřadu v H. zjistili podezřelou fakturu. Významné je to, že podezřelá faktura byla zjištěna při místním šetření,

jehož cílem nebylo prověření správnosti daňového přiznání obviněného. Výsledkem místního šetření ostatně ani nebylo žádné zjištění o tom, zda daňové přiznání obviněného odpovídalo či neodpovídalo skutečnosti. O tom ostatně svědčí obsah tzv. interního sdělení Finančního úřadu v H. ze dne 21. 9. 1998, jímž Ing. K. H., vedoucí oddělení daňové kontroly, oznamoval D. B., vedoucí oddělení daňové správy, že místním šetřením nebylo u obviněného shledáno závad, ale že se k dalšímu zpracování předává podnět zjištěný místním šetřením, který se týkal nákupu věžového jeřábu. Z citovaného interního sdělení je zřejmé, že místním šetřením nebyla ověřována správnost daňového přiznání obviněného a že sám obviněný se zmínil o tom, že již podal daňové přiznání na nadměrný odpočet 396 000 Kč. V uvažovaném ohledu bylo výsledkem místního šetření pouze to, že faktura týkající se nákupu věžového jeřábu neměla návaznost na knihu závazků obviněného, a nikoli to, že byla fingoaná v tom smyslu, že se žádný obchod s věžovým jeřábem neuskutečnil.

Není proto možné přisvědčit stížnosti pro porušení zákona, podle níž „finanční kontrola u obviněného zjistila fiktivní fakturu, která byla zahrnuta do daňového přiznání“. Při místním šetření byla zjištěna pouze podezřelá faktura, která neměla odpovídající souvislost s knihou závazků. Výsledkem místního šetření nebylo zjištění, že faktura je fiktivní, ani to, že byla zahrnuta do daňového přiznání. Navíc je třeba zdůraznit, že u obviněného nebyla prováděna žádná „finanční kontrola“, jak je uvedeno ve stížnosti pro porušení zákona, nýbrž místní šetření podle § 15 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších zákonů. Tento zákon ostatně pojem „finanční kontrola“ neužívá. V ustanovení § 16 odst. 1 a násl. uvedeného zákona je upravena daňová kontrola. Podle citovaného ustanovení daňovou kontrolou pracovník správce daně zjišťuje nebo prověřuje daňový základ nebo jiné okolnosti rozhodné pro správné stanovení daně u daňového subjektu nebo na místě, kde je to vzhledem k účelu kontroly nejvhodnější. Je nutné připomenout, že Finanční úřad v H. neprováděl u obviněného daňovou kontrolu, při které by byly prověřovány okolnosti rozhodné pro správné stanovení daně z přidané hodnoty za červenec 1998. Místní šetření, které Finanční úřad v H. u obviněného provedl, se netýkalo správnosti přiznání k dani z přidané hodnoty za měsíc červenec 1998, Finanční úřad v H. správnost tohoto přiznání neprověřoval a neučinil v tomto ohledu žádné vlastní poznatky ani závěry, byť při místním šetření zjistil podezřelou fakturu ohledně nákupu věžového jeřábu.

Pokud obviněný O. K. za této situace již na samotné zjištění podezřelé faktury reagoval tím, že ihned podal správné daňové přiznání a vrátil neoprávněně přijatou částku nadměrného odpočtu, není tím vyloučena dobrovolnost jeho jednání, jímž ve smyslu § 66 písm. a) tr. zák. napravil škodlivý následek trestného činu. Dobrovolnost uvedeného jednání obviněného není vyloučena jen proto, že jednal pod vlivem obavy z možného trestního stíhání. Tato obava nijak nevylučuje dobrovolnost napravení škodlivého následku trestného činu. I jednání, které je motivováno snahou odvrátit trestní stíhání jednající osoby, může být dobrovolné. Vždy záleží na konkrétních okolnostech případu v tom směru, nakolik je trestní stíhání v době napravení

škodlivého následku trestného činu reálné, s jakou mírou bezprostřednosti hrozí, v jakém rozsahu a komu jsou známy skutečnosti ukazující na to, že byl spáchán trestný čin, apod. V posuzovaném případě obviněný přikročil k jednání, jímž byl napraven škodlivý následek trestného činu, bezprostředně poté, co Finanční úřad v H. u něho učinil první poznatek o podezřelé okolnosti, která sama o sobě zdaleka nestačila k závěru, že byl spáchán trestný čin, ale jen mohla být podnětem k dalším úkonům, zejména k provedení daňové kontroly ve smyslu § 16 odst. 1 a násl. zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších zákonů. Teprve na podkladě výsledků daňové kontroly, pokud by byla orientována na prověření okolností rozhodných pro správné stanovení daně z přidané hodnoty za měsíc červenec 1998, bylo reálné, že by byl Finančním úřadem v H. zjištěn ucelený okruh takových skutečností, jež by opodstatňovaly důvodné podezření ze spáchání trestného činu a poté i zahájení trestního stíhání. Obviněný tedy napravil škodlivý následek trestného činu ve stadiu, kdy mu trestní stíhání bezprostředně ještě nehrozilo a kdy Finančnímu úřadu v H. ještě ani nebyl znám dostatečný okruh konkrétních okolností svědčících pro důvodnost zahájení trestního stíhání. V této spojitosti lze poznamenat, že Finanční úřad v H. ve skutečnosti učinil oznámení o trestném činu až dne 15. 6. 1999.

Pro úvahy o tom, zda obviněný O. K. napravil škodlivý následek trestného činu dobrovolně, je významné i to, že takto jednal v době, kdy daňové řízení ohledně daně z přidané hodnoty za měsíc červenec 1998 ještě nebylo pravomocně skončeno. Obviněnému totiž neuplynula lhůta k odvolání, jejíž počátek a délka jsou upraveny v § 46 odst. 5, § 48 odst. 5 zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších zákonů. Finanční úřad v H. proto přiznání k dani z přidané hodnoty, které obviněný podal dne 22. 9. 1998 a které označil za „opravné“, považoval za odvolání proti rozhodnutí o vyměření daně na podkladě přiznání k dani z přidané hodnoty, které obviněný předtím podal dne 24. 8. 1998. Na podkladě tohoto odvolání Finanční úřad v H. rozhodnutím č. B ze dne 5. 10. 1998 vyměřený nadměrný odpočet daně z přidané hodnoty za červenec 1998 v částce 322 740 Kč změnil na daňovou povinnost s tím, že nově vyměřená daň činí 70 848 Kč.

Jestliže obviněný O. K. napravil škodlivý následek trestného činu tím, že sám podal opravný prostředek proti rozhodnutí, jehož podkladem bylo nesprávné daňové přiznání, a postupoval tak způsobem, ke kterému ho zákon opravňuje, není možné vylučovat dobrovolnost jeho jednání, byť bylo motivováno obavou z trestního stíhání.

Navíc je nezbytné rozlišovat mezi tím, zda obviněný jednal obecně z obavy před trestním stíháním, a tím, zda jednal pod vlivem konkrétně hrozícího nebo již zahájeného trestního stíhání. V daném případě je evidentní, že jednání obviněného bylo motivováno obecnou obavou z trestního stíhání, aniž mu toto stíhání konkrétně a bezprostředně hrozilo. Trestní stíhání nebylo možné považovat za bezprostředně hrozící, pokud daňové řízení zahájené podáním obviněného ve smyslu § 21 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších zákonů, nebylo pravomocně skončeno a pokud obviněný měl zákonnou možnost svým opravným prostředkem (odvoláním)

přivodit změnu rozhodnutí Finančního úřadu v H. Nic na tom nemění okolnost, že Finanční úřad v H. nechal obviněnému uhradit původně vyčíslenou částku nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty před tím, než nabylo právní moci rozhodnutí, jehož podkladem bylo podle § 46 odst. 5 zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších zákonů, nesprávné daňové přiznání. Toto rozhodnutí nakonec právní moci ani nenabylo, protože obviněný proti němu podal v zákonné lhůtě odvolání a Finanční úřad v H. původní rozhodnutí změnil.

Účelem ustanovení § 66 tr. zák. o účinné lítosti jako jedné z forem zániku trestnosti činu je ve vztahu k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák. to, aby cestou zániku trestnosti činu bylo v co největší míře dosaženo řádného plnění daňové povinnosti i těmi osobami, které předcházejícím jednáním daň zkrátily. Citované ustanovení vyjadřuje, že zájem státu na řádném plnění daňové povinnosti je za okolností, vymezených v tomto ustanovení, nadřazen zájmu na trestním postihu pachatelů zkrácení daně. Bylo by v rozporu se vzájemným vztahem obou uvedených zájmů a tím i v rozporu se smyslem ustanovení § 66 tr. zák., pokud by soudy ve své rozhodovací praxi vykládaly zákonné znaky účinné lítosti včetně znaku dobrovolnosti jednání pachatele tak restriktivně, jak je to podáno ve stížnosti pro porušení zákona. Priorita zájmu na řádném, byť dodatečném splnění daňové povinnosti před zájmem na trestním postihu pachatele zkrácení daně odůvodňuje, aby ustanovení § 66 tr. zák. bylo vykládáno spíše širěji, tedy ve prospěch pachatele, a to i pokud jde o dobrovolnost jeho jednání při zamezení nebo napravení škodlivého následku trestného činu.

Rozsudek Okresního soudu v Kroměříži i napadené usnesení Krajského soudu v Brně jsou v souladu s těmito zásadami. Nejvyšší soud se s rozhodnutími obou soudů ztotožnil, a proto zamítl stížnost pro porušení zákona.

Jiným důvodem pro postoupení věci podle § 295 tr. ř. může být i okolnost, že mladistvý je umístěn ve výchovném ústavu pro mládež mimo obvod příslušného soudu, neboť spolupráce soudu a výchovného zařízení pro mládež je v takovém případě účelná a prospěch mladistvého ji vyžaduje. Pro posouzení, kterému soudu bude věc postoupena, je pak rozhodné sídlo takového výchovného ústavu, a nikoliv místo, kde se nachází pracovní výchovná skupina, do níž je mladistvý přechodně zařazen.

(Usnesení Nejvyššího soudu v Brně ze dne 13. 3. 2001 sp. zn. 3 Nd 68/2001)

Nejvyšší soud ve sporu o příslušnost mezi Okresním soudem v Příbrami a Okresním soudem ve Žďáru nad Sázavou rozhodl tak, že soudem příslušným ke konání řízení ve věci je Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou.

Z odůvodnění:

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Příbrami podal dne 20. 12. 2000 u tamního okresního soudu na obviněnou mladistvou M. Š. obžalobu pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. zák., spočívající po skutkové stránce v tom, že obviněná měla celkem 12 útoky v D. odcizit finanční hotovost a různé věci v celkové výši 28 530 Kč. U Okresního soudu v Příbrami byla věc vedena pod sp. zn. 2 T 252/2000.

Usnesením ze dne 28. 12. 2000 sp. zn. 2 T 252/2000 rozhodl Okresní soud v Příbrami samosoudcem tak, že podle § 295 tr. ř. postoupil trestní věc obviněné mladistvé M. Š. Okresnímu soudu ve Žďáru nad Sázavou, tedy soudu, u něhož je ve smyslu shora citovaného ustanovení konání trestního řízení se zřetelem na zájmy mladistvé nejúčelnější.

V odůvodnění usnesení o postoupení věci poukázal Okresní soud v Příbrami zejména na to, že obviněná se od 1. 9. 2000 nachází ve Výchovném ústavu pro mládež ve V. M., okr. Žďár nad Sázavou. S ohledem na skutečnost, kdy lze očekávat úzkou spolupráci okresního soudu v místě sídla ústavu s tímto výchovným ústavem, bylo proto považováno za účelné, aby trestní řízení proti obviněné mladistvé bylo vedeno právě u tohoto soudu.

Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou, kde je předmětná věc nyní vedena pod sp. zn. 3 T 8/2001, vyslovil usnesením ze dne 24. 1. 2001 sp. zn. 3 T 8/2001 podle § 295 tr. ř. per analogiam svou místní nepříslušnost. Své rozhodnutí opřel o zjištění, že obviněná je umístěna v pracovní výchovné skupině v J. nacházející se v okrese Jihlava. Poněvadž tedy obviněná ve skutečnosti nevykonává ústavní výchovu v okrese Žďár nad Sázavou, nejví se podle názoru soudu jako účelné, aby řízení ve věci konal tamní okresní soud, který za daného stavu nebude moci předpokládaným způ-

sobem spolupracovat s výchovným zařízením nacházejícím se v jiném okrese. V uvedených skutečnostech spatřuje Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou důvody své místní nepříslušnosti.

Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou pak samosoudkyní následně předložil věc Nejvyššímu soudu, aby jako soud oběma soudům nejbližše společně nadřízený (§ 24 tr. ř.) ve vzniklém sporu o příslušnost rozhodl.

K věci je nejprve třeba uvést, že podle ustanovení § 16 a § 18 odst. 1 tr. ř. by ke konání trestního řízení ve věci obviněné mladistvé M. Š. byl příslušný Okresní soud v Příbrami, neboť v jeho obvodu byl trestný čin spáchán (místní příslušnost) a řízení v prvním stupni v daném případě koná okresní soud (věcná příslušnost). Ustanovení § 295 tr. ř. představuje výjimku z obecných pravidel o místní příslušnosti, jež se vztahuje výlučně na řízení proti mladistvým (hlava devatenáctá, oddíl první, trestního řádu). Zákodárce zde stanoví, že vyžaduje-li to prospěch mladistvého, může příslušný soud postoupit věc soudu, v jehož obvodu mladistvý bydlí, nebo soudu, u něhož z jiných důvodů je konání trestního řízení se zřetelem na zájmy mladistvého nejúčelnější.

Poněvadž zájem i prospěch mladistvého je třeba chápat z hlediska péče společnosti o mládež, která se projevuje výchovným působením trestního řízení na mladistvého, za účelem dosažení jeho nápravy a s tím souvisejícího budoucího společenského uplatnění, lze důvody účelnosti jako kritérium pro projednání věci mladistvého jiným soudem spatřovat též ve skutečnosti, že obviněný mladistvý vykonává ústavní výchovu mimo obvod příslušného soudu. Trestní řízení v konkrétní věci i probíhající ústavní výchova sledují v podstatě stejný cíl, jímž je již konstatované výchovné působení na mladistvého. Uvedená okolnost pak zpravidla podmiňuje úzkou spoluprací soudu a příslušného výchovného zařízení. Může být proto důvodem pro postoupení trestní věci mladistvého jinému soudu podle § 295 tr. ř., jak na to ve svém usnesení správně poukazuje Okresní soud v Příbrami.

Konečně ani Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou nezpochybňuje, že v posuzované věci existují důvody, na základě nichž by věc podle § 295 tr. ř. měla být postoupena jinému soudu. Uplatněná námitka zde spočívá v tom, že obviněná mladistvá M. Š. nevykonává ústavní výchovu v okrese Žďár nad Sázavou, ale v okrese Jihlava, neboť je umístěna v pracovní výchovné skupině J., tedy mimo obvod Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou, který se proto považuje za místně nepříslušný.

Ze zprávy založené ve spise vyplývá, že obviněná byla k 1. 9. 2000 přemístěna z Diagnostického ústavu pro mládež v P. do Výchovného ústavu pro mládež ve V. M. v pracovní výchovné skupině v J. Je tedy zřejmé, že sídlo uvedeného výchovného ústavu se nachází ve V. M. (okrese Žďár nad Sázavou). Uvedená skutečnost je v posuzovaném případě rozhodná pro správné určení příslušnosti soudu podle § 295 tr. ř., neboť předmětný výchovný ústav, a nikoliv pracovní výchovná skupina, bude subjektem, jehož součinnost se soudem by měla směřovat k tomu, aby byl co nejlépe naplňován účel trestního řízení a zajištění dalšího působení na mladistvou i po

jeho skončení. Samotná okolnost, že se mladistvá obviněná nachází v pracovně výchovné skupině umístěné v sousedícím okrese, je proto z hledisek ustanovení § 295 tr. ř. pro stanovení příslušnosti soudu irelevantní.

Danou otázku lze závěrem stručně shrnout tak, že jiným důvodem pro postoupení věci podle § 295 tr. ř. může být i okolnost, že mladistvý je umístěn ve výchovném ústavu pro mládež mimo obvod příslušného soudu, neboť spolupráce soudu a výchovného zařízení pro mládež je v takovém případě účelná a prospěch mladistvého ji vyžaduje. Pro posouzení, kterému jinému soudu bude věc postoupena, je pak rozhodné sídlo takového výchovného ústavu a nikoliv místo, kde se nachází pracovně výchovná skupina, do níž je mladistvý zařazen.

Z výše uvedených důvodů považuje Nejvyšší soud usnesení Okresního soudu v Příbrami ze dne 28. 12. 2000 sp. zn. 2 T 252/2000, jímž byla trestní věc obviněné mladistvé M. Š. podle § 259 tr. ř. postoupena Okresnímu soudu ve Žďaru nad Sázavou, za správné. Proto ve sporu o příslušnost mezi oběma soudy rozhodl podle § 24 tr. ř. způsobem, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

Lhůty stanovené v ustanovení § 71 tr. ř. pro trvání vazby, resp. pro její prodloužení platí také pro trvání vyhošťovací vazby (§ 350c odst. 1, 2 tr. ř.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2001 sp. zn. 3 Tvo 3/2001)

Nejvyšší soud zamítl stížnost odsouzeného D. T. podanou proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 12. 2000 sp. zn. 4 Ntv 16/2000 v trestní věci vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 1 T 190/96.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 18. 12. 2000 sp. zn. 4 Ntv 16/2000 rozhodl Vrchní soud v Olomouci podle § 71 odst. 3 tr. ř. o prodloužení vyhošťovací vazby odsouzeného D. T., státního občana Vietnamské socialistické republiky, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 1 T 190/96 do 30. 6. 2001.

Proti tomuto usnesení podal odsouzený D. T. včasnou stížnost. Namítl, že ve vyhošťovací vazbě je již dva roky a čeká pouze na rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR o své žádosti o azyl v České republice. Pokud bude propuštěn na svobodu, nemá v žádném případě v úmyslu se skrývat, ale bude se zdržovat u své sestry T. H., která bydlí ve F. Odsouzený proto navrhl, aby napadené usnesení bylo zrušeno a návrh na prodloužení lhůty trvání jeho vyhošťovací vazby byl zamítnut.

Když Nejvyšší soud podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které mu předcházelo, dospěl k závěru, že stížnost není důvodná.

Z obsahu spisu vedeného v této trestní věci u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 1 T 190/96 i z napadeného usnesení Vrchního soudu v Olomouci je zřejmé, že stěžovatel, státní občan Vietnamské socialistické republiky, vystupující tehdy pod jménem D. T., byl rozsudkem Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 10. 12. 1996 sp. zn. 1 T 190/96 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 4. 1997 sp. zn. 1 To 61/97 pravomocně odsouzen pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák., pokus tohoto trestného činu podle § 8 odst. 1, § 222 odst. 1 tr. zák. a další trestné činy k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání tří let a podle § 57 tr. zák. i k trestu vyhoštění (dále též k trestu propadnutí věci).

Uložený tříletý trest odnětí svobody byl na něm vykonán ve věznicích s ostrahou ke dni 1. 1. 1999. K témuž dni byl pravomocným usnesením Okresního soudu v Jičíně ze dne 29. 12. 1998 sp. zn. 1 T 190/96 podle § 350c odst. 1 tr. ř. vzat do vyhošťovací vazby, aby mohl být realizován na výkon trestu odnětí svobody navazující trest vyhoštění.

Po celou, nyní již dvouletou lhůtu trvání této vyhošťovací vazby činily soudy i další státní orgány bez průtahů všechna opatření směřující k výkonu uloženého trestu vyhoštění. Důvody, pro které dosud tento trest nebyl realizován, jsou tedy objektivní po-

vahy, resp. týkají se osoby odsouzeného, u kterého nebyly nalezeny platné osobní, resp. cestovní doklady, který v současné době vystupuje pod jiným jménem a datem narození, než pod kterými byl v této trestní věci pravomocně odsouzen, a který svoji původní žádost o azyl v České republice vzal zpět, aby ji později znovu podal. V současné době již Policejní prezidium České republiky obdrželo od zastupitelského úřadu Vietnamské socialistické republiky náhradní cestovní doklad pro D. T., bez kterého nebylo možno podle § 350c odst. 3 tr. ř. trest vyhoštění realizovat, a čeká pouze na vyřízení jeho druhé žádosti o poskytnutí azylu v České republice.

Vrchní soud v Olomouci za této situace právem rozhodl podle § 71 odst. 3 tr. ř. o prodloužení lhůty vyhošťovací vazby odsouzeného do 30. 6. 2001, když podmínky, za kterých byl podle § 350c odst. 1 tr. ř. do této vazby vzat, trvají i nadále a jeho chování v průběhu celého tohoto trestního řízení vyvolává důvodnou obavu, že by se v případě propuštění na svobodu skrýval, aby se výkonu uloženého trestu vyhoštění vyhnul. Stěžovatelovo tvrzení, že na svobodě by se zdržoval u své sestry ve F., nepovažoval Nejvyšší soud (podobně jako Vrchní soud v Olomouci) za spolehlivé vzhledem k nepravdivým údajům, jimiž odsouzený dosavadní řízení mařil. Pro úplnost je třeba připomenout, že i pro trvání vyhošťovací vazby, resp. pro její prodloužení, platí lhůty uvedené v ustanovení § 71 tr. ř. Z Listiny základních práv a svobod totiž vyplývá, že trvání vazby je vždy limitováno určitou dobou stanovenou zákonem (čl. 8 odst. 5 Listiny základních práv a svobod). Z ustanovení § 350c odst. 1, 2 tr. ř. pak nelze dovodit, že by na jeho základě bylo vyloučeno užití § 71 tr. ř. pro případy rozhodování o vyhošťovací vazbě.

Nejvyšší soud tedy neshledal důvodnou stížnost odsouzeného D. T. proti napadenému usnesení Vrchního soudu v Olomouci o prodloužení lhůty jeho vyhošťovací vazby, a jako takovou ji proto podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Jestliže teprve po uzavření smlouvy o půjčce peněz (o úvěru) vznikly překážky, které bránily dlužníkovi splnit závazek z půjčky (z úvěru) a které nemohl v době uzavření smlouvy o půjčce (o úvěru) ani předvídat, když jinak byl schopen tehdy závazek splnit, nebo jestliže byl sice schopen peníze vrátit ve sjednané lhůtě, ale z různých důvodů vrácení peněz odkládal nebo dodatečně pojal úmysl peníze vůbec nevrátit, pak jeho jednání nelze považovat za trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák.^{*)} Následné jednání dlužníka, jenž učinil takové majetkové dispozice, jimiž znemožnil plné nebo alespoň poměrné uspokojení pohledávky určitého věřitele, by podle okolností mohlo být jiným trestným činem, zejména trestným činem poškozování věřitele podle § 256 tr. zák. nebo trestným činem zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2000 sp. zn. 5 Tz 146/2000)

Nejvyšší soud zrušil k stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti v neprospěch obviněné D. R., usnesení vyšetřovatele Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2 ze dne 30. 11. 1999 čvs: OVV – 40/99 a vyšetřovateli Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2, přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Usnesením vyšetřovatele Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2 ze dne 30. 11. 1999 čvs: OVV – 40/99, bylo podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. zastaveno trestní stíhání obviněné D. R. pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., kterého se měla dopustit podle záznamu o sdělení obvinění ze dne 23. 7. 1999 skutkem popsaným tak, že si dne 24. 2. 1996 si vypůjčila na dobu určitou do 31. 1. 1997 od poškozené T. Z. částku ve výši 100 000 Kč na zakoupení textilního zboží pro své podnikání. Po prodeji uvedeného zboží však peníze použila pro svoji potřebu, aniž by tyto vrátila v termínu a ani po termínu splatnosti. V zimě roku 1997 prodala byt ve svém trvalém bydlišti a nový majitel nemovitosti jí vyplatil částku ve výši 750 000 Kč. Z této částky také však D. R. nesplatila poškozené T. Z. půjčku a peníze použila opětovně pro vlastní potřebu na nákup rodinného domu. Dne 3. 4. 1998 byl vydán Okresním soudem pro Prahu 3 platební rozkaz pod č. j. RO 154/98-5, který určil D. R. zaplacení žalované částky ve výši 100 000 Kč + 21 000 Kč, na což také D. R. nereagovala žádným způsobem. Tento platební rozkaz nabyl právní moci dnem 9. 6. 1998. Dne 7. 9. 1998 však napsala D. R. dopis, který adresovala poškozené T. Z., kde mimo jiné uvádí, že se dostala do obtížné finanční

^{*)} Poznámka redakce: Viz k tomu rozhodnutí pod č. 54–I/1967, č. 15/1969 a č. 57–III/1978 Sb. rozh. tr.

situace a tudíž nemůže splatit uvedenou půjčku poškozené Z., a to i přesto, že měla předtím dostatečnou hotovost k úhradě celé půjčky včetně úroků, což však nikdy neučinila a peníze vždy použila pro vlastní potřebu.

Usnesení o zastavení trestního stíhání nabylo právní moci dne 10. 12. 1999.

Vyšetřovatel své rozhodnutí odůvodnil tím, že obviněná svůj dluh vůči poškozené uznala, a protože podle současných právních předpisů není možné vyžádat od příslušného finančního úřadu daňová přiznání, která podávala obviněná za období své podnikatelské činnosti, nepodařilo se zcela přesně zjistit, jestli bylo podnikání obviněné v době půjčky prosperující či nikoliv a zda v té době věděla, že půjčku nevrátí. Podle názoru vyšetřovatele je tedy na místě postup podle pravidla „in dubio pro reo“ (tj. v pochybnostech ve prospěch obviněného).

Proti citovanému usnesení vyšetřovatele Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2, podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněné D. R. Napadenému usnesení v ní vytkl, že jím byl ve prospěch obviněné porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti podrobně zrekapituloval průběh dosavadního řízení a obsah důkazů vztahujících se k projednávanému skutku, který je obviněné kladen za vinu. Na tomto podkladě dospěl ministr spravedlnosti k závěru, že usnesení vyšetřovatele, jímž bylo zastaveno trestní stíhání obviněné, bylo učiněno za situace, kdy ještě vyšetřovatel neprovedl všechny dostupné důkazy, nutné pro zjištění skutkového stavu. Podle názoru ministra spravedlnosti mělo být z hlediska úmyslu obviněné v době půjčky zjišťováno, jakými finančními prostředky obviněná disponovala a jaké výnosy mohla reálně očekávat v době, kdy se půjčka stala splatnou. K tomu bylo třeba posoudit obsah účetnictví, které musela obviněná jako podnikatelka vést, a měly být provedeny i další důkazy, zejména výslech manžela obviněné. Pokud by se zjistilo, že se obviněná nacházela v úpadku ve smyslu zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, podle přesvědčení ministra spravedlnosti by byl vyšetřovatel povinen zabývat se i tím, zda se obviněná nemohla dopustit trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák., a prošetřit, jak naložila s peněžní částkou 750 000 Kč, kterou obdržela za uvolnění bytu a kterou měla investovat do dalšího podnikání, což nebylo nijak prověřeno.

Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením vyšetřovatele Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2, ze dne 30. 11. 1999 čvs: OVV – 40/99 byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve prospěch obviněné D. R., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení vyšetřovatele zrušil a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a zjistil, že zákon porušen byl ve pro-

spěch obviněné D. R., a to v podstatě v těch směrech a z těch důvodů, jak uvádí stížnost pro porušení zákona. K tomuto závěru dospěl Nejvyšší soud na základě následujících skutečností:

Ze spisového materiálu vyplývá, že k věci byla vyslechnuta obviněná D. R., která mimo jiné potvrdila, že si částku ve výši 100 000 Kč půjčila od T. Z. Domluvily se na úroku ve výši 25 000 Kč, peníze si půjčila na dobu jednoho roku. S manželem za částku ve výši 750 000 Kč uvolnili byt v P. a zakoupili domek v B., kde začala podnikat v oboru prodeje potravin. Domek posléze zastavila kvůli splátkám na zakoupenou chatu a za zbytek peněz nakoupila potraviny. Dluh vůči poškozené neuhradila, neboť podnikání v P. musela ukončit a v novém bydlišti si potřebovala vyřídit živnost. Dále poukázala na skutečnost, že dva neznámí muži od ní od září nebo října (patrně roku 1997) počali vymáhat tzv. výpalné, které jim zaplatila až tehdy, když se jí ztratil syn. Neměla v úmyslu poškozené vypůjčenou hotovost nevrátit, dluh uznává, poškozené vrátila prostřednictvím pana D. částku ve výši 6000 Kč. Dále se vyjádřila, že jakmile se zlepší její finanční situace, poškozené dluh vrátí.

Svědce T. Z. mimo jiné uvedla, že podle dohody dne 24. 2. 1996 v P. půjčila obviněné peněžní částku ve výši 100 000 Kč, půjčka měla splatnost do 31. 1. 1997. Po uplynutí lhůty začala obviněnou shánět v P., a dozvěděla se, že se odstěhovala do B. Obviněné telefonovala, ale ta se nechala zapírat. Spojila se tedy se společností Inkasní servis, s. r. o., s kterou uzavřela smlouvu o narovnání dluhu z půjčky s obviněnou. Společnost Inkasní servis, s. r. o., vymohla od obviněné částku ve výši 4000 Kč, poté poškozená smlouvu vypověděla. Obviněná se neozývala, ačkoliv znala její adresu i číslo telefonu. Na splátkový kalendář obviněná nepřistoupila a na doporučený dopis ze dne 10. 9. 1997 obviněná nereagovala.

K věci byla dále vyslechnuta svědkyně N. Z., která vypověděla, že zprostředkovala obviněné uvolnění bytu v P. za úplatu. Ví o tom, že obviněná měla následně problémy v B., kde se zadlužila. Stále sháněla peníze, protože měla nedostatek financí.

Svědce M. D., který měl vystupovat jako jednatel společnosti I. s., s. r. o., vypověděl, že se na jejich společnost obrátila T. Z. se žádostí o vymození pohledávek od různých osob, kromě jiného i od D. R., od níž převzal na umoření jejího dluhu vůči T. Z. postupně částky 4000 Kč a 2000 Kč. Podle vyjádření svědka obviněná dluží peníze více osobám. Po dohodě byla poté spolupráce s T. Z. ukončena. Svědek V. S. uvedl, že obviněná podepsala potvrzení o odstoupení od nájemní smlouvy k bytu v P. a za vlastníka bytu, společnost W., s. r. o., svědek předal obviněné hotovost ve výši 750 000 Kč za přítomnosti paní Z.

Spisový materiál dále obsahuje listinné důkazy nebo jejich fotokopie, a to potvrzení o příjmu odstupného, návrh na vydání platebního rozkazu, platební rozkaz, znalecký posudek z oboru zdravotnictví, oddělení psychiatrie, ohledně duševního zdraví obviněné, korespondenci mezi obviněnou a poškozenou, dohodu o umoření dluhu, zprávu společnosti I. s., s. r. o., výpis z obchodního rejstříku ohledně společnosti W., s. r. o., a zprávy k osobě obviněné.

Základní nedostatek spatřuje Nejvyšší soud v trestní věci obviněné D. R. v tom, že dosud provedené dokazování zůstalo neúplné a neposkytovalo dostatečný podklad k tomu, aby mohl vyšetřovatel Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2, učinit v přípravném řízení konečné meritorní rozhodnutí v podobě, která vyplývá z napadeného usnesení. V dosavadním průběhu trestního stíhání se totiž vyšetřovatel náležitě nevypořádal se všemi skutečnostmi rozhodnými pro posouzení věci a neodstranil neúplnost dosud opatřených důkazů. Vzhledem k tomu bylo povinností vyšetřovatele doplnit dokazování tak, jak je podrobněji rozvedeno níže, a tím odstranit tyto (a další vytýkané) nedostatky. Proto byl postup vyšetřovatele nesprávný, jestliže opatřené důkazy hodnotil jednostranně ve prospěch obviněné D. R. a na základě neúplných skutkových zjištění dospěl k závěru o nutnosti zastavit její trestní stíhání. Rozhodnout o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. lze totiž jen v případě, kdy je prokázáno, že se stal skutek, pro který se trestní stíhání vede, ale tento skutek není trestným činem, přičemž není důvod k postoupení věci. V daném případě však z dosud opatřených důkazů nelze učinit spolehlivý závěr, zda skutek, pro který byla obviněná D. R. stíhána, skutečně naplňuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., popřípadě jiného trestného činu, či nikoli, proto je rozhodnutí vyšetřovatele v napadeném usnesení zatím předčasné. Ani použití pravidla „in dubio pro reo“ není za této situace možné, neboť v pochybnostech lze postupovat ve prospěch obviněného jen za předpokladu, kdy již není možné opatřit žádné další důkazy, které by mohly vést k odstranění přetrvávajících pochybností.

V projednávané věci však nebyly provedeny všechny dostupné důkazy, na jejichž podkladě by bylo možné posoudit všechny právně významné okolnosti předmětné půjčky a důvody jejího nesplacení. Objasnit bylo třeba především finanční situaci obviněné v době, kdy si půjčovala hotovost ve výši 100 000 Kč od poškozené T. Z. Mělo být zjišťováno, jakými prostředky obviněná jako podnikatelka disponovala, do jaké míry byla již v době půjčky zadlužena a jaké výnosy mohla reálně očekávat v době, kdy se půjčka stala splatnou. Objasnění věci v tomto směru mohlo přispět k řešení zásadní otázky, zda v době půjčky existovaly skutečnosti, které by svědčily o tom, že obviněná již tehdy neměla úmysl půjčené peníze vrátit. Jestliže povinnost mlčenlivosti nedovolila opatřit důkazy v tomto směru z daňových příznání obviněné, mohlo být významným důkazem účetnictví, které byla obviněná jako podnikatelka povinna vést podle § 35 obchodního zákoníku (zákon č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Obviněná měla podle § 15 odst. 1 písm. a) zákona o účetnictví mimo jiné povinnost vést peněžní deník, který musí obsahovat údaje uvedené v § 15 odst. 2 téhož zákona. Mezi tyto údaje patří také údaje o peněžních prostředcích v hotovosti, na účtech u peněžních ústavů a v průběžných položkách, údaje o celkových příjmech a celkových výdajích. Dále byla obviněná povinna vést podle § 15 odst. 1 písm. b) citovaného zákona knihu pohledávek a závazků, z níž by byla patrná bilance jejího hospodaření. Spisový mate-

riál však tyto údaje neobsahuje a nelze tedy zjistit, jaká byla finanční situace obviněné v době, kdy od poškozené převzala půjčku, a jaký stav mohla v tomto směru důvodně očekávat v době splatnosti půjčky. Účetnictvím nebo dalšími vhodnými důkazy tedy mělo být ověřeno, zda obviněná v době, kdy převzala peníze půjčené T. Z., nebyla ve finanční situaci, kdy bylo zřejmé, že nebude schopna půjčku vrátit. K věci měl být jako svědek vyslechnut též manžel obviněné (s poučením podle § 100 tr. ř.), a to zejména ohledně podnikání obviněné, prodeje bytu, zakoupení domu v B., zakoupení a zastavení chaty. Dále měl být (při respektování postupu podle § 8 odst. 2 tr. ř.) proveden účet obviněné vedený u banky I., a. s., pohyb peněz na tomto účtu a zjištěna výše zůstatku na účtu v době půjčky a v době její splatnosti. Mělo být rovněž zjišťováno, zda obviněná v rozhodné době nedisponovala finančními prostředky na jiném účtu.

V této souvislosti Nejvyšší soud připomíná obecné závěry týkající se úmyslu u trestného činu podvodu spáchaného vylákáním půjčky (úvěru). Samotná skutečnost, že dlužník nesplnil svůj závazek k vrácení věci (peněz) ve sjednané lhůtě, ač tak mohl učinit, ještě nedokazuje, že uvedl věřitele v omyl, aby se ke škodě jeho majetku obohatil ve smyslu § 250 tr. zák. K naplnění zákonných znaků trestného činu podvodu podle citovaného ustanovení se v tomto případě tzv. úvěrového podvodu vyžaduje, aby bylo prokázáno, že pachatel již v době půjčky peněz (poskytnutí úvěru) jednal v úmyslu půjčené peníze vůbec nevrátit, nebo je nevrátit ve smluvené lhůtě, nebo jednal alespoň s vědomím, že peníze ve smluvené lhůtě nebude moci vrátit, a že tím uvádí věřitele v omyl, aby se ke škodě jeho majetku obohatil (viz však nyní speciální ustanovení o úvěrovém podvodu podle § 250b tr. zák.). Jestliže teprve po uzavření smlouvy o půjčce peněz (o úvěru) vznikly překážky, které bránily dlužníkovi splnit závazek z půjčky (z úvěru) a které nemohl v době uzavření smlouvy o půjčce (o úvěru) ani předvídat, když jinak byl schopen tehdy závazek splnit, nebo jestliže byl sice schopen peníze vrátit ve sjednané lhůtě, ale z různých důvodů vrácení peněz odkládal, nebo dodatečně pojal úmysl peníze vůbec nevrátit, pak jeho jednání nelze považovat za trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák. Podle okolností by ovšem následné jednání dlužníka mohlo být jiným trestným činem, zejména trestným činem poškozování věřitele podle § 256 tr. zák. nebo trestným činem zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák., pokud by dlužník úmyslně činil takové majetkové dispozice, že jimi znemožnil plné nebo alespoň poměrné uspokojení pohledávky určitého věřitele.

Proto v posuzovaném případě mělo být rovněž prověřováno, jakým způsobem nakládala obviněná se svým majetkem poté, kdy se pohledávka poškozené T. Z. stala splatnou, a zda tyto majetkové dispozice nesměřovaly k tomu, aby bylo uspokojení uvedené pohledávky zmařeno, resp. zda si mohla být obviněná vědoma tohoto následku a pro případ, že ho způsobí, s tím byla srozuměna. V takovém případě by se obviněná mohla dopustit trestného činu poškozování věřitele, a to zejména podle alternativy uvedené v § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. Kdyby měla obviněná v této době více věřitelů, kterým nebyla schopna plnit své splatné závazky, a zvýhodnila

by jen některého z nich v úmyslu zmařit uspokojení pohledávky poškozené T. Z., resp. pokud jednala s vědomím vzniku tohoto následku a pro případ, že ho způsobí, byla s ním srozuměna, dopustila by se obviněná trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. Přitom Nejvyšší soud zdůrazňuje, že ke spáchání tohoto trestného činu se nevyžaduje, aby byl na majetek obviněné prohlášen konkurs podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, nebo aby byl podán návrh na prohlášení konkursu, ale postačilo by, že obviněná měla jako dlužník více věřitelů a nebyla schopna plnit své splatné závazky, které vůči nim měla, tj. že byla v platební neschopnosti, ve stavu insolvence podle § 1 odst. 2 citovaného zákona (stav předlužení, který je podle § 1 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání rovněž důvodem úpadku, však pro spáchání trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. nepostačuje, jak se mylně domnívá stížnost pro porušení zákona). Proto bylo třeba mimo jiné prošetřit, jak obviněná skutečně naložila s částkou 750 000 Kč, kterou obdržela za uvolnění bytu v P., a proč pohledávku poškozené neuspokojila alespoň poměrně. Tvrzení obviněné, že částku ve výši 750 000 Kč investovala do dalšího podnikání, nebylo nijak prověřováno a nebyl opatřen ani výpis z katastru nemovitostí, kterým by bylo doloženo vlastnické právo obviněné k domku v B. a k zakoupené chatě. S ohledem na velmi široké vymezení stíhaného skutku ve sděleném obvinění, jak bylo výše citováno, by zde byla totožnost skutku zachována i za situace, pokud by skutečně přicházely v úvahu trestné činy poškozování věřitele podle § 256 tr. zák. nebo zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák., a nikoli trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Nejvyšší soud však nemůže předjímat, jaká právní kvalifikace má být použita, nebyl-li zatím skutkový stav zjištěn v potřebném rozsahu.

Ve stadiu, kdy vyšetřovatel rozhodl napadeným usnesením, tedy nebyla věc objasněna natolik, aby bylo možné učinit spolehlivé závěry o tom, zda skutek, pro nějž byla obviněná D. R. stíhána, je či není trestným činem, a popřípadě jakým trestným činem. Tím, že vyšetřovatel za uvedeného stavu přesto zastavil trestní stíhání obviněné, porušil zákon v její prospěch v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř., tj. v ustanoveních, která upravují postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu, při hodnocení důkazů a v souvislosti se zastavením trestního stíhání v přípravném řízení.

Řízení, které napadenému usnesení vyšetřovatele předcházelo, je však třeba vytknout i další nedostatky. Především není ve sděleném obvinění přesně popsán skutek, pro který je obviněná D. R. stíhána. Skutek musí být v záznamu o sdělení obvinění podle § 160 odst. 1 tr. ř. popsán tak, aby nemohl být zaměněn s jiným. Popis skutku v záznamu o sdělení obvinění v posuzované věci totiž obsahuje skutečnosti, u nichž není zřejmé, jaký mají mít právní význam (např. že byl vydán platební rozkaz, kterým byla určena povinnost obviněné zaplatit žalovanou částku poškozené, nebo že obviněná napsala poškozené dopis s vysvětlením, proč půjčku nevrátila). Na druhé straně nebyly do popisu skutku zahrnuty ty skutkové okolnosti, jež jsou

významné právě z hlediska trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák., který byl ve skutku spatřován, tj. zejména skutečnosti, z nichž by bylo patrné, že obviněná již v době, kdy jí poškozená peníze půjčila, měla úmysl půjčku vůbec nevrátit, resp. byla si vědoma toho, že peníze ve smluvené lhůtě nebude moci vrátit, a byla srozuměna s tím, že uvádí poškozenou v omyl, aby se ke škodě jejího majetku obohatila, jak bylo výše uvedeno. Popis skutku pak neobsahuje ani uvedení místa, kde si obviněná peníze od poškozené vypůjčila. V popisu se rovněž nepřesně uvádí, že obviněná „prodala byt ve svém trvalém bydlišti“, ačkoli ve skutečnosti nebyla vlastníkem tohoto bytu, proto ho nemohla prodat, ale peníze obdržela od skutečného vlastníka bytu za odstoupení od nájemní smlouvy týkající se uvedeného bytu a za jeho uvolnění. Jestliže bude přicházet v úvahu jiná právní kvalifikace skutku, která byla výše naznačena (např. podle § 256 nebo § 256a tr. zák.), je nezbytné přizpůsobit jí popis skutku a uvést v něm ty skutkové okolnosti, které jsou pro takové posouzení právně relevantní (viz též rozhodnutí pod č. 43–I/1994 Sb. rozh. tr.).

Dále považuje Nejvyšší soud za nutné upozornit na další spíše formální nedostatky. Trestní spis obsahuje fotokopie listin, které by měly být listinnými důkazy, ovšem není zřejmé, kdo fotokopie pořídil, a nejsou ověřeny v tom směru, zda odpovídají originálům listin. Na jiných dokumentech pak chybějí podpisy příslušných osob; např. v rozporu s ustanoveními § 138 a § 129 odst. 4 tr. ř. není vyšetřovatelem podepsáno ani napadené usnesení o zastavení trestního stíhání, v rozporu s ustanovením § 56 odst. 1 tr. ř. chybí v protokolu o výslechu obviněné podpis přivzaté osoby a podpis vyslyšajícího, vyslyšající není podepsán ani v dalším protokolu o výslechu svědka M. D., podpis přivzaté osoby pak chybí v protokolu o výslechu svědka V. S., navíc je tato strana protokolu nadepsána tak, jako kdyby se jednalo o výslech svědkyně N. Z.

Na základě všech rozvedených skutečností nezbylo, než aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením vyšetřovatele byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. K tomuto porušení zákona došlo ve prospěch obviněné D. R., když vyšetřovatel neshledal v předmětném skutku trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a vzhledem k tomu zastavil trestní stíhání obviněné, ačkoli neúplné zjištění skutkového stavu a nedostatečné vyhodnocení dosavadních důkazů neumožňovalo učinit takové rozhodnutí. Jelikož stížnost pro porušení zákona byla podána ve lhůtě do šesti měsíců od právní moci napadeného usnesení a byly splněny i další podmínky ve smyslu ustanovení § 272 tr. ř., Nejvyšší soud napadené usnesení vyšetřovatele podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil, včetně rozhodnutí na ně obsahově navazujících, a protože ve věci je třeba učinit rozhodnutí nové, podle § 270 odst. 1 tr. ř. vyšetřovateli přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Než bude možné v přípravném řízení meritorně rozhodnout, je nezbytné odstranit všechny výše uvedené nedostatky, jimiž trpí dosavadní průběh přípravného řízení, a postupovat v intencích tohoto rozhodnutí Nejvyššího soudu (§ 270 odst. 4 tr. ř.). Úkolem vyšetřovatele rovněž bude doplnit dokazování opatřením dalších důkazů, zejména svědeckých výpovědí

a listinných důkazů, jejichž potřeba byla zmíněna nebo vyplýne z průběhu vyšetřování. Pečlivěji je třeba prověřit i obhajobu obviněné, pokud svou svízelnou finanční situaci dává do souvislosti s tím, že od ní měli neznámí muži vymáhat platby tzv. výpalného a měl jí být unesen syn, v důsledku čehož musela ukončit podnikání v P. Poté bude vyšetřovatel povinen opětovně vyhodnotit všechny opatřené důkazy, včetně výsledků doplněného dokazování, a přihlédnout při tom ke všem rozhodným skutečnostem, na nichž závisí závěr o tom, zda bude ve věci podána obžaloba nebo učiněno jiné konečné rozhodnutí v přípravném řízení. V novém rozhodnutí pak musí vyšetřovatel své hodnotící úvahy náležitě vysvětlit jak ve vztahu ke skutkovým zjištěním, tak i ohledně jejich právní kvalifikace.

Jestliže by i po doplnění dokazování v otázkách naznačených výše nadále přetrvávaly pochybnosti vyplývající z případných rozporů v opatřených důkazech, které již nelze v přípravném řízení odstranit, a zjištění, která z odporujících si důkazů jsou pravdivá, závisí jenom na jejich hodnocení, pak nelze trestní stíhání zastavit. Hodnocení důkazů v takovém případě může učinit jen soud po jejich provedení v hlavním líčení podle zásad ústnosti a bezprostřednosti. Tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu však není nikterak prejudikováno jakékoli budoucí meritorní rozhodnutí v otázce viny obviněné D. R. Význam tohoto rozhodnutí je pouze v tom, že v rámci trestního stíhání obviněné je třeba shromáždit a vyhodnotit další potřebné důkazy. Způsob hodnocení všech opatřených důkazů (§ 2 odst. 6 tr. ř.) a v návaznosti na to otázka, jaká skutková zjištění z nich budou vyvozena (§ 2 odst. 5 tr. ř.), zcela spadá do sféry volného hodnocení důkazů vyšetřovatelem a státním zástupcem, který vykonává dozor nad přípravným řízením.

Je závažnou vadou přípravného řízení odůvodňující vrácení věci státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., jestliže sdělení obvinění, resp. záznam o něm, neobsahuje nezbytné náležitosti vyžadované ustanovením § 160 odst. 1, větou třetí, tr. ř. Formulace účastenství ve formě pomoci ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. pouze slovy „účastnil se trestné činnosti“ dalšího pachatele, přičemž dále je obsažen výlučně popis skutku tohoto dalšího pachatele, nevyhovuje požadavku konkretizace skutku (jeho popisu) ve sdělení obvinění.

(Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 8. 2000 sp. zn. 1 To 66/2000)

Vrchní soud v Olomouci zrušil k stížnosti obviněného Ing. E. L. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 8. 2000 sp. zn. 48 T 7/2000, jímž bylo rozhodováno o jeho vazbě, jakož i o vazbě obviněného V. F., oba obviněné propustil z vazby na svobodu, a dále zamítl stížnost státního zástupce proti výroku o vrácení věci k došetření.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 28. 4. 2000 sp. zn. 48 T 7/2000 bylo rozhodnuto v trestní věci obviněných 1/ Ing. O. Ž., 2/ Ing. E. L. a 3/ V. F. stíhaných obžalobou krajského státního zástupce v Brně ze dne 27. 3. 2000 sp. zn. 1 KZv 2/99, pro trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák. tak, že se podle § 188 odst. 1 tr. ř. trestní věc vrací státnímu zástupci k došetření, podle § 192 tr. ř. se obvinění Ing. O. Ž., Ing. E. L. a V. F. ponechávají ve vazbě, podle § 72 odst. 2 tr. ř. se žádost obviněného Ing. E. L. o propuštění z vazby na svobodu zamítá a podle § 73 odst. 1 písm. b) tr. ř. a contrario se nepřijímá písemný slib obviněného.

Krajský soud odůvodnil vrácení věci státnímu zástupci k došetření tím, že přípravné řízení trpí závažnými vadami a bude nezbytné doplnit dokazování za účelem objasnění základních skutečností důležitých pro rozhodnutí. Je poukazováno na to, že usnesením krajského státního zástupce v Brně ze dne 22. 3. 2000 sp. zn. 1 KZv 2/99 bylo podle § 23 odst. 1 tr. ř. rozhodnuto o vyloučení trestní věci obviněného JUDr. J. D. k samostatnému projednání. Z obsahu spisu vyplývá, že tento obviněný je stíhán pro pomoc k trestnému činu zpronevěry podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 248 odst. 1, 4 tr. zák., přičemž tento obviněný se ve své výpovědi vyjadřuje k důležitým skutečnostem uvedené trestné činnosti obviněných Ing. Ž., Ing. L. a V. F. Vyloučením trestní věci obviněného JUDr. D. ze společného řízení by se podle názoru krajského soudu výpověď tohoto obviněného stala procesně neupotřebitelnou. Podle názoru krajského soudu bude proto nutné spojit trestní věc obviněného JUDr. D. opět ke společnému řízení s trestní věcí zbývajících spoluobviněných. V průběhu dalšího řízení bude rovněž potřebné vyslechnout informované zástupce společnosti S. se sídlem v B., spol. s r.o.,

popř. jejího likvidátora, k okolnostem, zda JUDr. D. skutečně jednal nebo nejednal jménem společnosti S., a k původu a důvodu plné moci ze dne 1. 12. 1997, kterou společnost S. zmocnila obviněného JUDr. D. k zastupování ve věcech smlouvy o dílo č. X. Dále podle požadavku soudu prvního stupně bude nezbytné vyžádat a připojit spis Krajského obchodního soudu v Brně sp. zn. 10 Cm 129/98, popř. zjistit stav řízení v této obchodní věci v souvislosti s tím, zda B. k. podaly jako žalobce proti žalovanému S. žalobu o neplatnost právního úkonu (uznání dluhu Ing. L. V.). Rovněž bude nezbytné řádným způsobem požádat o právní pomoc v Lichtenštejnsku podle požadavku právní služby vlády ve V. ze dne 22. 2. 2000, a to za účelem zjištění, zda obviněný Ing. L. se počátkem ledna 1999 skutečně zdržoval ve V., po jakou dobu a zda uložil valuty získané uvedenou trestnou činností v některé z tamních bank. Tento požadavek soudu nalézacího je činěn proto, že v přípravném řízení bylo při žádosti o právní pomoc nedůsledně postupováno a tyto skutečnosti zjištěny nebyly, čímž nebyla objasněna ani důležitá otázka, kde se nacházejí finanční prostředky v hodnotě 10 mil. Kč.

Výrok o ponechání obviněných Ing. O. Ž., Ing. E. L. a V. F. ve vazbě odůvodnil krajský soud tím, že u obviněných jsou nadále dovozovány důvody vazby tak, jak vyplývá z obsahu spisu, přičemž ve věci bude nezbytné vyslechnout další svědky a doplnit dokazování a z této skutečnosti je zřejmé, že obviněný Ing. L. (setrvává ve vazbě z důvodů uvedených v § 67 odst. 1 písm. a/, b/ tr. ř.) by mohl ovlivňovat ve svůj prospěch objektivnost provedení těchto důkazů. Proto v jeho případě je nadále shledáván koluzní důvod vazby.

Výroky, jimiž byla zamítnuta žádost obviněného Ing. E. L. o propuštění z vazby na svobodu a nebyl přijat písemný slib tohoto obviněného, odůvodnil krajský soud tím, že vazební důvody podle § 67 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. u obviněného Ing. E. L. jsou dány v takové intenzitě, že nelze rozhodnout o jeho propuštění z vazby. Nelze rovněž přehlédnout skutečnost, že dosud shromážděnými důkazy bylo prokázáno, že se stal skutek, pro který je obviněný stíhán, přičemž pro tento skutek mu bylo řádně sděleno obvinění, a že není stíhán z nezákonných důvodů. Písemný slib obviněného nebyl přijat, protože v jeho případě nedošlo ke zrušení důvodu tzv. koluzní vazby, v důsledku čehož trestní řád neumožňuje, aby písemný slib obviněného byl přijat.

Ve lhůtě upravené ustanovením § 143 odst. 1 tr. ř. napadl opravným prostředkem usnesení krajského soudu jednak státní zástupce, a to pouze výrok podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., jednak obviněný Ing. E. L. vlastnoručně sepsanými podáními proti výroku podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. a proti výrokům, jimiž bylo rozhodováno o jeho vazbě.

Stěžovatel z důvodů ve stížnosti podrobně rozvedených má zato, že postavení všech tří obviněných před soud je plně odůvodněno, neboť obsáhlým vyšetřováním bylo postupováno podle § 2 odst. 5, 6 tr. ř. a celá trestná činnost obviněných byla dostatečným způsobem objasněna. Proto státní zástupce navrhl, aby vrchní soud napadené usnesení zrušil podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. a věc přikázal soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Opravný prostředek Ing. E. L. směřuje jak do výroku o vrácení věci státnímu zástupci k došetření, tak i do výroků o vazbě. Stěžovatel namítá, že trestní stíhání proti jeho osobě je od počátku vedeno nezákonným způsobem, když mu nebylo řádným způsobem sděleno obvinění. Popis skutku ve sděleném obvinění považuje Ing. L. za nedostatečný a je v rozporu s trestním řádem. Tato skutečnost rovněž znamená, že je nezákonným způsobem držen ve vazbě, přičemž je silně omezován koluzním důvodem vazby. Z těchto důvodů proto navrhl, aby trestní stíhání jeho osoby bylo zrušeno a byl z vazby propuštěn na svobodu.

Z podnětu stížností podaných státním zástupcem a obviněným Ing. E. L. Vrchní soud v Olomouci podle § 147 odst. 1, 2 tr. ř. přezkoumal správnost výroků napadeného usnesení a řízení předcházející jeho vydání, přičemž dospěl k následujícím závěrům: Napadené usnesení bylo vydáno v řízení, v němž krajský soud respektoval postup upravený trestním řádem. Zákonným důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření je buď odstranění závažných vad přípravného řízení, či potřeba objasnění základních skutečností důležitých pro rozhodnutí (důvod v napadeném usnesení uplatněný). Z tohoto pohledu přistupoval také stížnostní soud k hodnocení důvodnosti podaných opravných prostředků, a to na podkladě zjištění, která učinil z obsahu spisu. Vrchní soud konstatuje, že krajský soud nepochybil, pokud věc vrátil státnímu zástupci k došetření, avšak důvody, pro něž se tak stalo, spatřuje stížnostní soud ve zcela jiné skutečnosti, než které uvádí soud prvního stupně v odůvodnění napadeného usnesení.

Z obsahu trestního spisu vrchní soud zjistil, že krajský státní zástupce v Brně pod sp. zn. 1 KZv 2/99 dne 28. 3. 2000 podal u Krajského soudu v Brně obžalobu na obviněné Ing. O. Ž., Ing. E. L. a V. F. pro skutek spočívající v tom, že po vzájemné schůzce a předchozí ústní dohodě v kanceláři obviněného Ing. E. L. v B. dne 26. 12. 1998 o odcizení peněz v částce 30 000 000 Kč z dispozice společnosti B., která se na podkladě smlouvy o sdružení spojila s B. k., kdy mimo jiné došlo i ke sdružení finančních prostředků pro budoucí společné podnikání, kterého se zúčastnili všichni obvinění, převedl obviněný Ing. O. Ž. dne 29. 12. 1998 svěřené finanční prostředky ve výši 30 000 000 Kč z bankovního účtu vedeného u banky K. se sídlem v B., čísla Y společnosti B. na směnečné depozitum, vystavené stejným bankovním ústavem pod číslem Z, které následně prodal Ing. I. S. za cizí měnu odpovídající částce 30 000 000 Kč, přičemž tohoto kupujícího zajistil obviněný V. F., poté Ing. I. S. tuto směnku zobchodoval dne 5. 1. 1999 za částku 30 049 088 Kč, když převzatou cizí měnu obviněný V. F. společně s obviněným Ing. E. L. převezli do B., kde obviněný Ing. E. L. převzal a následně odvezl část valut představující hodnotu kolem 10 000 000 Kč a zbytek peněz obviněný V. F. uschoval a později vydal policejním orgánům, čímž na majetku B. k. způsobili škodu ve výši 30 000 000 Kč.

Uvedeným jednáním se všichni obvinění měli dopustit trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák. jako spolupachatelé podle § 9 odst. 2 tr. zák., když si podle právní věty přisvojili cizí věc, která byla svěřena obviněnému Ing. O. Ž., a způsobili tak na cizím majetku škodu velkého rozsahu.

Protože při předběžném projednání obžaloby soud zkoumá, zda přípravné řízení bylo provedeno dle zákona (§ 186 odst. 1 písm. e/ tr. ř.), a protože v tomto směru výhrady uplatnil obviněný Ing. L., zaměřil stížnostní soud pozornost na tuto otázku. Zásada obžalovací (§ 2 odst. 8 tr. ř.) se týká především řízení před soudem, podstatně však ovlivňuje i přípravné řízení. Z její konkretizace obsažené v § 176 odst. 2 tr. ř. vyplývá, že obžaloba může být podána jen pro skutek, pro který bylo sděleno obvinění. Sdělením obvinění je určen předmět trestního řízení. Sdělení obvinění (resp. záznam o něm), jímž se zahajuje trestní stíhání, musí obsahovat popis skutku tak, aby nemohl být zaměněn s jiným, zákonné označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a důvody, pro něž je obviněný stíhán (§ 160 odst. 1 tr. ř.). Protože obviněný Ing. L. opakovaně namítal, že mu nebylo řádně sděleno obvinění, zkoumal stížnostní soud dodržení zásady obžalovací v uvedené věci. Provedl porovnání skutku, jak jej vymezila obžaloba, se skutkem popsáním ve sdělení obvinění a učinil následující zjištění:

Z obsahu spisu je zřejmé, že dne 8. 1. 1999 došlo ke sdělení obvinění Ing. O. Ž. pro trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák., který měl jmenovaný spáchat tím, že dne 29. 12. 1998 v B. v budově banky K. převedl finanční prostředky ve výši 30 000 000 Kč sdružení C. se sídlem v B. uložené na bankovním účtu společnosti B. se sídlem v B. v bance K., číslo účtu X, a to formou příkazu bance k převodu uvedené finanční hotovosti na směnečné depozitum splatné v době od 5. 1. 1999 do 6. 1. 1999 u banky K., a následně měl bankovní doklad, a to konkrétně směnku na řad firmy B. vystavenou bankou K. v B., číslo směnky Y, prodat Ing. I. S. a tímto jednáním měl způsobit škodu ve výši 30 000 000 Kč poškozenému B. k., který uvedené prostředky do sdružení C. vložil; uvedené shora popsané trestné činnosti se dopustil i přes skutečnost, že finanční prostředky jsou majetkem firmy B. k., což bezpečně věděl.

Ke sdělení obvinění V. F. došlo dne 9. 1. 1999. Jeho trestní stíhání bylo zahájeno pro trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 4 tr. zák. formou účastenství podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák., neboť (podle skutkového vymezení ve sdělení obvinění založeném ve spise) se účastnil trestné činnosti obviněného Ing. O. Ž., kdy jmenovaný dne 29. 12. 1998 v B. v budově banky K. se sídlem v B. převedl finanční prostředky ve výši 30 000 000 Kč sdružení C. se sídlem v B. uložené na bankovním účtu společnosti B. v bance K. se sídlem v B. (číslo účtu X), a to formou příkazu bance k převodu uvedené finanční hotovosti na směnečné depozitum splatné v době od 5. 1. 1999 do 6. 1. 1999 u banky K. se sídlem v B., a následně tento bankovní doklad, a to konkrétně směnku na řad společnosti B. vystavenou bankou K. se sídlem v B., číslo směnky Y, prodat Ing. I. S. Tímto jednáním způsobil škodu ve výši 30 000 000 Kč poškozenému B. k., který do sdružení C. uvedené finanční prostředky vložil. Této trestné činnosti se dopustil i přes skutečnost, že bezpečně věděl, že tyto finanční prostředky jsou v majetku společnosti B. k. se sídlem v B.

Trestní stíhání Ing. E. L. bylo zahájeno rovněž dne 9. 1. 1999 pro trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák. formou účastenství podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. Podle skutkového vyjádření obsaženého ve sdělení obvinění se trestné činnosti

dopustil tím, že se účastnil trestné činnosti obviněného Ing. O. Ž., kdy jmenovaný dne 29. 12. 1998 v B. v budově banky K. převedl finanční prostředky ve výši 30 000 000 Kč sdružení C. se sídlem v B. uložené na bankovním účtu společnosti B. v bance K. se sídlem v B. (číslo účtu X), a to formou příkazu bance k převodu uvedené finanční hotovosti na směnečné depozitum splatné v době od 5. 1. 1999 do 6. 1. 1999 u banky K., a následně tento bankovní doklad, a to konkrétně směnku na řad společnosti B. vystavenou bankou K., číslo směnky Y, prodat Ing. I. S. Tímto svým jednáním způsobil škodu ve výši 30 000 000 Kč poškozenému B. k., který do sdružení C. uvedené finanční prostředky vložil. Této trestné činnosti se dopustil i přes skutečnost, že bezpečně věděl, že tyto finanční prostředky jsou v majetku společnosti B. k.

Podle názoru vrchního soudu dosavadní řízení trpí od samého počátku závažnými vadami, na které nebylo státním zástupcem ve smyslu § 174 odst. 2 písm. e) tr. ř. včas reagováno, což nakonec vyústilo v neodůvodněný postup státního zástupce podle § 176 odst. 1 tr. ř. (podání obžaloby) na obviněné Ing. L. a F. Pochybení orgánů přípravného řízení je spatřováno v tom, že oběma uvedeným obviněným nebylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zákonným způsobem sděleno obvinění.

Podmínkou vedení trestního stíhání proti určité osobě, která je podezřelá ze spáchání trestného činu, je sdělení obvinění podle § 160 odst. 1 tr. ř. Podle tohoto citovaného ustanovení trestního řádu (věta druhá) musí záznam obsahovat popis skutku tak, aby nemohl být zaměněn s jiným, zákonné označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a důvody, pro něž je obviněný stíhán.

Z vymezení obsaženého ve sdělení obvinění Ing. E. L. a V. F. je zřejmé, že vyšetřovatel dospěl k názoru, že je dostatečně odůvodněn závěr, že oba obvinění měli být účastníky na trestném činu v podobě pomoci ve smyslu § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. Podle nauky trestního práva se pomocí k trestnému činu rozumí úmyslná podpora pachatele hlavního, individuálně určeného trestného činu, poskytnutá před nebo při spáchání trestné činnosti, přičemž pomoc musí být příčinou usnadnění hlavní trestné činnosti.

Při posuzování otázky důvodnosti podání obžaloby státním zástupcem bylo třeba zkoumat, zda tato je důvodně podána ve vztahu ke všem obviněným. Zatímco v případě obviněného Ing. O. Ž. – pro konkrétnost popisu skutku ve sdělení jeho osobě – pochybnosti tohoto druhu nevznikly, v případě obviněných Ing. E. L. a V. F. byla shledána situace odlišná. Stížnostní soud se musel v první řadě zabývat tím, zda trestní stíhání těchto osob bylo řádně zahájeno, tj. zda v záznamech o sdělení obvinění je dostatečný zákonný podklad pro vedení trestního stíhání obviněných Ing. E. L. a V. F. Protože trestní stíhání těchto osob bylo zahájeno pro pomoc k trestnému činu, která jako jedna z forem účastenství v užším smyslu je ustanovením § 89 odst. 1 tr. zák. prohlášena za trestný čin, bylo nezbytné zkoumat, zda tento trestný čin je rovněž (podle požadavků § 160 odst. 1 tr. ř.) dostatečně specifikován ve složce skutkové v záznamu o sdělení obvinění, tj. zda po stránce skutkové vůbec vykazuje znaky trestné součinnosti, jak trestní zákon předpokládá.

Stížnostní soud po přezkoumání spisového materiálu dospěl k závěru, že v záznamech o sdělení obvinění Ing. E. L. a V. F. chybí popis podstatných skutečností, tj. popis jejich konkrétního jednání, aby popsán skutek nemohl být zaměněn s jiným. Vyjádření podílu obou obviněných na trestné činnosti pouze formulací, že „... se účastnili na trestné činnosti obviněného Ing. O. Ž. ...“, je natolik vágní a nekonkrétní, že ani z hlediska jednání, ani z hlediska následku nelze pořadit takto popsání jednání obou obviněných pod odpovídající ustanovení trestního zákona. Z hlediska požadavku zákona při tomto vymezení jednání obviněných vůbec nelze přezkoumat otázku dodržení obžalovací zásady při podání obžaloby, neboť otázku totožnosti skutku nelze přezkoumat ani v části jednání, ani v části následku. Přitom podle nauky i soudní praxe se za skutek *de iure* považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Strukturu skutku takto tvoří jednání a jím zapříčiněný následek, obojí trestněprávně relevantní. Totožnost skutku (podmínka zásady obžalovací) bude zachována, bude-li buď a) úplná shoda alespoň v jednání při rozdílném následku, nebo b) úplná shoda alespoň v následku při rozdílném jednání, anebo c) budou-li jednání nebo následek (anebo obojí) alespoň částečně shodné, přičemž shoda musí být v podstatných okolnostech, jimiž se rozumí zejména skutkové okolnosti charakterizující jednání nebo následek z hlediska právní kvalifikace, která přichází v úvahu. Z hlediska jednání je popis obsažený ve sdělení obvinění „... účastnil se ...“ tak nekonkrétní, že si pod ním lze představit nejen formu spolupachatelství (§ 9 odst. 2 tr. zák.) a všechny formy účastenství v užším smyslu (§ 10 odst. 1 písm. a/, b/, c/ tr. zák.), ale i některé formy trestné činnosti, např. spolčení či sročení (§ 7 odst. 1 tr. zák.), event. i některé formy trestné součinnosti (hlava III., oddíl pátý zvláštní části tr. zák.). Následek, který měli obvinění Ing. E. L. a V. F. svým jednáním způsobit, ve vyhotovených záznamech o sdělení obvinění již popsán není vůbec. Přitom i následek se u jednotlivých forem trestné součinnosti podstatně odlišuje (např. u spolupachatele je jím následek popsán ve skutkové podstatě daného trestného činu, v případě návodce vyvolání rozhodnutí u hlavního pachatele spáchat trestný čin, v případě pomocníka vznik podmínek umožňujících snadnější spáchání trestného činu, atd.). Záznam o sdělení obvinění vyhotovený vyšetřovatelem Policie České republiky oběma obviněným je v rozporu s ustanovením § 2 odst. 1 tr. ř., podle kterého nikdo nemůže být stíhán jako obviněný jinak, než ze zákonných důvodů, a způsobem, který stanoví tento zákon. Mělo-li být zákonným způsobem vedeno trestní stíhání obviněných Ing. E. L. a V. F. pro pomoc k trestnému činu zpronevěry podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 248 odst. 1, 4 tr. zák., měla být v záznamu o sdělení obvinění uvedena nejen subjektivní stránka protiprávního jednání Ing. E. L. a V. F. (vymezení toho, v čem měla spočívat úmyslná podpora hlavního pachatele – obviněného Ing. Ž.), ale též i objektivní stránka (tj. vymezení konkrétního jednání každého z těchto obviněných, kterým měli přispět k usnadnění hlavní trestné činnosti, a konkrétního následku). Z výše uvedených záznamů o sdělení obvinění je zřejmé, že vyšetřovatel Policie České republiky ve sdělení obvinění zcela pominul jak subjektiv-

ní stránku (popis zavinění obou obviněných), tak i stránku objektivní (popis jejich jednání a vzniklého následku), když ve vztahu k těmto obviněným osobám neuvedl žádné skutkové okolnosti. Stížnostní soud proto zastává názor, že v záznamech o sdělení obvinění Ing. E. L. a V. F. chybí podstatné náležitosti, a nelze je tudíž považovat za právně relevantní akty, které by zakládaly účinky předpokládané v ustanovení § 160 odst. 1 tr. ř. (zahájení trestního stíhání). Z této skutečnosti také vyplývá závěr, že důkazy opatřené v dané věci po datu 9. 1. 1999 (tj. po „sdělení“ obvinění Ing. E. L. a V. F.) jsou procesně neúčinné a celé přípravné řízení ve vztahu k těmto obviněným bude nezbytné provést znovu. Obdobné důsledky je třeba vztáhnout na výpovědi těchto obviněných, pokud by z nich měly být čerpány poznatky ve vztahu k obviněnému Ing. Ž. Neobstojí proto námitka státního zástupce, že trestná činnost obviněných byla dostatečným a procesně účinným způsobem dokladována a že postavení obviněných před soud je plně odůvodněno. Vrchní soud má zato, že státní zástupce podal obžalobu v rozporu nejen s ustanovením § 176 odst. 1 tr. ř., neboť výsledky vyšetřování ve vztahu k oběma obviněným dostatečně neodůvodňují jejich postavení před soud, ale i v rozporu s ustanovením § 176 odst. 2, větou první, tr. ř., neboť obžaloba ve vztahu k obviněným Ing. L. a V. F. nebyla podána pro skutek, pro který jim bylo sděleno obvinění podle § 160 odst. 1 tr. ř., čímž došlo k porušení zásady obžalovací. Skutek vymezený v obžalobě státního zástupce pak (nelze-li pro výše vytýkané nedostatky záznamu o sdělení obvinění dovozovat ani částečnou totožnost skutku) nepřipustně rozšířil podmínky pro vyvození jejich případné trestní odpovědnosti. Již v této fázi řízení nad rámec doposud uvedeného považuje stížnostní soud za nezbytné rovněž zdůraznit, že ani užitá právní kvalifikace činu v podané obžalobě a její zdůvodnění stěžovatelem nejsou dostatečně přiléhavé. Již samotné užití právní věty vyjadřující pojmenování všech zákonných znaků trestného činu, nepřihlíží k ustanovení § 90 odst. 1 tr. zák. vymezujícímu trestné činy s omezeným okruhem pachatelů, za který nepochybně lze považovat trestný čin zpronevěry podle § 248 tr. zák., kdy k naplnění zákonných znaků tohoto trestného činu je vyžadována u pachatelů, popř. spolupachatelů zvláštní vlastnost (vázaná na svěření věci), která však u obviněných Ing. E. L. a V. F. není dána. I tuto skutečnost bude nezbytné uvážit v průběhu dalšího řízení.

Zbývá dodat, že otázka řádného sdělení obvinění má podstatný význam i pro realizaci práva obviněného na obhajobu, neboť neví-li obviněný, co a v jakém rozsahu je mu kladeno za vinu, nemůže odpovídajícím způsobem v celém rozsahu realizovat svá oprávnění uvedená v ustanovení § 33 odst. 1 tr. ř. („... uvádět skutečnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě ...“).

Jelikož z výše uvedených důvodů (nedostatky zákonného podkladu pro vedení trestního stíhání proti obviněným Ing. E. L. a V. F.) nebyla stížnost státního zástupce podaná proti rozhodnutí krajského soudu podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. shledána důvodnou, byla podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta. Rozsahem výše vymezené vady přípravného řízení je současně vymezen i okruh úkolů, jež budou muset orgány přípravného řízení provést, pokud budou chtít na obviněné podat novou obžalobu.

Zabýval-li se vrchní soud z podnětu opravného prostředku obviněného Ing. E. L. výroky, které se týkají rozhodnutí o vazbě obviněného, musel dospět k závěru, že v tomto směru je rozhodnutí krajského soudu nesprávné. Již výše bylo uvedeno, že ve sdělení obvinění jmenovanému nejsou uvedeny podstatné náležitosti, což znamená, že učiněný záznam o sdělení obvinění nelze považovat za zákonné sdělení obvinění ve smyslu § 160 odst. 1 tr. ř. Za této situace bylo podle názoru vrchního soudu usnesení o vzetí do vazby vydáno v rozporu se zákonem, který stanoví, že do vazby lze vzít pouze osobu, které je sděleno obvinění (§ 68 tr. ř.). V posuzovaném případě tak došlo k porušení Listiny základních práv a svobod v článku 8 odst. 2, podle něhož nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Napadeným usnesením krajského soudu došlo tedy k rozhodnutí o dalším trvání vazby obviněného, aniž by byla splněna zákonná podmínka sdělení řádného obvinění. Na tuto skutečnost musel vrchní soud reagovat, aniž by dále zkoumal otázku existence jednotlivých vazebních důvodů a splnění formálních skutečností pro rozhodování v této části (doručení napadeného usnesení všem oprávněným osobám) tak, že z podnětu stížnosti obviněného Ing. E. L. podle § 149 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř. napadené usnesení částečně zrušil ve výrocích o vazbě týkajících se tohoto obviněného a sám ve věci podle § 72 odst. 1 tr. ř. rozhodl o propuštění tohoto obviněného na svobodu.

Jestliže jednání pachatele, jež je podle obžaloby významné z hlediska následku trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák., soud nemá za prokázané, avšak současně jsou soudem zjištěny skutečnosti zakládající jiné jednání pachatele, než je popsáno v obžalobě, které je rovněž právně významné pro vznik téhož konkrétního následku popsaného v obžalobě, pak je totožnost skutku (§ 220 odst. 1 tr. ř.) zachována shodou následku v podobě vzniku škody na stejném majetku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 1. 2001 sp. zn. 3 Tz 279/2000)

Nejvyšší soud zrušil k stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 7. 2000 sp. zn. 5 To 288/2000 jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Uherském Hradišti pod sp. zn. 1 T 294/99 a Krajskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Uherském Hradišti podal dne 31. 5. 1999 pod sp. zn. Zt 430/99 u tamního okresního soudu na obviněného Ing. M. N. obžalobu pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. Uvedeného trestného činu se měl obviněný dopustit jednáním spočívajícím v tom, že v přesně nezjištěné době v prosinci 1998 na parcele X v B. provedl neoprávněnou těžbu 37 ks smrků a 16 ks borovic o celkovém objemu 54,63 m³ b. k. vytěžených stromů, čímž způsobil svým jednáním majitelce parcely L. D. škodu ve výši 88 131 Kč, přičemž neoprávněně vytěženou dřevní hmotu použil pro vlastní potřebu.

Okresní soud v Uherském Hradišti rozhodl o obžalobě samosoudcem trestním příkazem (§ 314e odst. 1 tr. ř.) ze dne 30. 7. 1999 sp. zn. 1 T 294/99, jímž obviněného Ing. M. N. uznal vinným skutkem uvedeným v obžalobě, přičemž tento skutek kvalifikoval jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák., ve znění zák. č. 148/1998 Sb. Obviněnému uložil trest odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněným odkladem výkonu na zkušební dobu tři let.

Na základě odporu, jenž proti vydanému trestnímu příkazu obviněný podal, byl tento trestní příkaz zrušen a soud věc projednal v hlavním líčení. Rozsudkem ze dne 10. 2. 2000 sp. zn. 1 T 294/99 byl pak obviněný obžaloby pro shora uvedený trestný čin podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn.

Odvolání státního zástupce proti zprošťujícímu rozsudku soudu prvního stupně projednal Krajský soud v Brně a ve veřejném zasedání dne 17. 7. 2000 rozhodl usnesením sp. zn. 5 To 288/2000 tak, že podané odvolání podle § 256 tr. ř. zamítl. Předmětné usnesení nabylo právní moci dne 17. 7. 2000 (§ 140 odst. 1 písm. a/ a § 141 odst. 2, věta druhá, tr. ř.).

Ministr spravedlnosti České republiky napadl toto usnesení odvolacího soudu stížností pro porušení zákona podle § 266 odst. 1 tr. ř., přičemž tento mimořádný opravný prostředek uplatnil u Nejvyššího soudu v neprospěch obviněného Ing. M. N. ve lhůtě uvedené v ustanovení § 272 tr. ř.

Podle přesvědčení stěžovatele se Krajský soud v Brně nesprávně ztotožnil se skutkovými a právními závěry soudu prvního stupně, a to zejména v tom, že rovněž akceptoval obhajobu obviněného, že těžba dřeva na parcele poškozené L. D. byla provedena omylem. V této souvislosti namítl, že pokud obviněný tvrdil, že k vytěžení dřeva na zmíněné parcele došlo v důsledku omylu, nebylo vzato v úvahu, že obviněný neměl povolení k těžbě nejen na této parcele, ale k provádění těžby vůbec, a to ani na parcelách M. V., kde vykonával funkci lesního hospodáře. Stěžovatel zdůraznil, že těžba provedená obviněným v prosinci 1998 byla podle znalce F. M. těžba tzv. holosečí, tedy úmyslná, mytní, a nikoliv oznámená těžba nahodilá z důvodu napadení lesního porostu kůrovcem. Tvzení obviněného ohledně provedení těžby omylem pak podle stěžovatele vyvracejí i další důkazy. Jde jednak o zprávu Okresního úřadu v U. ze dne 4. 1. 1999, z níž vyplývá, že k povinnostem lesního hospodáře patří znát hranice lesních pozemků, a dále o výpovědi svědků Ing. S. a M. T., podle nichž obviněný nemohl zaměnit parcely, na kterých vykonával funkci lesního hospodáře, s parcelou č. X, neboť tato s parcelami, kde vykonával dohled, nesousedí.

Shora uvedené okolnosti nebyly podle přesvědčení stěžovatele oběma soudy dostatečně vzaty v úvahu. Řízení před soudem prvního stupně bylo proto zatíženo vadami v oblasti hodnocení provedených důkazů, tzn. že byla porušena zásada vyjádřená v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Pokud odvolací soud vytýkané vady nezjistil a nenapravil, stalo se tak na základě nesprávně provedeného odvolacího přezkumu, jehož obsah je upraven ustanovením § 254 odst. 1 tr. ř. V důsledku toho pak bylo důvodně podané odvolání státního zástupce podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto.

S ohledem na výše konstatované důvody proto ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Krajského soudu v Brně a v řízení mu předcházejícím byl porušen zákon ve shora konstatovaném rozsahu. Dále navrhl, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil a poté podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Brně, aby předmětnou věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen. Své závěry však opřel o jiné důvody, než jaké byly uplatněny v podaném mimořádném opravném prostředku.

Z odůvodnění rozsudku Okresního soudu v Uherském Hradišti vyplývá, že po vyhodnocení provedených důkazů dospěl ke zjištění, že v posuzovaném případě byly v terénu určeny pouze přibližné hranice jednotlivých parcel, přičemž vytýčení hranic provedeno nebylo. Záleželo tedy na vzájemné dohodě vlastníků sousedících parcel. Soud prvního stupně vzal dále za prokázáno, že obviněný Ing. M. N. zaslal

vlastníkům sousedících parcel upozornění, že bude prováděna těžba dřeva. Uvedená okolnost vedla soud k pochybnostem o tom, zda by si takto obviněný počínal, pokud by měl vytěženou dřevní hmotu v úmyslu někomu odcizit. O tomto úmyslu podle názoru soudu nesvědčilo ani následné jednání obviněného, který se poté, kdy se dozvěděl, že mělo dojít k těžbě dřeva na cizí parcele, snažil dohodnout s vlastníkem této parcely, resp. s osobou, jež vlastníka zastupovala. Za daného stavu, kdy se soud řídil zásadou in dubio pro reo, proto nedovodil, že obviněný jednal v úmyslu (a to ani v úmyslu nepřímém) přisvojit si cizí věc tím, že se jí zmocní. Uvedené důvody pak byly podkladem pro závěr, že „nebylo prokázáno, že by skutek, jehož se měl obžalovaný dopustit, byl trestným činem“. Na tomto základě rozhodl okresní soud tak, že obviněného podle ustanovení § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. zprostil.

Nejprve je třeba uvést, že trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák. se dopustí pachatel, který si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní. Objektem tohoto trestného činu je především vlastnictví věci, přičemž cizí věcí se rozumí movitá věc, jež nenáleží pachateli. Za přisvojení věci je třeba považovat takové jednání pachatele, jímž získá možnost trvalé dispozice s věcí. Pachatel si přisvojí věc tím, že se jí zmocní, pokud věc odejme z dispozice vlastníka, oprávněného držitele (popř. v některých případech i faktického držitele), jestliže tak získá možnost s věcí trvale nakládat podle své vůle. Trestný čin krádeže je dokonán zmocněním se věci s úmyslem (§ 4 tr. zák.) přisvojit si ji. Pro úplnost je dále nutno dodat, že způsobitým předmětem trestného činu krádeže není věc ztracená, která již není v moci svého vlastníka či držitele, ani věc ničí (res nullius) nebo věc opuštěná (res derelictae).

Z řízení, jež bylo ve věci obviněného Ing. M. N. dosud provedeno, je zřejmé, že orgány činné v trestním řízení, zejména soud prvního stupně, se zaměřily především na objasnění otázky, zda obviněný věděl, že provádí neoprávněnou těžbu dřeva na cizím pozemku, popř. zda mohl jednat v omylu. Podstatně menší pozornost byla však věnována otázce, jak s vytěženou dřevní hmotou naložil, tj. zda si ji případně přisvojil až v době, kdy mu bylo známo, že předmětné dřevo je ve vlastnictví osoby, která mu neudělila svolení s ním v žádném směru disponovat, anebo zda byl alespoň srozuměn s tím, že by zde výše uvedené vlastnické právo cizí osoby mohlo existovat. V této souvislosti je nutno poukázat zejména na tu část výpovědi obviněného z přípravného řízení, v níž uvedl, že po vytěžení dřevní hmoty a po tom, kdy zjistil určité nejasnosti v identifikaci parcely, navštívil Z. D. a sdělil mu, kde se nachází vytěžené dříví. Současně se mu omluvil s tím, že pokud došlo k vytěžení dřeva na jeho pozemku, bylo to způsobeno omylem. Obviněný dále vypověděl, že jmenovanému sdělil, že mu dřevo uložené na skládce nechá a pomůže mu i s jeho odvozem. Poněvadž podle obviněného Z. D. odmítl o vytěženém dřevu jednat, došlo následně k jeho dalšímu zpracování a prodeji, což obviněný vyjádřil doslovně takto: „O tom, jak bylo zpracováno a komu bylo potom dodáno, je zbytečné se bavit, ale uvádím, že za dřevo ze sporné vytěžené parcely jsem mohl inkasovat asi tak kolem 30 000 Kč.“ Těto výpovědi obviněného při-

svědčuje výpověď svědka Z. D. (syna majitelky parcely č. X) z přípravného řízení, a to v části, kde Z. D. uvedl, že jej obviněný navštívil v jeho bydlišti a omlouval se, že těžbu na jeho pozemku provedl nedopatřením. V hlavním líčení se pak svědek omezil na konstatování, že s obviněným jednal, ale na okolnosti jednání si již nepamatuje.

Jestliže je tedy z výpovědi obviněného možno dovodit, že uskládněné vytěžené dřevo nechal zpracovat a prodal dalšímu subjektu již za stavu, kdy sám měl přinejmenším pochybnosti o tom, kdo je jeho vlastníkem, měl okresní soud důsledně objasnit též tyto okolnosti, a to z hlediska všech zásad týkajících se znaků trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák., jak byly blíže rozvedeny shora. V případě, že by bylo zjištěno, že obviněný jednal v úmyslu přisvojit si cizí věc teprve v období následujícím po ukončení inkriminované těžby, nebyla by tím dotčena zásada vyjádřená v ustanovení § 220 odst. 1 tr. ř., tj. že soud může rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu. Totožnost skutku není zachována jen při naprostém souladu mezi popisem skutku v žalobním návrhu a skutkovými okolnostmi uvedenými ve výroku soudu, neboť některé významné skutečnosti mohou být teprve zjištěny, jiné mohou naopak odpadnout, ukáže-li se, že jsou pro následek irrelevantní. Totožnost skutku by v posuzovaném případě narušena nebyla, neboť by ji udržoval stejný následek v podobě škody, kterou v dané věci představuje majetková újma, již měl obviněný způsobit poškozené L. D.

Okresní soud v Uherském Hradišti, který ve věci rozhodoval jako soud prvního stupně, byl povinen ve věci postupovat podle ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., jež orgánům činným v trestním řízení ukládá povinnost postupovat tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Bez návrhu stran musí objasňovat stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného, přičemž ani jeho doznání je nezabýváje povinností přezkoumat všechny okolnosti případu. Provedené důkazy jsou tyto orgány povinny hodnotit podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

V předcházejících odstavcích jsou pak podrobně popsány důvody, jež vedly Nejvyšší soud k závěru, že se okresní soud zásadami obsaženými v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. neřídil. Rozhodnutí o zproštění obviněného Ing. M. N. obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř. bylo proto učiněno na podkladě nesprávně, resp. neúplně zjištěného skutkového stavu věci.

Povinností Krajského soudu v Brně jako soudu odvolacího bylo v souladu s ustanovením § 254 odst. 1 tr. ř. (pokud nepřicházelo v úvahu zamítnutí odvolání podle § 253 tr. ř.) přezkoumat zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž může odvolatel podat odvolání, i správnost postupu řízení, které předcházelo rozsudku, a přihlížet přitom i k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány. Pokud v rámci odvolacího přezkumu shora popsané vady nezjistil a důvodně podané odvolání státního zástupce jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítl, protože se ztotožnil s vadnými skutkovými a právními závěry soudu prvního stupně, porušil zákon v obou citovaných ustanoveních.

Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 17. 7. 2000 sp. zn. 5 To 288/2000 byl porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. a v řízení předcházejícím v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. K porušení zákona došlo ve prospěch obviněného Ing. M. N., který byl rozhodnutím obou soudů neoprávněně zvýhodněn. Z tohoto důvodu pak Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. za splnění podmínek § 272 tr. ř. napadené usnesení v celém rozsahu zrušil, včetně dalších rozhodnutí na ně obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 270 odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Předmětná trestní věc se tak dostává do stadia, kdy Krajský soud v Brně bude muset znovu rozhodnout o odvolání státního zástupce proti rozsudku Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 10. 2. 2000 sp. zn. 1 T 294/99. V novém řízení o této věci se bude řídit právním názorem, který ve věci vyslovil Nejvyšší soud (§ 270 odst. 4 tr. ř.).

Byla-li na obviněného podána obžaloba pro zvlášť závažný trestný čin (§ 41 odst. 2 tr. zák.), pak skutečnost, že soud prvního stupně jej uznal vinným jiným trestným činem, který není zvlášť závažným trestným činem, není překážkou prodloužení vazby obviněného až na dobu nepřesahující čtyři roky (§ 71 odst. 4 tr. ř.), pokud není vyloučeno, že čin může být posouzen jako zvlášť závažný trestný čin.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2001 sp. zn. 5 Tvo 8/2001)

Nejvyšší soud zamítl stížnosti obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 12. 2000 sp. zn. 10 Ntv 16/2000 v trestní věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 3 T 89/99.

Z odůvodnění:

Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 12. 2000 sp. zn. 10 Ntv 16/2000 byla podle § 71 odst. 3 tr. ř. prodloužena vazba obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. do 20. 4. 2001.

Proti tomuto usnesení podali oba obžalovaní v zákonné lhůtě stížnost.

Obžalovaný Ing. J. T. ve stížnosti podané prostřednictvím svého obhájce namítá, že úvaha o jeho možném uprchnutí a o skrývání se je pouze formální. S ohledem na publicitu kolem této věci, podle jeho názoru, útěk nepřichází v úvahu, a pokud by k němu došlo, vyzněla by tato skutečnost v jeho neprospěch. Možnost posouzení předmětného skutku podle přísnějšího ustanovení považuje obžalovaný Ing. J. T. rovněž za formální důvod, zdůrazňuje zásadu presumpce neviny a připomíná význam nabídky svého slibu a záruky, kterou v minulosti učinil. Domnívá se, že při rozhodování o existenci důvodu vazby bylo opomenuto jeho řádné rodinné zázemí, velmi dobré hodnocení jeho osoby a negativní působení vazby na jeho zdravotní stav. Za nevěrohodné považuje tvrzení o možnosti využít kontakty s osobami v zahraničí k útěku.

Obžalovaný Ing. J. H. ve své stížnosti namítá, že v hlavním líčení před soudem prvního stupně byly zamítnuty jeho důkazní návrhy, a poukazuje na důvody, proč podal rozsáhlé odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně. Dále zpochybňuje důvod vazby, protože v cizině zná jen čtyři osoby, a vzhledem k dalším skutečnostem považuje hrozbu svého útěku za nereálnou. Napadenému usnesení vrchního soudu obžalovaný Ing. J. H. vytýká, že se nezabývalo těmi skutečnostmi z obžaloby, které byly vyvráceny, nebo které je obžalovaný schopen vyvrátit. Obžalovaný nesouhlasí ani s důvody pro prodloužení vazby a poukazuje na datum 20. 4. 2001, dokdy byla jeho vazba prodloužena, a datum 22. 2. 2001, na kdy bylo nařizováno veřejné zasedání odvolacího soudu. Dále se domnívá, že může být v zájmu obžaloby, aby se

nemohl vůbec obhajovat, přičemž k tomu má přispívat i nedostupnost jakékoli lékařské péče, protože možnost jejího poskytnutí považuje jen za formální. Podle názoru obžalovaného Ing. J. H. neměl Vrchní soud v Praze před vydáním napadeného usnesení dostatek času k důkladnému prostudování spisu. Obžalovaný rovněž zdůraznil platnost svých předchozích slibů daných pro případ propuštění z vazby a učinil prohlášení, že se veřejného zasedání Vrchního soudu v Praze dne 22. 2. 2001 za všech okolností zúčastní bez ohledu na svůj zdravotní stav, protože je to více v jeho zájmu než v zájmu státu.

Oba obžalovaní s poukazem na důvody uvedené ve svých stížnostech požadují zrušení napadeného rozhodnutí a propuštění z vazby na svobodu.

Nejvyšší soud z podnětu podaných stížností podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení, jakož i příslušnou část řízení, které mu předcházelo, a shledal, že stížnosti nejsou důvodné.

Pokud jde o správnost výroku napadeného rozhodnutí a příslušné části řízení, jež mu předcházelo, z předloženého trestního spisu Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 3 T 89/99 Nejvyšší soud především zjistil, že návrh na prodloužení vazby byl u obou obžalovaných podán včas v souladu s ustanovením § 71 odst. 6 tr. ř. předsedou jiného senátu Vrchního soudu v Praze, tedy osobou k tomu oprávněnou podle § 71 odst. 5 tr. ř., neboť v době podání návrhu probíhá řízení právě před uvedeným soudem. Obžalovaný Ing. J. T. byl vzat do vazby usnesením Okresního soudu v Pardubicích ze dne 25. 9. 1997 sp. zn. Nt 254/97 z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b) tr. ř. v tehdy platném znění, a to s účinností od 24. 9. 1997. Obžalovaný Ing. J. H. byl vzat do vazby usnesením Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 5. 8. 1998 sp. zn. Nt 1035/98 z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b) tr. ř. v tehdy platném znění, a to s účinností od 4. 8. 1998. Oba obžalovaní jsou nyní ve vazbě z důvodu uvedeného v § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. Rovněž ostatní okolnosti, jak byly ohledně dosavadního průběhu trestního stíhání obviněných podrobně popsány v odůvodnění napadeného usnesení, odpovídají obsahu předloženého trestního spisu.

Na oba obžalované byla podána obžaloba pro trestné činy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. b) tr. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1998, a na obžalovaného Ing. J. H. též pro pokus trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 8 odst. 1 a § 187 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1998. Podstata společné trestné činnosti měla podle obžaloby spočívat v tom, že se obžalovaní podíleli na výrobě a vývozu nejméně 55 kg syntetických drog a nejméně 30 tun chemické látky označené jako prekurzor a použité k výrobě stejných drog. O této obžalobě rozhodl Krajský soud v Hradci Králové po provedeném hlavním líčení rozsudkem ze dne 30. 10. 2000 sp. zn. 3 T 89/99 tak, že oba obžalované jako spolupachatele podle § 9 odst. 2 tr. zák. uznal vinnými trestným činem nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1998,

a obžalovaného Ing. J. H. navíc pokusem trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 8 odst. 1 a § 187 odst. 1 tr. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1998. Každému z obžalovaných byl za to uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 5 let se zařazením k jeho výkonu do věznice s dozorem a dále trest zákazu činnosti v trvání 5 let. Věc se nyní nachází ve stadiu řízení před Vrchním soudem v Praze, který bude jako soud odvolací projednávat odvolání podané státním zástupcem v neprospěch obou obžalovaných a odvolání podaná oběma obžalovanými. Veřejné zasedání Vrchního soudu v Praze k projednání těchto odvolání bylo nařízeno na den 22. 2. 2001.

S postupem Vrchního soudu v Praze vyjádřeným v napadeném usnesení lze souhlasit, jestliže u obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. konstatoval existenci důvodu vazby podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř., který je předpokladem pro možnost prodloužení vazební lhůty na dobu přesahující 2 roky, přičemž vrchní soud uvedl, z jakých skutečností tento závěr dovozuje.

Protože skutkové okolnosti, z kterých vyplývá důvod vazby obou obžalovaných podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř., velice podrobně popsal a vyložil v napadeném usnesení Vrchní soud v Praze, Nejvyšší soud se s nimi ztotožňuje a neshledává nic, co by existenci důvodu vazby zpochybňovalo. K námitkám uvedeným ve stížnostech obžalovaných Nejvyšší soud dodává, že podle obžaloby je proti nim nadále vedeno řízení pro trestný čin podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. b) tr. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1998, s trestní sazbou od osmi do dvanácti let odnětí svobody. Tato právní kvalifikace zároveň ve smyslu § 71 odst. 4 tr. ř. odůvodňuje možnost prodloužení vazby u obviněného Ing. J. T. na dobu nepřevyšující čtyři roky, neboť oba obžalovaní jsou obžalobou stíháni pro zvláště závažný trestný čin uvedený v § 41 odst. 1 tr. zák. (tj. úmyslný trestný čin, na nějž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 8 let), třebaže Krajský soud v Hradci Králové použil v citovaném rozsudku mírnější právní kvalifikaci. Státní zástupce totiž proti rozsudku podal odvolání v neprospěch obou obžalovaných, proto nelze vyloučit možnost zpřísnění právní kvalifikace i uložených trestů. I tak byly oběma obžalovaným vyměřeny soudem prvního stupně tresty odnětí svobody na samé horní hranici jím použité trestní sazby, tedy v trvání 5 let. Tyto skutečnosti zároveň způsobují, že hrozba uložení vysokého trestu oběma obžalovaným ve smyslu § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. se stala reálnou, byť rozsudek soudu prvního stupně není pravomocný a bude přezkoumáván též z podnětu odvolání obou obžalovaných. Uvedená hrozba ve spojení se skutečností, že oba obžalovaní mají kontakty na osoby v zahraničí, přičemž jde o osoby, které se měly podílet na stíhané trestné činnosti, tedy vyvolává reálnou obavu, že by se obžalovaní mohli skrývat, a to i pobytem v cizině, aby se vyhnuli hrozícímu vysokému trestu odnětí svobody.

Nejvyšší soud však tímto rozhodnutím nemůže řešit otázku viny obou obžalovaných ani jejich námitky směřující k průběhu dokazování a ke skutkovým a právním závěrům. K prodloužení vazby postačuje důvodné podezření z toho, že se obžalovaní

trestných činů dopustili, což zatím nebylo vyvráceno, jak vyplývá též z rozhodnutí soudu prvního stupně. Argumentem pro jejich propuštění z vazby nemůže být ani případný zhoršený zdravotní stav obžalovaných, neboť je povinností vězeňské služby zajistit jim zdravotní péči ve vězeňském zdravotním zařízení a v případě potřeby též v léčebném zařízení mimo vězeňskou službu. Rozhodnutí o způsobu a místě léčeni je ovšem v pravomoci příslušných lékařů, a nikoli orgánů činných v trestním řízení. Proto zdravotní stav obžalovaných, pokud nemá vliv přímo na existenci vazebních důvodů, není hlediskem, k němuž by se mohlo přihlížet při rozhodování o jejich stížnostech proti usnesení o vazbě (viz rozhodnutí pod č. 16–II/1991 Sb. rozh. tr.). Primárním účelem vazby jako zajišťovacího institutu totiž je, aby byli obžalovaní k dispozici orgánům činným v trestním řízení pro úspěšné a co nejrychlejší provedení úkonů trestního řízení a případně i pro výkon uloženého trestu, budou-li pravomocně odsouzeni.

Rozhodnutím o vazbě však není nijak presumováno rozhodnutí o vině a trestu obžalovaných, protože tyto otázky jsou předmětem samostatného posuzování nezávisle na skutečnosti, zda se obžalovaní nacházejí ve vazbě či nikoli. Na druhé straně má vazba obžalovaným zabránit v jednání předpokládaném v ustanovení § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř., proto její důvodnost není podmíněna důkazy, že si obžalovaní tímto způsobem již skutečně počínali, ale postačí k tomu hrozba takové možnosti, která je zatím u obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. z výše uvedených důvodů opodstatněná.

Pokud jde o podmínky podle § 71 odst. 3 tr. ř. pro prodloužení vazby na dobu přesahující dva roky, Nejvyšší soud souhlasí se závěry napadeného usnesení Vrchního soudu v Praze, že obtížnost věci je daná především závažností projednávané trestné činnosti a složitostí prováděného dokazování. V této souvislosti považuje Nejvyšší soud za důvodný poukaz na nesnáze při opatrování některých důkazů, především pak v souvislosti s nutností opatrovat a provádět řadu důkazů v zahraničí cestou právní pomoci, což je v předmětné věci objektivně existujícím faktem. Proto lze uzavřít, že trestní stíhání obžalovaných v posuzované věci nebylo možno ze závažných důvodů ukončit ani v již jednou prodloužené lhůtě vazby přesahující zákonem dvouletou dobu vazby. Přitom Nejvyšší soud nezjistil žádné zbytečné průtahy v řízení, které by snad byly způsobené nečinností orgánů činných v trestním řízení, tedy v posuzovaném období zejména nečinností soudu. Je sice pravda, že trestní věc obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. byla již dříve odvolacím soudem vrácena soudu prvního stupně za účelem doplnění dokazování, a tím se částečně oddálilo její meritorní rozhodnutí. Podle přesvědčení Nejvyššího soudu však k tomu došlo mimo jiné proto, aby byly objasněny všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí, zda a do jaké míry jsou obžalovaní za stíhanou trestnou činnost trestně odpovědní zejména z hlediska správné právní kvalifikace. Navíc je též v zájmu obžalovaných, aby věc byla dostatečně objasněna ze všech hledisek potřebných pro spravedlivé rozhodnutí, včetně posouzení jejich obhajoby. To platí tím spíše, že rozsah, následky a právní kvalifikace trestné činnosti, pro kterou jsou oba obžalovaní stíháni, podmiňují trestní sazbu s hrozbou uložení vysokého trestu odnětí svobody.

Z toho rovněž vyplývá, že případným propuštěním obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. z vazby za uvedených okolností by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního řízení ve smyslu § 71 odst. 3 tr. ř. Jak již bylo konstatováno, u obou obžalovaných Vrchní soud v Praze právem shledal důvod vazby podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř., jehož charakter a skutečnosti, kterými je vyvolán, takovou obavu dostatečně odůvodňují. Vzhledem k okolnostem projednávané trestné činnosti, zejména ke způsobu, jakým měla být provedena, k její závažnosti a k následkům, které měli obžalovaní způsobit, je zřejmé, že další trvání vazby obžalovaných je nezbytné též k dosažení účelu trestního řízení podle § 1 odst. 1 tr. ř., protože to vyžaduje zájem na náležitém zjištění trestného činu, na potrestání jeho pachatele a na předcházení trestné činnosti. Dosažení tohoto účelu by nebylo možné za situace, jestliže je zde obava, že by obžalovaní mohli uprchnout nebo se skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo hrozícímu trestu vyhnuli.

Prodloužení vazby obou obžalovaných do 20. 4. 2001 lze považovat za dobu nezbytně nutnou podle § 71 odst. 3 tr. ř. k tomu, aby mohl Vrchní soud v Praze jako soud odvolací prostudovat celý rozsáhlý spisový materiál, provést již nařízené veřejné zasedání, projednat podaná odvolání obou obžalovaných i státního zástupce a vyhotovit své rozhodnutí. Prodloužení vazební lhůty o necelé čtyři měsíce tedy plně odpovídá charakteru a časové náročnosti uvedených procesních úkonů, přičemž je nutné, aby měl odvolací soud určitou časovou rezervu též k případnému odročení veřejného zasedání a k písemnému vyhotovení rozhodnutí o podaných odvoláních.

Nejvyšší soud se nemohl v tomto řízení zabývat sliby, které již dříve učinili obžalovaní Ing. J. T. a Ing. J. H. v souvislosti se svými žádostmi o propuštění z vazby. O těchto jejich nabídkách již bylo totiž pravomocně rozhodnuto příslušnými usneseními soudů prvního a druhého stupně. Navíc Vrchní soud v Praze v napadeném usnesení nerozhodoval o žádosti obžalovaných o propuštění z vazby, kde by nabídka slibu mohla mít svůj význam, ale o prodloužení trvání vazby obžalovaných na dobu přesahující dva roky, kde slib učiněný za zmíněných okolností nemohl mít význam. Vzhledem k tomu Nejvyšší soud, který přezkoumával rozhodnutí uvedeného charakteru, neakceptoval ani slib obžalovaného Ing. J. H. učiněný v podané stížnosti. Jeho přijetí v tomto řízení před Nejvyšším soudem nepřichází v úvahu, neboť je zde posuzovaná zákonnost napadeného rozhodnutí vrchního soudu podle stavu, který zde byl v době jeho vydání, a případné pozdější změny důvodnosti vazby jsou věcí rozhodnutí soudu prvního stupně nebo soudu odvolacího.

S ohledem na všechny uvedené skutečnosti rozhodl Nejvyšší soud o stížnostech obžalovaných Ing. J. T. a Ing. J. H. podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. tak, že nejsou důvodné. Proto nezbylo, než je zamítnout.

Nejde o trestný čin neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 tr. zák., nýbrž o trestný čin krádeže podle § 247 tr. zák., jestliže pachatel s cizím motorovým vozidlem, jehož se zmocnil v úmyslu užívat je jen přechodně, naloží tak, že poškozenému natrvalo odejme či znemožní obnovení dispozičního práva, případně toto výrazně ztíží (např. odstaví vozidlo na odlehlém místě, kdy jeho navrácení poškozenému je závislé na náhodě).

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 12. 2000 sp. zn. 4 To 97/2000)

Vrchní soud v Praze zamítl odvolání obžalovaného J. S. proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 10. 2000 sp. zn. 3 T 8/2000.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 10. 2000 sp. zn. 3 T 8/2000 byl obžalovaný J. S. mimo jiné uznán vinným v bodě 1. až 5. výroku o vině pokračujícím trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., v bodě 6. až 12. pokračujícím trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. a v bodě 13. až 22. pokračujícím trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, 4 tr. zák., dílem dokonaným, dílem nedokonaným ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Za tyto a další trestné činy byl odsouzen podle § 247 odst. 4 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na šest a půl roku, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. do věznice s ostrahou, a podle § 49 odst. 1 tr. zák. k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu pěti let.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný J. S. prostřednictvím svého obhájce v zákonné lhůtě odvolání, ve kterém mimo jiné vytkl nesprávné hodnocení důkazů a z něho vycházející nesprávné právní posouzení věci, ze kterého pak podle jeho názoru vychází i nesprávný výrok o vině a trestu. Na základě důkazní situace je podle jeho názoru ze skutků výroku o vině napadeného rozsudku nutno vyjmout útoky pod body 1., 5., 8., 10., 13., 15. a tato jeho jednání kvalifikovat jako trestné činy neoprávněného užívání cizí věci, neboť v těchto případech neměl v žádném případě v úmyslu nakládat s těmito vozidly jako s vlastními. Chtěl je užívat přechodně tak, že se s nimi chtěl pouze svézt, event. vyzkoušet jejich mimořádné jízdní vlastnosti. Obdobně se to týká i útoku pod bodem 12., kde navíc podle jeho mínění toto jeho jednání tvoří vzhledem ke sdělení obvinění ze dne 18. 11. 1998 samostatný skutek. Poukázal dále na to, že z opravného usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 30. 9. 1999 sp. zn. 16 T 50/99 vyplývá možnost, že o některém ze skutků napadeného rozsudku bylo již pravomocně rozhodnuto. Požádal proto odvolací soud, aby k jeho odvolání napadený rozsudek změnil a uložil mu mírnější trest.

Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž mohl obžalovaný podat odvolání, jakož i správnost postupu řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

V řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, nebyly zjištěny vady, které by mohly mít vliv na správnost rozhodnutí. Byla dodržena všechna ustanovení trestního řádu včetně těch, která mají zabezpečit právo obžalovaného na obhajobu a která zajišťují řádné zjištění skutkového stavu věci. V řízení před Krajským soudem v Plzni bylo provedeno dokazování v nezbytném rozsahu tak, aby bylo možno učinit správné skutkové i právní závěry. Většina důkazů potřebných ke zjištění toho, zda se staly skutky, v nichž jsou spatřovány uvedené trestné činy, zda tyto skutky spáchal obžalovaný a z jakých pohnutek, jaké jsou podstatné okolnosti, které mají vliv na nebezpečnost činu pro společnost, jaké jsou osobní poměry obžalovaného, následek a výše způsobené škody či škody, která z jednání obžalovaného hrozila, co vedlo k trestné činnosti nebo umožnilo její spáchání, byla opatřena již v přípravném řízení a potom provedena i v hlavním líčení.

Trestné činnosti se především podle zjištění krajského soudu obžalovaný J. S. dopustil na různých místech ČR jednak pod bodem 1. až 5. výroku o vině tím, že v době od 28. 8. 1998 do 25. 9. 1998 odcizil třem osobám jejich osobní automobily, dále odcizil v objektu Č. v P. výpočetní techniku a v obchodním domě v P. pánskou toaletní vodu, čímž způsobil škodu v celkové výši 789 539 Kč, jednak pod bodem 6. až 12. tím, že v době od 1. 10. 1998 do 21. 11. 1998 odcizil sedmi osobám šest osobních automobilů a jednu počítačovou sestavu, čímž způsobil škodu v celkové výši 500 210 Kč, a konečně pod body 13. až 22. tím, že v době od 25. 11. 1998 do 11. 1. 1999 odcizil třem osobám jejich osobní automobily, z čehož se v jednom případě o to pokusil, dále odcizil počítačovou sestavu, dále ve třech různých ubytovacích objektech odcizil tři barevné televizory a další různé věci, ze dvou prodejen s elektronikou dva mobilní telefony a z jedné prodejny klenotnictví zlatý řetízek, čímž způsobil škodu v celkové výši 1 486 332 Kč.

Odvolací soud shledal, že tato skutková zjištění jsou správná, neboť krajský soud postupoval při provádění důkazů ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř. takovým způsobem, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí. Provedené důkazy krajský soud hodnotil způsobem uvedeným v § 2 odst. 6 tr. ř. a dovedl z nich odpovídající závěry, což platí nejen ve vztahu ke skutečnostem charakterizujícím objektivní stránku trestných činů, vůči níž v podstatě námitky odvolání obžalovaného ani nesměřovaly, platí to ale i ve vztahu ke skutečnostem charakterizujícím subjektivní stránku trestného činu, tj. zavinění obžalovaného, vůči níž naopak námitky odvolání obžalovaného směřovaly, a to námitky vůči použití právní kvalifikace v bodech 1., 5., 8., 10., 12., 13. a 15. Odvolací soud shledal, že tyto námitky jsou pouze opakováním obhajoby obžalovaného, kterou obžalovaný uplatnil již v řízení před krajským soudem, s níž se krajský soud vypořádal zcela dostatečně v odůvodnění napadeného rozsudku. Úvahy a závě-

ry krajského soudu v tomto směru shledal odvolací soud logické a přesvědčivé a neshledal důvod k žádné změně. V podrobnostech proto odvolací soud odkazuje na podrobné a výstižné odůvodnění napadeného rozsudku. Námitkám odvolání obžalovaného nemohl odvolací soud přisvědčit.

Krajský soud se přesvědčivě vypořádal i s obhajobou obžalovaného, že v případech dílčích útoků pod body 1., 5., 8., 10., 12., 13. a 15. neměl v úmyslu nakládat s vozidly, jichž se zmocnil, jako s vlastními, neboť se chtěl pouze svést, a mělo být proto jeho jednání v těchto případech posouzeno nikoliv jako trestný čin krádeže, resp. jako dílčí útoky trestných činů krádeže, ale jako trestný čin neoprávněného užívání cizí věci. K tomu je třeba uvést, že přechodně věc užívat znamená disponovat s ní dočasně po relativně krátkou dobu. U automobilu to znamená svést se s ním a pak jej opustit. Obžalovaný auta, jichž se zmocnil, užíval, jak sám uvedl, k jízdám, resp. k projíždkám po republice, a to po dobu více dnů, a nebylo tedy jejich užívání přechodného, ale trvalejšího charakteru, které je příznačné pro užívání vozidla vlastníkem nebo oprávněným držitelem, a jde proto o přisvojení ve smyslu trestného činu krádeže. Tak tomu bylo i v bodech 5., 10., 12. a 15., kdy další užívání vozidel bylo obžalovanému ve skutečnosti znemožněno tím, že po silniční kontrole a zjištění, že jde o vozidlo kradené, orgány policie obžalovanému toto odňaly. Tvzení obžalovaného, že v těchto případech vozidla chtěl vrátit, ale bylo mu to znemožněno jejich odnětím orgány Policie ČR, nepovažuje odvolací soud za věrohodné, neboť i tato vozidla užíval k projíždkám po republice po delší dobu, po kterou neučinil ani pokus k jejich vrácení. Např. v případě bodu 5. měl na majitele vozidla dokonce telefon, nebo v případě vozidla pod bodem 15., nejen že za jeho užívání se dopustil dalších krádeží, ale vrácení vozidla se dokonce bránil tím, že po dvakrát s ním ujel policistům, kteří se jej snažili zastavit. Pominout nelze ani to, že i sám obžalovaný uvedl, že pokud by nebyl chycen policií a nebylo by mu auto odebráno, pořád by jezdil tím prvním autem a další auta by nebral, ale tak musel sehnat jiné auto a toto používat, to se opakovalo několikrát, a proto bylo aut více. Je proto nepochybné, že stejným způsobem jako v ostatních případech chtěl obžalovaný užívat i motorové vozidlo, kdy pouze pro okolnost, že došlo mezitím k zavření vrat objektu autoservisu, se mu nepodařilo se vozidla zmocnit, když navíc před tím se na stejném místě a stejným způsobem úspěšně zmocnil dalšího vozidla. Proto námitky obžalovaného v tomto směru shledal odvolací soud bezpředmětnými.

V úmyslu pachatele cizí motorové vozidlo přechodně užívat pak musí být zahrnut i záměr vrátit je po přechodném užití osobě, které bylo odňato, anebo této osobě umožnit, aby obnovila své dispoziční právo k vozidlu. Musí se to však stát takovým způsobem, aby vlastník mohl obnovit svou moc snadno. Nepůjde proto o přechodné užití, jestliže pachatel, byť věc užíval jen po krátkou dobu, naloží s ní tak, že vlastníkově nebo oprávněnému držiteli bude obnovení moci nad věcí natrvalo odňato či znemožněno, jak tomu bylo např. v bodech 2., 6., 7., a 9., kdy obžalovaný auta prodal. Nebude tomu tak ani v případech, kdy obnovení moci vlastníka je znesnadněno

nebo znemožněno např. odstavením vozidla na odlehlém místě, nebo takovým způsobem, že vrácení vozidla je závislé jen na náhodě. Tak tomu bylo např. v případech, kdy obžalovaný vozidlo po delší době užívání odstavil na ulici v P., a to dokonce i s klíči v zapalování.

Tvrzení obžalovaného, že předmětná vozidla chtěl vrátit, je navíc v rozporu s jeho počínáním, neboť z provedených důkazů a nakonec i z výpovědi obžalovaného je zřejmé, že bral vozidla proto, aby s nimi mohl jezdit, a také s nimi jezdil vždy delší dobu, a to do doby, než mu vozidla byla zabavena, odcizena či do doby, než je prodal nebo odstavil. I když měl obžalovaný příležitost vozidlo vrátit, jak je již uvedeno výše, nevrátil je, když navíc, jak sám uvedl, nikdy neuváděl poškozeným své pravé jméno. Z těchto skutečností je zřejmé, že obžalovaný neměl v úmyslu majitelům vozidla vrátit.

Proto právní kvalifikaci jednání obžalovaného, tak jak byla použita krajským soudem v bodech 1. až 22. výroku o vině napadeného rozsudku, shledal odvolací soud v souladu se zákonem a tedy správnou, a to i proto, že je v souladu se zjištěními krajského soudu o výši způsobené škody ve smyslu ustanovení § 89 odst. 11 tr. zák. Správně krajský soud v těchto případech považoval jednotlivé skutky obžalovaného spáchané více útoky za pokračování v trestném činu, neboť jsou splněny podmínky ustanovení § 89 odst. 3 tr. zák. Krajský soud také správně vždy považoval jednání obžalovaného za další nový skutek, pokud bylo spácháno poté, co obžalovanému bylo sděleno obvinění pro předchozí útoky (§ 12 odst. 11 tr. ř.). Námitka obžalovaného v tomto směru týkající se bodu 12. není důvodná vzhledem k tomu, že pro toto jednání, kterého se dopustil dne 21. 11. 1998, bylo obžalovanému sděleno obvinění dne 23. 11. 1998 a dalšího jednání se dopustil až 25. 11. 1998, tedy po sdělení obvinění.

Důvodná není rovněž námitka obžalovaného, že z usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 30. 9. 1999 sp. zn. 16 T 50/99 vyplývá možnost, že o některém z posuzovaných skutků bylo již pravomocně rozhodnuto. Z předmětného usnesení, kterým odvolací soud provedl důkaz, vyplývá, že jím bylo rozhodnuto o skutcích obžalovaného spáchaných jednak 21. 8. 1998 a jednak 23. 8. 1998, pro něž bylo sděleno obžalovanému obvinění dne 24. 8. 1998, tedy před spácháním jednání obžalovaného pod bodem 1. výroku o vině napadeného rozsudku a dále před jednáním pod bodem 24. výroku o vině a po sdělení obvinění dne 15. 7. 1998 pro jednání pod bodem 23. Jednání obžalovaného, pro něž bylo trestní stíhání obžalovaného zastaveno, tedy nemůže být posouzeno jako dílčí útok některého z pokračujících trestných činů krádeže, jímž byl obžalovaný napadeným rozsudkem uznán vinným, resp. o žádném z posuzovaných jednání obžalovaného nebylo pravomocně rozhodnuto.

Odvolací soud pak uzavřel, že správnému rozhodnutí o vině obžalovaného J. S. odpovídalo i správné rozhodnutí o trestu, a proto z důvodů v rozhodnutí dále podrobně rozvedených odvolání obžalovaného podle § 256 tr. ř. zamítl.

Nejvyšší soud může podle § 384a tr. ř. uznat rozsudek cizozemského soudu na území České republiky, i když trest odnětí svobody uložený tímto rozsudkem svou délkou přesahuje nejvyšší výměru trestu odnětí svobody, který je možno podle práva České republiky za daný trestný čin uložit, to však jen, pokud mezinárodní smlouva, na základě níž má být trest cizozemského soudu vykonán, připouští, aby byla délka uloženého trestu přizpůsobena postupem podle § 384d tr. ř. výměře přípustné podle práva České republiky.

Je-li v uvedeném případě takovou smlouvou Úmluva o předávání odsouzených osob, uveřejněná pod č. 553/1992 Sb., soud rozhodující o výkonu trestu podle § 384d tr. ř. přizpůsobí v souladu s jejím článkem 10 odst. 2 trest, v jehož výkonu bude pokračováno, tak, aby odpovídal právnímu řádu České republiky. To znamená, že trest odnětí svobody stanoví na nejvyšší hranici délky trestu, kterou trestní zákon České republiky pro daný trestný čin připouští, přihlížeje přitom k příslušným ustanovením jak jeho zvláštní části, tak i části obecné.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2001 sp. zn. 11 Tcu 9/2001)

Nejvyšší soud uznal na návrh Ministerstva spravedlnosti České republiky na území České republiky rozsudek Královského soudu v Southwarku ze dne 2. 8. 1996 č. T 952199 ve spojení s rozhodnutím Trestního odvolacího soudu v Londýně ze dne 3. 2. 1998 č. 9605972 Z4, Velká Británie.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Královského soudu v Southwarku ze dne 2. 8. 1996 č. T 952199 ve spojení s rozhodnutím Trestního odvolacího soudu v Londýně ze dne 3. 2. 1998 č. 9605972 Z4, Velká Británie, byl T. H. uznán vinným nedovoleným dovozem kontrolované drogy třídy A v rozporu s ustanoveními § 170 odst. 2 písm. b) britského Zákona o clu a spotřební dani z roku 1979. Za tento trestný čin mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání osmnácti let.

Stalo se tak na základě zjištění, že odsouzený ve dvou případech, a to dne 2. 7. 1995 a ve dnech 14.–15. 9. 1995, neoprávněně dovezl z České republiky do Velké Británie heroin, když v prvním případě drogu předal dvěma spoluobviněným osobám a v druhém případě poté, co se mu nepodařilo předat dodávku 50 kg heroinu určeným osobám, byl při návratu do České republiky zadržen britskými celníky na hraničním přechodu R. Uvedené trestné činnosti se dopustil ve spojení s mezinárodní organizovanou skupinou zabývající se nezákonným dovozem narkotik z Turecka do Velké Británie.

V současné době odsouzený T. H. vykonává trest odnětí svobody ve věznici H. v M.

Odsouzený projevil prostřednictvím svého právního zástupce žádostí adresovanou Ministerstvu spravedlnosti České republiky ze dne 6. 10. 1998 zájem o předání k výkonu trestu do České republiky.

Ministerstvo spravedlnosti České republiky předložilo tuto věc Nejvyššímu soudu ČR s návrhem, aby podle § 384a tr. ř. a Úmluvy o předávání odsouzených osob, uveřejněné pod č. 553/1992 Sb., rozsudek Královského soudu v Southwarku ze dne 2. 8. 1996 č. T 952199 ve spojení s rozhodnutím Trestního odvolacího soudu v Londýně ze dne 3. 2. 1998 č. 9605972 Z4, Velká Británie, uznal na území České republiky.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal předloženou trestní věc a shledal, že podmínky pro uznání rozsudku soudu Velké Británie jsou v této věci splněny tak, jak jsou stanoveny v Úmluvě o předávání odsouzených osob, uveřejněné pod č. 553/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“), kterou je Česká republika vázána a jejímž signatářem je i Velká Británie.

T. H. je podle osvědčení Okresního úřadu v J. občanem České republiky, který vyjádřil dopisem Ministerstvu spravedlnosti ČR ze dne 6. 10. 1998 souhlas s předáním, přičemž je odsouzen za trestný čin, který je trestný i podle právního řádu České republiky. S ohledem na dobu, kdy byl čin spáchán, by jej bylo možno v České republice posoudit jako trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 3 písm. b) tr. zák., ve znění zákona č. 152/1995 Sb., za který je možno uložit trest odnětí svobody od osmi do patnácti let. Přitom zbytek trestu odnětí svobody, který je třeba ještě vykonat, převyšuje dobu šesti měsíců.

Jelikož trest odnětí svobody uložený T. H. britským soudem svou výší přesahuje nejvyšší možnou výměru trestu odnětí svobody podle českého práva pro výše uvedený trestný čin, jak vyplývá z trestní sazby uvedené v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákona (8–15 let), i nejvyšší obecně přípustnou hranici trestu odnětí svobody uvedenou v ustanovení § 39 tr. zák., kterou nelze při ukládání trestu překročit (15 let), Nejvyšší soud v tomto zvláštním případě zkoumal, zda jsou splněny zásady Úmluvy i z hlediska dodržení podmínek týkajících se důsledků převzetí odsouzeného pro vykonávající stát. Úmluva upravuje důsledky převzetí odsouzeného pro vykonávající stát v ustanovení čl. 9. Podle čl. 9 odst. 1 písm. a) Úmluvy příslušné orgány vykonávajícího státu zajistí pokračování výkonu trestu ihned nebo nařízením soudu nebo správního orgánu za podmínek stanovených v čl. 10, nebo podle čl. 9 odst. 1 písm. b) příslušné orgány vykonávajícího státu zajistí přeměnu trestu do rozhodnutí tohoto státu, kterým se v soudním nebo správním řízení nahrazuje sankce uložená odsuzujícím státem sankcí stanovenou právním řádem vykonávajícího státu za trestný čin, a to za podmínek stanovených v článku 11.

S ohledem na ustanovení § 384d tr. ř., které stanoví, že o výkonu rozsudku cizozemského soudu rozhodne soud příslušný podle § 14 až § 18 tr. ř. ve veřejném zasedání rozsudkem, je zřejmé, že Česká republika při převzetí odsouzeného uplatní postup podle čl. 9 odst. 1 písm. a), jakož i čl. 10 Úmluvy, na který čl. 9 odst. 1 písm. a) odkazuje, tedy tzv. pokračování ve výkonu trestu. Podstatné je, že ač o výkonu trestu rozhoduje příslušný soud České republiky rozsudkem, jde v České republice stále o výkon

trestu uloženého rozsudkem soudu odsuzujícího státu. Nejde o ukládání nového trestu podle práva České republiky, při kterém by byl soud České republiky, pokud jde o rozsudek vynesený v odsuzujícím státě, pouze vázán skutkovými zjištěními z něj vyplývajícími, jak předpokládá postup podle čl. 9 odst. 1 písm. b) a čl. 11 Úmluvy, tzv. přeměna trestu. Pro tyto právní závěry o důsledcích převzetí odsouzeného Českou republikou není rozhodující, že s ohledem na trestní řádem České republiky stanovený postup se o výkonu trestu rozhoduje podle § 384d tr. ř. až po převzetí odsouzeného orgány České republiky a že do nařízení o pokračování ve výkonu trestu soudem je odsouzený držen ve vazbě na základě rozhodnutí soudu České republiky (§ 384c tr. ř.).

Článek 10 Úmluvy, který upravuje pokračování ve výkonu trestu, stanoví v odst. 1, že v případě, kdy bude pokračováno ve výkonu trestu, vykonávající stát je vázán druhem a délkou trvání trestu tak, jak byl uložen odsuzujícím státem. Ve svém odst. 2 však uvádí, že v případě, kdy druh a délka trvání tohoto trestu je neslučitelná s právním řádem vykonávajícího státu, nebo pokud to jeho právní řád vyžaduje, tento stát může soudním nebo správním rozhodnutím přizpůsobit sankci trestu nebo opatření stanovenému jeho právním řádem za obdobné trestné činy. Pokud jde o druh, bude trest nebo opatření odpovídat co nejvíce trestu nebo opatření uloženému rozhodnutím, které má být vykonáno. Trest nebo opatření nezhorší co do svého druhu nebo délky sankci uloženou v odsuzujícím státě a nepřekročí horní hranici stanovenou v právním řádu vykonávajícího státu.

Vzhledem k tomu, že další postup ve vykonávajícím státě při převzetí odsouzeného zejména z hlediska dodržení druhu a výměry trestu je jednou z nejproblematictějších otázek tohoto druhu mezinárodní právní pomoci, stanovila Úmluva ve svém článku 3 odst. 3 možnost, aby členské státy mohly při podpisu, uložení svých ratifikačních listin nebo listin o přijetí, schválení nebo při přístupu k Úmluvě prohlášením sdělit, že hodlají ve vztahu k jiným stranám vyloučit použití některého z řízení uvedených v článku 9 odst. 1 písm. a) a b). Je proto třeba při aplikaci Úmluvy také zjišťovat, zda druhá smluvní strana neuplatnila takovou možnost.

Velká Británie využila této možnosti a učinila prohlášení k článku 3 odst. 3 Úmluvy, kterým vylučuje aplikaci postupu podle článku 9 odst. 1 písm. b) v případě, kdy je Velká Británie vykonávajícím státem. Česká republika uvedené možnosti nevyužila.

Je tedy zřejmé, že podmínky stanovené Úmluvou, a to ani v modifikaci dané prohlášením jedné ze smluvních stran, které v této věci jsou zúčastněny, jakož ani při uplatnění principu reciprocity k důsledkům vyplývajícím z takového prohlášení, nevylučují převzetí odsouzeného T. H. k výkonu uloženého trestu tak, aby přitom bylo vyhověno i zásadám vyplývajícím z právního řádu České republiky.

Proto Nejvyšší soud rozhodl, že se rozhodnutí britských soudů uznávají na území České republiky. Soud, který bude rozhodovat o výkonu trestu podle § 384d tr. ř., musí v souladu s ustanovením čl. 10 odst. 2 Úmluvy přizpůsobit trest, v jehož výkonu bude pokračováno, tak, aby odpovídal právnímu řádu České republiky. To v tomto případě prakticky znamená trest odnětí svobody stanovený na dobu patnácti let.

Za dosud nevyslechnuté svědky a spoluobviněné, na které by mohl obviněný působit a mařit tak objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání ve smyslu ustanovení § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř., je nutno považovat i svědky a spoluobviněné, kteří sice byli vyslechnuti, ale jejichž výslech byl proveden tak, že protokol o této výpovědi není použitelný jako důkaz před soudem, nebo jejichž výslech byl proveden neúplně, neboť nebyl zaměřen na všechny okolnosti důležité pro rozhodnutí.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2000 sp. zn. 8 Tz 163/2000)

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti v neprospěch obviněného J. J. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 1. 2000 sp. zn. 9 To 2/2000 v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, pod sp. zn. 28 T 67/99.

Z o d ů v o d n ě n í :

Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 15. 12. 1999 sp. zn. 28 T 67/99 byla podle § 72 odst. 2 tr. ř. zamítnuta žádost obviněného J. J. o propuštění z vazby.

Proti tomuto usnesení podal obviněný J. J. stížnost, z jejíhož podnětu Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 12. 1. 2000 sp. zn. 9 To 2/2000 zrušil podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, a znovu rozhodl tak, že podle § 72 odst. 2 tr. ř. propustil obviněného z vazby na svobodu.

Ministr spravedlnosti podal dne 10. 7. 2000 v neprospěch obviněného J. J. stížnost pro porušení zákona proti usnesení Vrchního soudu v Praze s tím, že na straně obviněného nadále trval důvod vazby a že obviněný proto měl být ponechán ve vazbě. Proto ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona, ke kterému došlo ve prospěch obviněného, aby zrušil napadené usnesení a aby dále postupoval podle ustanovení § 270 odst. 1 tr. ř., tj. aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen nebyl.

Obviněný J. J. byl postaven před soud na podkladě obžaloby podané pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. Do vazby byl vzat v přípravném řízení usnesením Okresního soudu v Liberci ze dne 29. 4. 1999 sp. zn. 13 Nt 114/99 z důvodu uvedeného v § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř. Stížnost obviněného proti tomuto usnesení zamítl Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, usnesením ze dne 28. 5. 1999 sp. zn. 28 To 131/99.

Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, jako soud prvního stupně rozhodoval o žádosti obviněného o propuštění z vazby ve stadiu po podání obžaloby před projednáním věci v hlavním líčení. Shledal, že v tomto stadiu u obviněného nadále trval vazební důvod podle § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř., a spatřoval tento vazební důvod v tom, že obviněný J. J. v průběhu přípravného řízení podal trestní oznámení na spoluobviněného B. S. a na svědka J. K. Z toho Krajský soud v Ústí n. L., pobočka v Liberci, dovodil, že spoluobviněný a svědek „mohou oznámení reálně pokládat za hrozbu v přímé souvislosti s jejich případnými výpověďmi v průběhu hlavního líčení“. Kromě toho Krajský soud v Ústí n. L., pobočka v Liberci, poukázal na to, že podle tvrzení svědka J. K. mu obviněný J. J. vyhrožoval, „pokud se svědek bude ve svých výpovědích zmiňovat i o jeho jménu v souvislosti s předmětným trestním stíháním“. V dalším soud poukázal na účel trestního řízení podle § 1 tr. ř.

Vrchní soud v Praze konstatoval, že důvod vazby nelze dovozovat z toho, že obviněný J. J. podal trestní oznámení na spoluobviněného a na svědka, a dále uvedl, že spoluobviněný i svědek byli již vyslechnuti v přípravném řízení. Dospěl proto k závěru, že důvod vazby pominul.

Nejvyšší soud se ztotožnil s Vrchním soudem v Praze v tom, že důvod vazby není možné spatřovat v okolnosti, že obviněný J. J. učinil trestní oznámení na spoluobviněného a na svědka. Bez ohledu na to, zda jde o trestní oznámení pravdivé či nepravdivé, nelze v samotném oznámení nalézt oporu pro přesvědčivý úsudek o tom, že ze strany obviněného reálně hrozí obava z takového působení na spoluobviněného a na svědka, které by směřovalo k maření objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Trestní oznámení je podnětem, jímž se zabývají orgány činné v trestním řízení. Tyto orgány mohou zahájit trestní stíhání osob, proti nimž oznámení směřuje, pouze tehdy, je-li dostatečně odůvodněn závěr, že tyto osoby spáchaly trestný čin (§ 160 odst. 1 tr. ř.). Z ničeho není patrna souvislost mezi trestním oznámením, které na spoluobviněného a na svědka podal obviněný J. J., a tím, jak konkrétně by měl obviněný J. J. působit na spoluobviněného a na svědka ve smyslu maření objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ve svém usnesení ostatně tuto souvislost nijak konkrétněji ani nevysvětlil.

Nejvyšší soud se ztotožnil s Vrchním soudem v Praze také v tom, že obava z toho, že obviněný J. J. bude působit na spoluobviněného B. S. a na svědka J. K., nemůže být nadále považována za důvod vazby podle § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř., neboť spoluobviněný i svědek byli již vyslechnuti v přípravném řízení. Podle citovaného ustanovení přichází vazba v úvahu jen tehdy, jsou-li tu konkrétní skutečnosti odůvodňující obavu, že obviněný bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Z toho je zřejmé, že obava z ovlivňování svědků či spoluobviněných může být důvodem vazby jen za situace, kdy svědkové či spoluobvinění ještě nebyli vyslechnuti. Citované ustanovení výslovně neuvádí, že by muselo jít o stav, kdy svědkové či spoluobvinění nebyli ještě vyslechnuti soudem v hlavním líčení, a proto je vazba vyloučena již tím, že svědkové

či spoluobvinění byli vyslechnuti kterýmkoli orgánem činným v trestním řízení, to znamená i vyšetřovatelem nebo státním zástupcem v přípravném řízení. Jestliže svědkové a spoluobvinění byli již vyslechnuti, má to vliv na zánik důvodu vazby podle § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř. za podmínky, že jejich výslech byl proveden způsobem zaručujícím použitelnost těchto důkazů v hlavním líčení a že byli vyslechnuti ke všem relevantním skutečnostem. Pokud by výslech byl proveden vadně do té míry, že by šlo o důkaz nepoužitelný v hlavním líčení, nebo pokud by výslech byl proveden neúplně, to znamená, že by nebyl zaměřen na všechny důležité skutečnosti, k nimž se svědkové či spoluobvinění jinak mohou vyjádřit, šlo by o stav vyžadující nový, opakovaný či další výslech svědků nebo spoluobviněných a pak by nebylo vyloučeno uvažovat o tom, že důvod vazby podle § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř. nadále trvá, i když svědkové a spoluobvinění již byli vyslechnuti. Smysl a význam ustanovení § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř. o tzv. koluzní vazbě je ve vztahu k dosud nevyslechnutým svědkům a spoluobviněným v tom, že vazbou v přípravném řízení se zajišťují podmínky pro nerušené provedení důkazů, které bude možno použít v hlavním líčení. Za situace, kdy svědkové a spoluobvinění byli v přípravném řízení vyslechnuti v souladu s trestním řádem a kdy jejich výslech byl zaměřen na všechny významné skutečnosti, ke kterým se mohli vyjádřit, jsou protokoly o výsleších svědků a spoluobviněných použitelné v hlavním líčení jako důkazy ve smyslu § 207 odst. 2 tr. ř., § 211 tr. ř., příp. § 102 odst. 2 tr. ř. a mohou být podkladem meritorního rozhodnutí. Použitelnost těchto důkazů v hlavním líčení je určitou protiváhou ve vztahu k případnému ovlivnění svědků či spoluobviněných ve stadiu poté, co již byli vyslechnuti v přípravném řízení, a nebyli ještě vyslechnuti v hlavním líčení. Promitnou-li se tyto zásady na posuzovaný případ, jeví se rozhodnutí Vrchního soudu v Praze jako správné. Obviněný B. S. i svědek J. K. byli v přípravném řízení vyslechnuti. Z ničeho nevyplývá, že by protokoly o jejich výsleších nebyly v hlavním líčení použitelné jako důkazy, pokud případně vyvstane potřeba tyto protokoly číst. Okolnost, že oba budou vyslýcháni ještě v hlavním líčení, nadále nemůže odůvodnit vazbu obviněného J. J. podle § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř.

Vůbec již nepřichází v úvahu, aby tzv. koluzní vazba byla odůvodňována paušálním a naprosto nekonkrétním odkazem Krajského soudu v Ústí n. L., pobočka v Liberci, na to, že je třeba eliminovat vliv obviněného J. J. na případně další, dosud neznámé a nevyslechnuté svědky. Okruh těchto svědků krajský soud žádným způsobem neupřesnil, nepřiblížil a ani náznakem nevysvětlil, z jakého okruhu osob by se tito svědci vůbec měli rekrutovat, k jakým skutečnostem by měli vypovídat atd. Citovaný odkaz Krajského soudu v Ústí n. L., pobočka v Liberci, je natolik vágní, že nemůže být podkladem tzv. koluzní vazby. Nelze pominout, že vazba je výjimečným zásahem do ústavně garantované osobní svobody (čl. 8 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a že je z ústavního hlediska přípustná mimo jiné jen za podmínky, že tu je zákonem stanovený důvod vazby (čl. 8 odst. 5 Listiny základních práv a svobod). Z této ústavní charakteristiky vazby vyplývá také požadavek na konkrétnost skutečností, jimiž je zákonný důvod vazby naplněn. Zmíněný odkaz Krajského soudu v Ústí n. L.,

pobočka v Liberci, na další, dosud neznámé a nevyslechnuté svědky potřebnou míru konkrétnosti postrádá, a proto není slučitelný s uvedenými ústavními požadavky na vazbu jako zásah do osobní svobody. Nedostatek této konkrétnosti je zjevný, vezme-li se v úvahu stadium trestního stíhání, v němž krajský soud rozhodoval. Šlo o stadium po podání obžaloby, která byla založena na uceleném okruhu důkazů včetně svědků, a nejednalo se tedy o stav typický zejména pro stadium při zahájení trestního stíhání, kdy je obvyklé, že rámec dokazování včetně okruhu svědků, které je třeba vyslechnout, není ještě zřetelný. (K požadavku konkrétnosti důvodů tzv. koluzní vazby viz nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 8. 1998 sp. zn. IV. ÚS 264/98 publikovaný pod č. 85 v 11. svazku Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, C. H. Beck, Praha 1998.)

Ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona vytkl Vrchnímu soudu v Praze, že se v napadeném usnesení nezabýval tím, zda ze strany obviněného nehrozí obava, že bude objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání mařit jiným způsobem než ovlivňováním svědků či spoluobviněného. Ministr spravedlnosti ovšem ani nenaznačil, o jaký konkrétní způsob maření by mělo jít. V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že po celou dobu, po níž byl obviněný ve vazbě, byl u něho shledáván důvod vazby uvedený v § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř., který spočíval jen v obavě z působení na dosud nevyslechnuté svědky a spoluobviněného. V žádném stadiu řízení nebyl uvedený důvod vazby spatřován v obavě z jiného způsobu maření objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Ani ve stadiu, kdy o vazbě obviněného rozhodoval vrchní soud napadeným usnesením, nově nevystaly žádné konkrétní skutečnosti, které by naznačenou obavu opodstatňovaly. Proto není vadou napadeného usnesení, že vrchní soud v rámci odůvodnění tohoto usnesení výslovně neuvedl neexistenci takových skutečností.

Obava z působení obviněného na svědka J. K. byla založena tím, že obviněný svědku vyhrožoval fyzickou likvidací pro případ, že bude vypovídat v neprospěch obviněného. Tato obava byla po celou dobu vazby obviněného považována za okolnost odůvodňující vazbu podle § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř. V této souvislosti je třeba poznamenat, že pokud by výhrůžky obviněného byly hodnoceny tak, že zakládají reálné nebezpečí pro život či zdraví svědka, byl by obviněný ve vazbě též z důvodu uvedeného v § 67 odst. 1 písm. c) tr. ř., tj. pro obavu, že vykoná trestný čin, kterým hrozil. Z tohoto důvodu však obviněný ve vazbě nebyl v žádném stadiu řízení. To znamená, že orgány činné v trestním řízení až dosud hodnotily výhrůžky obviněného jen jako formu ovlivňování výpovědi svědka, a nikoli jako reálnou hrozbu pro jeho život či zdraví, tj. jako reálnou hrozbu, že obviněný své výhrůžky uskuteční. V době, kdy o vazbě obviněného rozhodoval Vrchní soud v Praze, nevystalo nově nic, co by v tomto ohledu opodstatňovalo nějakou změnu. Nebylo proto namístě, aby obviněný byl ponechán ve vazbě z nově vzniklého důvodu podle § 67 odst. 1 písm. c) tr. ř., když důvod vazby podle § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř. odpadl. Tomu ostatně odpovídá stav spisu, který byl předložen Nejvyššímu soudu a který svědčí o tom, že obviněný své výhrůžky po propuštění z vazby neuskutečnil, ani se o to nepokusil.

Trestný čin podílnictví podle § 251 tr. zák. je trestným činem úmyslným. Tento úmysl pachatele se vyžaduje ve vztahu k okolnosti, že věc byla získána trestným činem. Měl-li být tento trestný čin krádeží podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., musí být podílníkovi prokázána i vědomost o skutkových okolnostech naplňujících formální znaky tohoto trestného činu, tedy vědomost, že jeho pachatel byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 9. 2000
sp. zn. 4 To 695/2000)

Krajský soud v Českých Budějovicích k odvolání obžalovaných částečně zrušil rozsudek Okresního soudu ve Strakonici ze dne 27. 6. 2000 sp. zn. 3 T 18/2000 ve výroku o vině i trestu a znovu rozhodl tak, že za trestné činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 tr. zák., porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. a poškození cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., ohledně nichž zůstal napadený rozsudek u obou obžalovaných nedotčen, a za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., ohledně něhož zůstal napadený rozsudek nedotčen ohledně obžalovaného Z. G., uložil oběma obžalovaným úhrnné tresty odnětí svobody, a to obžalovanému Z. G. na 18 měsíců a obžalovanému V. N. na 20 měsíců, a zařadil je do věznic s ostrahou. Obžalovaného Z. G. a V. N. zprostil obžaloby, kterou jim bylo kladeno za vinu, že v období od 23. 10. 1999 do 8.20 hod. dne 27. 10. 1999 byli ubytováni v hostinci v obci M. a stravovali se společně s D. P. a P. M., přičemž věděli, že peníze na ubytování a stravování byly získány z prodeje věcí, které D. P. odcizil v obchodech v S. a okolí, čímž měli spáchat trestný čin podílnictví dle § 251 odst. 1 písm. b) tr. zák., neboť tento skutek není trestným činem. Jinak zůstal napadený rozsudek nedotčen.

Z odůvodnění:

Obžalovaní Z. G. a V. N. byli napadeným rozsudkem uznáni vinnými

I. obž. Z. G. a obž. V. N. společně

1. v době od 23.00 hodin dne 22. 10. 1999 do 01.00 hodin dne 23. 10. 1999 nejprve v restauraci v P. vzali J. F. z kabelky vypadlé klíče od osobního automobilu zn. Škoda 120 v hodnotě 7900 Kč a krátce poté v P. tento automobil odcizeným klíčem otevřeli a odjeli s ním v úmyslu přisvojit si jej ke škodě jeho majitelky J. F.,
2. v blíže nezjištěné době od 23. 10. 1999 do 26. 10. 1999 po neúspěšné snaze vylomit vstupní dveře rozbili skleněnou výplň okna chaty v chatové oblasti poblíž obce N., otevřeli okno, vnikli dovnitř a odcizili přenosný televizor v hodnotě 150 Kč, dalekohled v hodnotě 350 Kč, elektrický vysoušeč vlasů v hodnotě 100 Kč, a tímto jednáním způsobili majiteli Ing. J. H. odcizením věcí celkovou škodu ve výši 600 Kč a poškozením dveří a okna škodu ve výši 1310 Kč,

3. v blíže nezjištěné době od 23. 10. 1999 do 16.00 hodin dne 25. 10. 1999 nejprve vyrazili dveře od sklepních prostor chaty v chatové oblasti poblíž obce N., vnikli dovnitř a odcizili elektrickou sekačku v hodnotě 1000 Kč; poté ještě rozbili skleněnou výplň, okna a tímto jednáním způsobili majiteli věcí F. V. odcizením věcí škodu ve výši 1000 Kč a poškozením dveří a okna škodu ve výši 4200 Kč,
4. v blíže nezjištěné době od 23. 10. 1999 do 10.00 hodin dne 24. 10. 1999 v zahrádkářské kolonii poblíž obce R. prostříhli pletivo zahrady, jejíž majitelem je M. P., a vypáčili petlici u dveří stavební buňky umístěné na zahradě a ze stavební buňky odcizili věci v celkové hodnotě 2480 Kč a poškozením pletiva způsobili škodu ve výši 1000 Kč,
5. v blíže nezjištěné době od 17.00 hodin dne 24. 10. 1999 do 16.00 hodin dne 26. 10. 1999 pravděpodobně přelezli 180 cm vysoký plot u zahrady umístěné poblíž obce R., jejímž majitelem je M. J., vnikli na zahradu a z kotev, které jsou umístěny na zahradě, odcizili 15 králíků plemen Kalifornský a Novozélandský bílý v celkové hodnotě 2700 Kč,

úhrnem svým pokračujícím jednáním popsaným v bodech I./1–5 způsobili odcizením věcí škodu ve výši 14 680 Kč a poškozením věcí škodu ve výši 6510 Kč, přestože Z. G. byl mimo jiné za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. na základě pravomocného rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 22. 12. 1994 sp. zn. 1 T 734/94 potrestán úhrnným nepodmíněným trestem odnětí svobody v trvání 38 měsíců, který vykonal dne 7. 5. 1997; V. N. byl mimo jiné za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 tr. zák. na základě pravomocného rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 19. 4. 1995 sp. zn. 6 T 51/95, který nabyt právní moci dne 19. 4. 1995, potrestán úhrnným nepodmíněným trestem odnětí svobody v trvání 3 let, který vykonal dne 23. 7. 1997,

II. obž. Z. G. a obž. V. N. v období od 23. 10. 1999 do 8.20 hodin dne 27. 10. 1999 byli ubytováni v hostinci v obci M. a stravovali se společně s D. P. a P. M., přičemž věděli, že peníze na ubytování a stravování byly získány z prodeje věcí, které D. P. odcizil v obchodech v S. a okolí,

III. obž. Z. G. sám dne 29. 9. 1999 kolem 09.30 hodin v prodejně potravin D. v M. vzal z regálu dvě litrové láhve likéru Becherovka v celkové hodnotě 488 Kč, ukryl je pod svetrem a nezaplatil a způsobil tak společností D. škodu ve výši 488 Kč, přestože byl mimo jiné za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. na základě pravomocného rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 22. 12. 1994 sp. zn. 1 T 734/94 potrestán nepodmíněným trestem odnětí svobody v trvání 38 měsíců, který vykonal dne 7. 5. 1997.

Popsané jednání obžalovaných okresní soud právně kvalifikoval v bodě I. jednak jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 tr. zák., jednak (v bodech I./2–3) jako trestné činy porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. a poškození cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. V bodě II. společné jednání obžalovaných posoudil jako trestný čin podílnictví podle § 251 odst. 1

písm. b) tr. zák. Jednání obžalovaného Z. G. v bodě III. kvalifikoval jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. Za to oběma obžalovaným uložil úhrnné nepodmíněné tresty odnětí svobody, a to obžalovanému Z. G. na 2 roky a obžalovanému V. N. na 21 měsíc, pro jejichž výkon je oba zařadil do věznice s ostrahou. Současně jim uložil za povinnost zaplatit společně a nerozdílně na náhradu způsobené škody poškozeným: pojišťovna K. (za poškozeného Ing. J. H.) částku 1910 Kč, M. P. 1195 Kč a M. J. 2700 Kč. Poškozeného Ing. J. H. odkázal s uplatněným a nepřiznaným nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních a na toto řízení odkázal se zbytkem nepřiznaného nároku i poškozenou pojišťovnu K. v Č.

Proti tomuto rozsudku podali včas odvolání oba obžalovaní. Obžalovaný Z. G. ve svém písemném odvolání uvedl, že má námitky proti výši uloženého trestu odnětí svobody. Také obžalovaný V. N. své odvolání směřuje do výše trestu a do kladené viny. Toto jeho odvolání posléze rozvedl jeho obhájce a namítl v něm, že obžalovaný neměl v úmyslu přisvojit si osobní automobil zn. Škoda 120 majitelky J. F. Opakoval svou dřívější obhajobu, že automobil jim J. F. půjčila včetně dokladů od vozidla. Je proto přesvědčen, že v tomto jednání mohlo být jeho jednání posouzeno toliko jako trestný čin neoprávněného užívání věci. Obžalovaný popřel i to, že by měl vědomost, jakým způsobem se jednotlivé věci dostaly do dispozice spoluobžalovaného Z. G. v případech popsaných pod body I./2.–5. výroku rozsudku. Nemohl tedy naplnit skutkovou podstatu trestného činu krádeže ani trestného činu porušování domovní svobody a ani trestného činu poškození cizí věci. Nevěděl ani o tom, že D. P. získal trestnou činností finanční prostředky, které by následně byly použity na úhradu ubytování a stravování, ani nevěděl, jaká je hodnota jím odcizených věcí a zda tato hodnota naplňuje znak trestného činu krádeže (bod II. výroku rozsudku). V závěru podaného odvolání proto navrhl, aby krajský soud napadený rozsudek zrušil, zprostil jej obžaloby, a pro případ, že jej shledá vinným, uložil mu mírnější trest odnětí svobody.

Krajský soud v Českých Budějovicích podle ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, přezkoumal správnost postupu řízení, které mu předcházelo, přihlížet přitom i k tomu, zda nedošlo k vadám, které odvoláními výslovně vytýkány nebyly, a dospěl k těmto závěrům:

Samotné řízení před okresním soudem proběhlo bez podstatných vad. Okresní soud v pečlivě prováděném dokazování vyslechl nejen oba obžalované, ale jako svědky prakticky všechny poškozené, provedl i všechny další pro posouzení věci potřebné a nezbytné důkazy, čímž si vytvořil náležité předpoklady pro hodnocení všech důkazů jednotlivě i v jejich vzájemných souvislostech a následně pro skutková zjištění, o nichž nejsou důvodné pochybnosti. Z tohoto pohledu není dokazování třeba doplňovat, stejně jako není zapotřebí některé z již provedených důkazů opakovat. Ostatně v tomto směru žádný z odvolatelů návrh ani nepodal.

V obsáhlém odůvodnění napadeného rozsudku se soud prvního stupně takřka o všech provedených důkazech zmínil a podrobně je rozvedl. Není proto nutné na tomto místě znovu jednotlivé důkazy a jejich obsah opakovat. Stejně tak stačí pouze

odkázat na způsob hodnocení všech provedených důkazů v jednotlivých pasážích odůvodnění rozsudku, neboť odvolací soud se s tímto hodnocením ztotožňuje. Stačí proto jen zdůraznit, že pro přímý úmysl obou obžalovaných zmocnit se trvale cizího motorového vozidla svědčí nejen jejich původní výpovědi, ale i výpověď poškozené J. F. a v neposlední řadě i doba a způsob používání osobního automobilu. Soud prvního stupně obžalovaným právem neuvěřil, že měli vozidlo od poškozené zapůjčené, stejně jako jim důvodně neuvěřil, že vozidlo chtěli jen přechodně používat. K jeho přesvědčivým úvahám je pak ještě třeba dodat, že toto jejich zlodějské počínání je třeba dát do kontextu s celkovým jejich jednáním v poslední dekádě října 1999. Právě v době, kdy se zmocnili cizího motorového vozidla, se dopouštěli dalších zlodějských útoků, a právě odcizené motorové vozidlo využívali k cestám do míst, kde jednotlivé dílčí útoky páchali. Obdobně nelze nevidět, že souzené trestné činnosti se dopouštěli přesto, že pro obdobnou majetkovou trestnou činnost byli v minulosti soudně trestáni.

Okresní soud svá skutková zjištění správně postavil na výpovědi obžalovaného Z. G. nejen v bodě I./1., ale i v bodech I./2.–5. Třebaže tento obžalovaný jednotlivé útoky spáchal osobně a sám, když násilím vnikal do jednotlivých objektů a v nich odcizoval věci popsané ve výroku rozsudku, je třeba na jednání obžalovaného N. nahlížet jako na spolupachatele ve smyslu § 9 odst. 2 tr. zák. Ten totiž hlavního pachatele dopravoval na místo činu, nedaleko odtud na něho čekal, posléze mu pomáhal odcizené věci naložit do osobního automobilu a nakonec tyto věci i spolupachatele z místa činu odvázel. Jejich spolupráce v tomto směru šla tak daleko, že se oba obžalovaní podíleli na realizaci odcizených věcí (jejich prodeji v zastavárnách či soukromým osobám), tím spíše je třeba dovozovat vědomost obžalovaného N. o zlodějských útocích spoluobžalovaného, a tím spíše je třeba činit závěr o jejich společném jednání. Nemůže být přitom rozhodující, že pouze jeden z nich vykonával tzv. černou práci, zatímco druhý přímé vloupání a odcizování věcí neprováděl.

Škoda, kterou oba obžalovaní způsobili v bodě I. přímým odcizením věcí, dosáhla výše 14 680 Kč, poškozením věcí pak způsobili další škodu ve výši 6510 Kč. Z hlediska ustanovení § 89 odst. 11 tr. zák. a nařízení vlády bývalé ČSFR č. 464/1991 Sb. jde v prvním případě o škodu nikoliv malou a ve druhém případě o škodu nikoliv nepatrnou. Ve smyslu ustanovení § 89 odst. 14 tr. zák. se dopustili jednotlivých útoků vloupáním, neboť vnikali do uzavřeného prostoru překonáním uzamčení nebo jiné jistící překážky s použitím síly. Oba se tohoto jednání dopustili přesto, že v nedávné minulosti byli pro obdobné jednání soudně potrestáni a uložené nepodmíněné tresty odnětí svobody vykonali (obžalovaný Z. G. dne 7. 5. 1997, obžalovaný V. N. dne 23. 7. 1997). I to jsou okolnosti, které odůvodňují správnost použité právní kvalifikace trestnými činy krádeže dle § 247 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 tr. zák., porušování domovní svobody dle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. a poškození cizí věci dle § 257 odst. 1 tr. zák.

Z těchto podstatných důvodů zůstal napadený rozsudek v bodě I. výroku nedotčen. Stejně tak nedotčen zůstal po rozhodnutí odvolacího soudu výrok napadeného rozsudku pod bodem III. Obžalovaný Z. G. se k tomuto útoku ze dne 29. 9. 1999 doznal,

a přestože způsobená škoda, která byla náležitě vyčíslena samotným poškozeným ve výši 488 Kč, by jinak odůvodňovala právní kvalifikaci jen jako přestupku, je posouzení tohoto jednání jako trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. odůvodněno tím, že obžalovaný se jej dopustil přesto, že dne 7. 5. 1997 vykonal nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 38 měsíců, rovněž pro trestný čin krádeže (tehdy podle § 247 odst. 1 písm. b/, odst. 2 tr. zák.).

Naproti tomu nemohl obstát výrok napadeného rozsudku pod bodem II. Okresní soud v něm uznal oba obžalované vinnými, že v období od 23. 10. 1999 do 8.20 hodin dne 27. 10. 1999 byli ubytováni v hostinci v obci M. a stravovali se společně s D. P. a P. M., přičemž věděli, že peníze na ubytování a stravování byly získány z prodeje věcí, které D. P. odcizil v obchodech v S. a okolí.

Způsob, jakým okresní soud tento skutek popsal, svědčí o tom, že převzal neúplné a nepřesné znění obžaloby, ze které rovněž nevyplývalo, jakou škodu měl D. P. způsobit a jak bylo jeho jednání právně kvalifikováno. Teprve z odůvodnění napadeného rozsudku se lze dočíst, že z trestního příkazu Okresního soudu ve Strakonicih ze dne 21. 1. 2000 vydaného ohledně D. P. a P. M. v této věci, pravomocného dnem 5. 2. 2000 ohledně odsouzeného P. a 9. 2. 2000 ohledně odsouzené M., je zřejmé, že jím byl D. P. odsouzen za to, že ve čtyřech případech v období od 23. do 26. 10. 1999 v obchodech odcizil věci v hodnotě 1675,80 Kč, přestože za obdobný trestný čin byl již v minulosti odsouzen, a dále zase v době od 23. do 27. 10. 1999 v době, kdy byl ubytován rovněž v obci M. společně s dalšími spoluobviněnými se podílel na užívání toho, co bylo opatřeno za věci pocházející z krádeží obžalovaného G. a N. Za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. a trestný čin podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. b) tr. zák. byl D. P. odsouzen k trestu odnětí svobody na 6 měsíců nepodmíněně se zařazením do věznice s ostrahou.

K úvahám o právní kvalifikaci jednání obžalovaných G. a N. okresní soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že se obžalovaný G. velmi stručným způsobem doznal, obžalovaný N. se hájil, že nevěděl o původu věcí, z jejichž prodeje v té době žili. Tato jeho obhajoba neobstojí. Sám zmínil, že všichni byli bez finančních prostředků, přitom je z výpovědi svědka L. i samotného obžalovaného N. zřejmé, že za sekačku, kterou prodali svědkovi L. za 1500 Kč, za králíky, jejichž prodejem bylo získáno 1200 Kč, již získali hodnotu 2700 Kč, přičemž se dále zmínil o tom, že ve dvou až třech případech D. P. a P. M. odcházeli nakupovat, přičemž nikdo z nich v té době nepracoval, neměl finanční prostředky, a proto bylo zřejmé, že pokud tyto osoby přinášejí nějaké věci či potraviny, musí pocházet z trestné činnosti, a pokud i z prodeje těchto věcí bylo hrazeno ubytování, stejně jako z prodeje věcí přinesených obžalovaným G., věděl i obžalovaný N. o tom, že věci pocházejí z trestné činnosti, a jestliže se v rámci stravování a ubytování dílem on podílel na těžení z věcí, tedy finančních prostředků, které byly za prodej uvedených věcí získány, dopustil se i on jednání podílnického, tedy trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. b) tr. zák.

Citované úvahy okresního soudu nelze považovat za správné a zákonné. V obecné rovině je třeba uvést, že trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo ukryje, na sebe nebo jiného převede anebo užívá

- a) věc, která byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou, nebo
- b) to, co za takovou věc bylo opatřeno.

Aniž by bylo třeba rozvádět celou obsáhlou judikaturu k tomuto trestnému činu, přece jen je třeba zdůraznit, že věc musí být získána trestným činem jiné osoby než podílníka. Proto pachatel, spolupachatel nebo účastník na trestném činu, který ukryje, na sebe nebo na jiného převede anebo užívá věc tímto trestným činem získanou, nedopouští se trestného činu podílnictví ve vztahu k této věci (srov. např. rozh. č. 50/1972, 62/1973 a 5/1993 Sb. rozh. trest.).

Již z uvedeného je zřejmé, že okresní soud při svých úvahách pochybil, pokud uvažoval s hodnotou 2700 Kč, kterou měli obžalovaní G. a N. získat prodejem věcí (sekačky a králíků), které sami odcizili. Jestliže toto jejich jednání byl zahrnuto jako jeden z dílčích útoků do trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 tr. zák., nemohlo být znovu poято do úvah o naplnění formálních znaků trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. b) tr. zák. Pak ovšem okresní soud v rámci úvah o této právní kvalifikaci mohl přihlížet jen k částce 1675,80 Kč, kterou měl jako škodu způsobit trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., jímž byl pravomocně uznán vinným, odsouzený D. P. Jen na takové škodě totiž oba odvolatelé mohli svým podílnickým jednáním participovat.

Právě uvedená výše škody 1675,80 Kč měla okresnímu soudu signalizovat potřebu zevrubněji se zabývat otázkou právní kvalifikace. S ohledem na ustanovení § 89 odst. 11 tr. zák. a stále účinné nařízení vlády bývalé ČSFR č. 464/1991 Sb. se totiž škodou nikoli nepatrnou rozumí škoda dosahující nejméně nejnižší měsíční mzdy stanovené citovaným nařízením vlády, tedy částka 2000 Kč. Škoda způsobená jednáním pravomocně odsouzeného D. P. této částky nedosahuje, proto by jeho jednání nemohlo být posouzeno jako trestný čin krádeže dle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. Pokud bylo kvalifikováno jako trestný čin krádeže dle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., pak jen proto, že tento odsouzený byl již v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

K tomuto faktu se měly vázat další úvahy okresního soudu. Trestný čin podílnictví je totiž trestným činem úmyslným, po subjektivní stránce se proto vyžaduje, aby podílník byl přinejmenším srozuměn (§ 4 písm. b/ tr. zák.) zejména s tím, že jde o věc získanou trestným činem, příp. o to, co za takovou věc bylo opatřeno. V daném případě se však tento alespoň eventuální úmysl obou odvolatelů musel vztahovat i k jejich vědomosti o tom, že odsouzený D. P. byl v minulosti soudně trestán pro majetkovou trestnou činnost.

Provedené důkazy svědčí pro závěr, že oba odvolatelé věděli o tom, že peníze, jimiž je hrazena strava a ubytování, pocházejí také z výtěžku trestné činnosti, jíž se dopustil odsouzený D. P. S tím totiž v rozhodném období několika dnů v poslední dekádě října 1999 bydleli v hotelích či ubytovnách na okrese Strakonice, znali jeho

způsob života a velmi dobře věděli i o tom, že tento odsouzený chodí společně s další odsouzenou M. bez peněz „nakupovat“, takto „nakoupené“ zboží pod cenou prodává a z výtežku hradí právě stravu a ubytování. Je proto evidentní, že oba odvolatelé věděli o tom, že takto opatřené peníze jsou věci získanou trestným činem. Pro úplnost je jen třeba dodat, že soudní praxe připouští, aby podílník na sebe převedl peníze, které nejsou identické s penězi či věcmi, které byly získány hlavním trestným činem (srov. již cit. rozh. č. 5/1993 Sb. rozh. trest.).

Na druhé straně ale již provedené důkazy nemohou svědčit a ani nesvědčí pro závěr o tom, že oba odvolatelé o předchozí majetkové trestné činnosti odsouzeného D. P., která zakládala právní kvalifikaci jeho jednání jako trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., věděli. Z výpovědí obou odvolatelů ani z výpovědi odsouzeného P. nevyplývalo, že by se před spácháním trestné činnosti blíže znali, naopak z výpovědi pravomocně odsouzené P. M. vyplynulo, že se nejprve seznámila na začátku října 1999 s D. P., posléze se 9. 10. 1999 seznámila s V. N. a dne 10. 10. 1999 poznala Z. G. Jestliže se odvolatelé před uvedenými daty blíže neznali s odsouzeným P., nelze ani dovozovat, že by měli jakoukoliv vědomost o jeho předchozích soudních postizích. Pak ovšem nelze dovozovat, že by jim byly známy skutkové okolnosti zakládající u odsouzeného P. shora uvedenou právní kvalifikaci.

Tyto úvahy vedly odvolací soud k závěru, že z hlediska subjektivní stránky u obou odvolatelů by bylo možno dovozovat jejich vědomost jen o tom, že obžalovaný P. se dopustil nezákonného jednání, které by mohlo být posouzeno s ohledem na výši způsobené škody jen jako odpovídající přestupek. Takové posouzení jeho jednání však nestačí pro dovození jednoho z formálních znaků trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. b) tr. zák. u některého, příp. u obou odvolatelů. Proto by se u nich mohlo jednat rovněž jen o přestupek, ne však o uvedený trestný čin.

Z těchto podstatných důvodů krajský soud po zrušení napadeného rozsudku ve výroku o vině pod bodem II. obžalované Z. G. a V. N. pro tam uvedený skutek a trestný čin zprostil obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř.

Jestliže odvolací soud částečně zrušil výrok o vině v napadeném rozsudku, musel současně zrušit u obou odvolatelů i výroky o trestech. Oběma pak musel znovu uložit tresty za shora uvedené trestné činy, ohledně nichž zůstal napadený rozsudek nedotčen. Při úvaze o jejich druhu a výši přihlížel ke všem těm okolnostem, které rozvedl v odůvodnění napadeného rozsudku již okresní soud. Přihlédl k rozsahu trestné činnosti obou obžalovaných, k četnosti jejich útoků v poměrně krátké době několika málo dnů, k jejich trestní minulosti i přístupu k projednávané věci a dospěl k závěru, že přiměřenými budou tresty uložené mírně pod polovinou zákonné trestní sazby.

S ohledem na to, že obžalované neuznal vinnými v tak velkém rozsahu, jak učinil soud prvního stupně, uložil jim tresty poněkud mírnější. Na rozdíl od okresního soudu však dospěl k závěru, že mírnější trest musí být uložen obžalovanému Z. G., neboť musí být náležitě vyjádřena polehčující okolnost jeho doznání, zvláště když

především na tomto jeho doznání okresní soud postavil svá skutková zjištění. Proto tomuto obžalovanému uložil trest odnětí svobody na 18 měsíců, zatímco obžalovanému V. N. na 20 měsíců.

U obou obžalovaných jde o tresty nepodmíněné, neboť zákonné podmínky pro jejich případný podmíněný odklad odvolací soud neshledal. Pro výkon trestu byli oba obžalovaní zařazeni podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. do věznice s ostrahou.

Rozhodnutím odvolacího soudu zůstal nedotčen výrok napadeného rozsudku o náhradě škody, neboť ten se vztahoval k nedotčeným výrokům o vině.

I

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Rízení o splnění dluhu mezi věřitelem a dlužníkem nezakládá překážku věci zahájené (§ 83 o. s. ř.) pro řízení o splnění téhož dluhu mezi věřitelem a ručitelem dlužníka.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2000, sp. zn. 20 Cdo 723/2000)

K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 9. 11. 1999 potvrdil k odvolání žalovaných rozsudek ze dne 5. 10. 1998, jímž O k r e s n í s o u d v Novém Jičíně žalovaným uložil zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozhodnutí společně a nerozdílně částku 12 000 Kč s 15% úrokem z prodlení od 19. 11. 1994 do zaplacení a zavázal je k náhradě nákladů řízení žalobci. Dále žalovaným stanovil povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení společně a nerozdílně částku 1125 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými a právními závěry soudu prvního stupně, že F., v. o. s., dlužila žalobci ze smlouvy o přepravě ze dne 7. 10. 1994 částku 12 000 Kč jako nedoplatek přepravného, splatného ke dni 18. 11. 1994. Veřejná obchodní společnost byla ke dni 8. 6. 1995 vymazána bez likvidace z obchodního rejstříku a její práva a závazky přešly na F., spol. s r. o., jež ovšem dluh dosud rovněž neuhradila. Žalovaní, kteří byli společníky veřejné obchodní společnosti po celou dobu jejího trvání, pak za úhradu nedoplatku ručí dle ustanovení § 56 odst. 6 a § 76 obch. zák., přičemž toto ručení jako akcesorický závazek nezaniká zánikem dlužníka. Bez významu pro řízení je podle odvolacího soudu okolnost, že Okresní soud v Novém Jičíně vydal dne 11. 2. 1997 platební rozkaz, kterým k zaplacení pohledávky zavázal veřejnou obchodní společnost; jde o právně neúčinné rozhodnutí, neboť veřejná obchodní společnost již v době jeho vydání neexistovala a i kdyby v onom řízení bylo lze dovodit procesní nástupnictví jiného subjektu, např. F., spol. s r. o., šlo by o nárok vůči právnímu nástupci původního dlužníka, takže (v poměru k žalovaným v tomto sporu) nejde o totožnost účastníků na straně žalované a nemůže jít o překážku věci zahájené nebo dokonce o překážku věci rozsouzené.

Proti rozsudku odvolacího soudu – a to výslovně do všech jeho výroků – podali všichni žalovaní (zastoupeni advokátem) včas dovolání, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř., namítajíce existenci dovolacích důvodů dle § 241 odst. 3 písm. a) a d) o. s. ř., jimiž lze odvolacímu soudu vytýkat, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 237 (písm. a/) a že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (písm. d/). Konkrétně dovolatelé poukazují na to, že odůvodněním napadeného rozhodnutí byl shora citovaný platební rozkaz označen za „zjevně právně neúčinné rozhodnutí bez právního významu pro toto řízení“, a uvádějí, že i kdyby tomu tak bylo (jako že nikoliv), zůstává zde překážka litispendence, když v téže věci (pro tentýž dluh) byla proti veřejné obchodní společnosti podána žaloba, o které dosud nebylo pravomocně rozhodnuto. Nesprávnost právního posouzení věci

tkví podle dovolatelů v tom, že byl-li by žalobcův nárok oprávněný, byla by (na základě univerzální sukcese) jeho dlužnicí F., spol. s r. o., a ručení dovolatelů za závazky této společnosti vylučuje (jako lex specialis k § 56 odst. 6 obch. zák.) ustanovení § 106 obch. zák., jelikož rozhodným není stav v době vzniku závazku společnosti, nýbrž stav v době rozhodování. Proto dovolatelé požadují, aby napadený rozsudek byl zrušen.

Žalobce ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, máje právní posouzení věci odvolacím soudem za správné, s tím, že dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř., jelikož zde není totožnost účastníků sporu.

Dovolání není přípustné.

N e j v ý š š í s o u d j e p r o t o o d m í t l .

Z o d ů v o d n ě n í :

Dle § 236 odst. 1 o. s. ř., dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Přípustnost dovolání proti rozsudku upravují ustanovení § 237, § 238 a § 239 o. s. ř. Podle § 238 odst. 1 o. s. ř. dovolání přípustné není, neboť dovoláním dotčeným výrokem o věci samé bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím částku 20 000 Kč (srov. § 238 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.). Podmínky stanovené v § 239 o. s. ř. daná věc rovněž nesplňuje, neboť odvolací soud výrokem svého rozhodnutí přípustnost dovolání nevyslovil (odstavec 1) a žalovaní návrh na vyslovení přípustnosti dovolání nepodali (odstavec 2).

Zbývá posoudit podmínky přípustnosti určené v ustanovení § 237 o. s. ř. Ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. spojuje přípustnost dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkami zakotvenými v odstavci druhém) s takovými hrubými vadami řízení a rozhodnutí, které činí rozhodnutí odvolacího soudu zmatečným. Jelikož jiné vady dovoláním namítány nejsou a z obsahu spisu se nepodávají, zabýval se Nejvyšší soud tím, zda řízení je postiženo vadou tvrzenou dovolateli.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř.^{*)} je řízení zmatečné i tehdy, jestliže v téže věci bylo již dříve pravomocně rozhodnuto nebo v téže věci bylo již dříve zahájeno řízení.

Podle ustanovení § 83 o. s. ř. platí, že zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení.

Podle ustanovení § 159 odst. 3 o. s. ř., jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být projednávána znovu.

Ustanovení § 83 o. s. ř. zakazuje, aby o stejné věci probíhala současně dvě nebo více řízení; nastane-li takováto situace, překážka zahájeného řízení (litispendence) brání tomu, aby se pokračovalo v řízení, které bylo zahájeno později. Překážka věci pravomocně rozhodnuté (rei iudicatae) podle § 159 odst. 3 o. s. ř. pak brání tomu, aby věc, o níž bylo pravomocně rozhodnuto, byla projednávána znovu.

^{*)} Srov. též ustanovení § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 242 odst. 3 o. s. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2001.

Ve smyslu obou těchto ustanovení jde o stejnou věc tehdy, jde-li v pozdějším řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž bylo již zahájeno jiné řízení (o němž již bylo v jiném řízení pravomocně rozhodnuto), a týká-li se stejného předmětu řízení a týchž osob.

Tentýž předmět řízení je dán tehdy, jestliže tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním petitem vyplývá ze stejných skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn (ze stejného skutku). Podstatu skutku (skutkového děje) lze přitom spatřovat především v jednání (a to ve všech jeho jevových formách) a v následku, který jím byl způsoben; následek je pro určení skutku podstatný proto, že umožňuje z projevů vůle jednajících osob vymezit ty, které tvoří skutek. Pro posouzení, zda je dána překážka věci pravomocně rozhodnuté, není významné, jak byl soudem skutek, který byl předmětem řízení, posouzen po právní stránce. Překážka věci pravomocně rozhodnuté je dána i tehdy, jestliže skutek byl soudem posouzen po právní stránce nesprávně, popřípadě neúplně (např. skutek byl posouzen jako vztah ze smlouvy, ačkoliv ve skutečnosti šlo o bezdůvodné obohacení). Co do totožnosti osob není samo o sobě významné, mají-li stejné osoby v různých řízeních rozdílné procesní postavení (např. vystupují-li v jednom řízení jako žalovaní a v druhém jako žalobci). Týchž osob se řízení týká i v případě, jestliže v pozdějším řízení vystupují právní nástupci (z důvodu universální nebo singulární sukcese) osob, které jsou (byly) účastníky dříve zahájeného řízení.

Z pohledu shora rozvedených kritérií projednání a rozhodnutí této věci překážka věci zahájené ani překážka věci rozsouzené nebránila. Společným jmenovatelem řízení ve věci vedené u soudu prvního stupně pod sp. zn. 7 C 2/97 a řízení v této věci je totiž toliko osoba žalobce. Dovolatelé (žalovaní) nejsou osobami totožnými s veřejnou obchodní společností žalovanou ve věci sp. zn. 7 C 2/97, přičemž nejde ani o právní nástupce této společnosti z důvodu universální nebo singulární sukcese (tím naopak je – jak dovolatelé sami tvrdí – F., spol. s r. o.). Není rovněž dána totožnost skutku. V řízení ve věci sp. zn. 7 C 2/97 šlo skutkově o úhradu plnění ze vztahu mezi věřitelem (žalobcem) a dlužníkem (veřejnou obchodní společností), založeného smlouvou o přepravě ze dne 7. 10. 1994. V tomto řízení pak jde o vztah mezi věřitelem (žalobcem) a ručiteli (žalovanými) dlužníka, založený na jiném skutkovém základě; na tom, že žalovaní jsou povinni uhradit věřiteli dluh ze smlouvy o přepravě ze dne 7. 10. 1994 za dlužníka (veřejnou obchodní společnost) z titulu akcesorického ručitélského závazku, tedy nikoli jako „dlužníci“.

Nemají-li řízení ve věcech vedených u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 7 C 2/97 a 7 C 167/98 totožný předmět řízení (nespočívají na totožném skutkovém základě) ani totožné účastníky, pak řízení není postiženo ani vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

Dovolání bylo výslovně podáno do všech výroků napadeného rozsudku, to jest i proti výroku o nákladech odvolacího řízení. Ten, ač je součástí rozsudku, má povahu usnesení. Přípustnost dovolání proti němu je proto nutno poměřovat ustanovení-

mi § 237, § 238a a § 239 o. s. ř. Podle ustanovení § 238a a § 239 o. s. ř. tu není dovolání přípustné proto, že výrok o nákladech odvolacího řízení nemá povahu měnicího ani potvrzujícího rozhodnutí. Pro přípustnost dovolání z hlediska § 237 o. s. ř. pak platí to, co bylo o tomto ustanovení řečeno při zkoumání přípustnosti dovolání proti rozsudku.

Tento závěr s sebou nese konečné posouzení dovolání jako nepřipustného. Nejvyšší soud je proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Nedoručil-li soud předvolání k prvnímu jednání s poučením o možnosti rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání zástupci žalovaného s plnou mocí pro celé řízení, nejsou splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání, a to ani tehdy, jestliže k prvnímu jednání předvolal s tímto poučením žalovaného, jehož osobní účasti bylo zapotřebí.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2000, sp. zn. 20 Cdo 935/2000)

K r a j s k ý s o u d v Brně ve výroku citovaným usnesením odmítl podle § 218 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 202 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů,⁷⁾ odvolání žalovaného proti rozsudku pro zmeškání ze dne 27. 5. 1996, jímž **O k r e s n í s o u d** v Blansku uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobcům 10 308 Kč s 3% úrokem z prodlení od 1. 2. 1994 do 14. 7. 1994 a se 16% úrokem z prodlení od 15. 7. 1994 do zaplacení.

Předpoklady, s nimiž občanský soudní řád spojuje možnost soudu rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání (§ 153b odst. 1, 3), měl odvolací soud za splněny. Zejména zjistil, že žalovanému bylo dne 6. 5. 1996 řádně doručeno předvolání, jež obsahovalo poučení o následcích nedostavení se k (prvnímu) jednání, nařízenému na den 27. 5. 1996, a – shodně se soudem prvního stupně – omluvu žalovaného ze dne 22. 5. 1996, došlou dne 24. 5. 1996, pokládal za nedůvodnou. Otázku, jakého poučení z pohledu ustanovení § 153b odst. 1 o. s. ř. se dostalo v předvolání k jednání zástupkyni žalovaného, odvolací soud nepokládal za významnou, protože zákon povinnost takto poučovat i zástupce účastníka neukládá (zejména za situace, je-li jím advokát, u něhož „úplná znalost procesních předpisů se logicky předpokládá“). Souhrn žalobních tvrzení pak podle odvolacího soudu poskytoval dostatečný podklad pro závěr o odůvodněnosti nároku žalobců po stránce hmotněprávní (slevy z kupní ceny za osobní automobil).

Žalovaný (zastoupený advokátkou) podal proti usnesení odvolacího soudu včas dovolání, opíraje jeho přípustnost o ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) a § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. V rámci výslovně zmíněného dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. zpochybnil závěr odvolacího soudu o splnění předpokladů pro vydání rozsudku pro zmeškání, zejména s přihlédnutím k tomu, že k jednání dne 27. 5. 1996 byl předvolán vzorem č. 10 (stejným vzorem jako jeho zástupkyně), který postrádal poučení o možnosti rozhodnout v jeho neprospěch rozsudkem pro zmeškání, jestliže bez důvodné a včasné omluvy jednání zmešká. Za nesprávné považuje rovněž hodnocení omluvy ze dne 22. 5. 1996 jako nedůvodné a tvrdil, že se omlouval rovněž telefonicky (stejně jako jeho zástupkyně). Podle dovolatele z tvrzení žalobců obsažených

⁷⁾ Jde o občanský soudní řád ve znění účinném před 1. 1. 2001.

v žalobě o skutkových okolnostech věci ve spojení s jeho vyjádřením důvodnost nároku žalobců nevyplývala; žalovaný totiž není ve sporu pasivně legitimován, neboť mezi ním a žalobci žádná kupní smlouva o prodeji osobního automobilu uzavřena nebyla.

Dovolání je přípustné podle § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. a je i důvodné.

N e j v y š š í s o u d dovoláním napadené usnesení, včetně rozsudku soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

K vadám uvedeným v § 237 odst. 1 o. s. ř., a (je-li dovolání přípustné) i k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolací soud přihlíží, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.); jelikož jiné vady z obsahu spisu nevyplývají, Nejvyšší soud zkoumal, zda řízení je postiženo zmatečností v dovolání namítanou.

V rozhodnutích uveřejněných pod čísly 27/1998 a 49/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i v mnoha rozhodnutích dalších, Nejvyšší soud opakovaně vysvětlil, že po změnách, jichž s účinností od 1. ledna 1996 doznalo ustanovení § 237 písm. f) o. s. ř. (tím, že za slovo „byla“ byla vložena slova „v průběhu řízení nesprávným“), je za „postup soudu v průběhu řízení“ možno považovat jen činnost, která vydání konečného soudního rozhodnutí předchází, nikoli vlastní rozhodovací akt soudu, který má za úkol průběh řízení zhodnotit. Rozhodnutím odvolacího soudu o odmítnutí odvolání (v něm projevem hodnotícím úsudkem, že předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání byly splněny) tedy zmatečnost podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. založit nelze; potud je dovolání, jež k jinému „postupu soudu v průběhu řízení“ uplatněné argumenty nepřipíná, zjevně neopodstatněné a jeho přípustnost (a tím i důvodnost) z ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. odvozovat nelze.

Argumentem nesprávnosti závěru o splnění předpokladů pro vydání rozsudku pro zmeškání (potud, že žalovaný nebyl o následcích nedostavení se k jednání poučen, vznesl důvodnou omluvu a že tvrzení žalobců v žalobě byla nedostatečná) vystihl dovolatel dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., jímž lze namítat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 153b odst. 1 o. s. ř. zmešká-li žalovaný, kterému bylo řádně doručeno předvolání nejméně pět dnů přede dnem, kdy se jednání má konat (§ 47), a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy první jednání, které bylo ve věci nařízeno, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkající se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání.

Ze spisu dovolací soud zjistil, že k jednání nařízenému na den 27. 5. 1996 byli řádně předvoláni všichni účastníci řízení a jejich zástupci; z referátu na č. 1. 8 p. v. vyplývá, že soudce nařídil předvolat k jednání žalovaného vzorem č. 14 („předvolání účastníka k prvnímu nebo dalšímu jednání ve věci, má-li být při něm vyslechnut“) a jeho zástupkyni na základě plné moci pro celé řízení (advokátku JUDr. E. B.) vzorem č. 10 („nařízení jednání“), který poučení ve smyslu § 153b odst. 1 o. s. ř. neobsahuje (srov. přílohu č. 2 instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. srpna 1993 č.j. 1068/93-OD, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní a krajské soudy, jak platila v době, kdy soud prvního stupně nařídil první jednání ve věci). Žalovaný a jeho zástupkyně se k jednání nedostavili.

V případě, že žalovaný je v řízení zastupován zvoleným zástupcem (§ 24 o. s. ř.), vybaveným plnou mocí pro celé řízení (§ 25 odst. 1, § 28 odst. 1, 2 o. s. ř.), vztahuje se ustanovení § 153b o. s. ř. i na tohoto zástupce; předpoklady, jimiž občanský soudní řád podmiňuje možnost vydat rozsudek pro zmeškání (řádne doručení předvolání nejméně pět dnů předem, kdy se má /první/ jednání konat, absence důvodné a včasné omluvy a poučení o následcích nedostavení se k jednání) musí pak být splněny ve vztahu k zástupci žalovaného. Uvedené platí i tehdy, je-li žalovaný k jednání předvoláván proto, že jeho přítomnosti je třeba (§ 49 odst. 1, § 115 odst. 1 o. s. ř.), např. má-li být proveden důkaz jeho výslechem.

Jestliže odvolací soud poučení zástupkyně žalovaného o následcích nedostavení se k nařízenému jednání považoval za nadbytečné (s vysvětlením, že zákon povinnost tohoto poučení ve vztahu k zástupci účastníka neukládá), založil své rozhodnutí na nesprávném právním posouzení a dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. byl uplatněn důvodně. Ostatně, napadené rozhodnutí neobstojí ani v rovině své vlastní argumentace. Žalovaný totiž nebyl k jednání předvolán písemností určenou do jeho vlastních rukou (§ 153b odst. 1, § 47 o. s. ř.) a zásilku převzala jeho manželka (srov. doručenkou na č. 1. 8 p. v.). Nejvyšší soud proto – aniž se zabýval dalšími věcnými námitkami dovolatele – dovoláním napadené usnesení, včetně rozsudku soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, věta za středníkem, odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

Ten, kdo byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno pravomocné rozhodnutí ukládající mu platební povinnost, je tímto výrokem vázán (§ 159 odst. 2 o. s. ř.) a nemůže proto v jiném řízení úspěšně uplatňovat nárok na vrácení částky zaplacené podle tohoto rozhodnutí s tvrzením, že ve skutečnosti žádnou platební povinnost neměl. Ani soud nemůže vycházet z jiného závěru o existenci či neexistenci nároku mezi týmiž účastníky, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, a tuto otázku nemůže sám v jiném řízení znovu posuzovat ani jako otázku předběžnou.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2000, sp. zn. 25 Cdo 5/2000)

O k r e s n í s o u d v Prachaticích rozsudkem ze dne 26. 3. 1999 uložil žalované obci povinnost zaplatit žalobkyni 150 000 Kč s 19% úrokem od 19. 8. 1997 do zaplacení, co do částky 36 007 Kč s příslušenstvím řízení zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Při svém rozhodnutí vycházel ze zjištění, že smlouvou ze dne 15. 6. 1994 Obecní úřad S. přenechal žalobkyni do užívání část pozemku parc. č. 590 k umístění dvou prodejních stánků. Protože žalobkyně neplatila řádně dohodnuté nájemné, byl ve věci vydán Okresním soudem v Prachaticích dne 18. 9. 1996 platební rozkaz (právní moc 18. 10. 1996), kterým byla uložena nynější žalobkyni povinnost zaplatit nynější žalované částku 121 607 Kč s příslušenstvím a náklady řízení v částce 12 618 Kč. Na základě tohoto exekučního titulu byl veden výkon rozhodnutí a dne 19. 8. 1997 byl prodán v dražbě stánek žalobkyně. Žalobkyně zaplatila žalované i s náklady výkonu rozhodnutí ve výši 6384 Kč celkem částku 186 007 Kč. Soud prvního stupně dovodil, že nájemní smlouva ze dne 15. 6. 1994 i smlouva z 11. 8. 1993, kterou Pozemkový fond ČR pronajal Obecnímu úřadu S. předmětné pozemky v k. ú. S., jsou neplatné, neboť je uzavřel Obecní úřad S., který nemá právní subjektivitu. Navíc pozemek, který byl žalobkyni smlouvou pronajat, neužívala, neboť, jak bylo prokázáno, její prodejní stánek byl ve skutečnosti umístěn na pozemku parc. č. 162. Okresní soud dospěl k závěru, že žalovaná získala bezdůvodné obohacení ve smyslu § 451 odst. 2 obč. zák., které je povinna vydat, neboť žalobkyně plnila z neplatného právního úkonu. Ohledně částky 36 007 Kč s příslušenstvím bylo řízení zastaveno v důsledku zpětvzetí žaloby.

K o d v o l á n í ž a l o v a n é K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 20. 10. 1999 rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ve věci samé změnil tak, že žalobu na zaplacení částky 150 000 Kč s příslušenstvím zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Ve výroku o zastavení řízení ohledně částky 36 007 Kč zůstal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen. Odvolací soud dospěl k závěru, že v daném případě se nemůže jednat o bezdůvodné obohacení, neboť žalovaná obdržela předmětnou částku výkonem rozhodnutí na zá-

kladě pravomocného exekučního titulu – platebního rozkazu ze dne 18. 9. 1996. Dovodil, že vztah mezi neplatnými nájemními smlouvami a bezdůvodným obohacením na straně žalované není bezprostřední, když bylo plněno z pravomocného rozhodnutí, a otázka neplatnosti nájemních smluv mohla být řešena pouze v řízení původním, pokud by žalobkyně včas podala odpor do platebního rozkazu ze dne 18. 9. 1996, případně v řízení o obnovu řízení za splnění podmínek § 231 o. s. ř., avšak v novém řízení nelze reparovat pravomocný exekuční titul.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání z důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. a odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci. Poukazuje na to, že z objektivních důvodů zmeškala lhůtu k podání odporu do platebního rozkazu, na základě kterého byl její stánek prodán, a s návrhem na obnovu řízení otálela, neboť se domnívala, že se s žalovanou dohodne.

Podle dovolatelky je správný názor soudu prvního stupně, který pro své rozhodnutí zkoumal znovu všechny podklady, které byly rovněž podkladem pro rozhodnutí v původním řízení, v němž byla žalobkyně žalovanou, a na základě zjištění, že důvod úhrady z její strany nebyl dán, správně dovodil povinnost žalované vydat ji bezdůvodné obohacení. Nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že pravomocný titul je nutno považovat za důvod k plnění za situace, kdy skutečnosti, zjištěné po pravomocném rozhodnutí, zcela jednoznačně vyvracejí závěry soudu prvního stupně v předchozím řízení. Navrhla zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci k novému řízení.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř., není opodstatněné. Proto dovolání žalobkyně zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle ustanovení § 174 odst. 1 o. s. ř. platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor, má účinky pravomocného rozsudku.

Podle ustanovení § 159 odst. 2 o. s. ř. je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky a pro všechny orgány; je-li jím rozhodnuto o osobním stavu, je závazný pro každého.

Z uvedených procesních ustanovení vyplývá, že platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor, je právně závazným rozhodnutím v rozsahu vyplývajícím z ustanovení § 159 odst. 2 o. s. ř., které zakládá překážku věci pravomocně rozsoudené, a je titulem jakéhokoliv způsobu exekuce na peněžitá plnění. Účinky pravomocného platebního rozkazu se vztahují na všechny účastníky řízení, v němž byl platební rozkaz vydán. Výrok pravomocného rozhodnutí je dále závazný pro soudy a jiné státní orgány, pokud jako předběžnou otázku posuzují právní vztah mezi účastníky, který byl tímto pravomocným soudním rozhodnutím vyřešen.

Ten, kdo byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno pravomocné rozhodnutí ukládající mu platební povinnost, je tímto výrokem vázán a nemůže proto v jiném řízení úspěšně uplatňovat nárok na vrácení částky zaplacené podle tohoto rozhodnutí s tvrzením, že ve skutečnosti žádnou platební povinnost neměl a že mu neměla být uložena. Ani soud při posouzení právního vztahu účastníků nemůže vycházet z jiného závěru o existenci či neexistenci nároku mezi těmiž účastníky, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, neboť i soud je ve smyslu ustanovení § 159 odst. 2 o. s. ř. vázán výrokem rozhodnutí, jímž bylo pravomocně rozhodnuto o nároku na plnění. Otázku existence téhož nároku ve vztahu mezi těmiž účastníky soud nemůže v jiném řízení znovu posuzovat, a to ani jako otázku předběžnou.

V daném případě bylo platebním rozkazem ze dne 18. 9. 1996, který nabyt právní moci dne 18. 10. 1996, pravomocně rozhodnuto o povinnosti žalobkyně vůči žalované na peněžitá plnění z důvodu užívání konkrétního pozemku za určité období. Proto v tomto následném řízení, v němž se žalobkyně domáhá vrácení toho, co podle uvedeného rozhodnutí plnila, nelze ani jako předběžnou otázku řešit, zda z uvedeného důvodu měla žalobkyně platební povinnost vůči žalované či nikoliv. V rozsahu platebním rozkazem přiznané částky 121 607 Kč s příslušenstvím je totiž soud při posouzení nároku na vrácení této částky vázán předchozím soudním rozhodnutím o této povinnosti.

Zabránit účinkům platebního rozkazu bylo možno podáním odporu, který nemusí být odůvodněn. Důvod, pro který žalobkyně nepodala odpor proti platebnímu rozkazu, není pak rozhodující, nehledě k tomu, že odpor lze podat bez jakéhokoliv odůvodnění, tj. blanketovým podáním, přičemž postačí, jestliže z jeho obsahu vyplývá, že jde o odpor.

Podle ustanovení § 152 odst. 1, věta první, o. s. ř. rozsudkem rozhoduje soud o věci samé. Věcí samou se rozumí nárok, který byl předmětem řízení, a jeho příslušenství s výjimkou nákladů řízení.

Podle ustanovení § 167 odst. 1 o. s. ř., nestanoví-li zákon jinak, rozhoduje soud usnesením. Usnesením se kromě jiného rozhoduje zejména o podmínkách řízení, o zastavení nebo přerušení řízení, o změně návrhu, o vzetí návrhu zpět, o smíru, o nákladech řízení, jakož i o věcech, které se týkají vedení řízení. Podle odst. 2 tohoto ustanovení, není-li dále stanoveno jinak, užije se na usnesení přiměřeně ustanovení o rozsudku.

O částkách, které byly žalobkyni zaplacený na náhradu nákladů původního a exekučního řízení, bylo jako o nároku, který má základ v procesním právu, rozhodnuto v předchozích soudních řízeních v rámci rozhodování o nákladech řízení. Takové rozhodnutí má sice povahu usnesení (§ 152 odst. 1, věta první, § 167 odst. 1 o. s. ř.), vzhledem však k tomu, že se ustanovení § 159 odst. 2 o. s. ř. vztahuje i na usnesení (§ 167 odst. 2 o. s. ř.), je i v tomto rozsahu soud těmito rozhodnutími vázán.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. správný, a proto dovolací soud dovolání žalobkyně zamítl (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).

Jestliže kupní cena pořizované věci byla zcela zaplacená z výlučných prostředků jednoho z manželů, avšak kupujícími byli oba manželé a oba při uzavření kupní smlouvy projevili vůli nabytí kupovanou věc do bezpodílového spoluvlastnictví, pak se tato věc stala předmětem jejich bezpodílového spoluvlastnictví.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1658/98)

O k r e s n í s o u d v Příbrami rozsudkem ze dne 18. 11. 1997 vypořádal bezpodílové spoluvlastnictví účastníků tak, že z věci movitých, do něj náležejících, přikázal do vlastnictví žalobkyně věci v ceně 17 340 Kč, žalovanému přikázal věci v ceně 21 170 Kč. Žalovanému uložil, aby žalobkyni vydal automatickou pračku zn. Tatramat, a žalobkyni, aby zaplatila žalovanému na vzájemné vyrovnání podílů částku 2777 Kč. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení a soudním poplatku. Soud prvního stupně, vázán právním názorem odvolacího soudu vysloveným v usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 6. 1997, jímž byl zrušen předchozí rozsudek soudu prvního stupně, nevypořádal nemovitosti (dům čp. 42 s pozemky č. parc. 25/1, 182/2, 493/1 a 493/2 v katastrálním území L.) s tím, že do bezpodílového spoluvlastnictví účastníků nepatří. V rámci vypořádání přihlédl k zaplacení dluhu ve výši 8000 Kč žalovaným po zániku bezpodílového spoluvlastnictví a dále k jeho vnosu do společného majetku v redukované výši 692 Kč.

K odvolání žalobkyně K r a j s k ý s o u d v Praze jako soud odvolací výše označeným rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovanému uložil, aby žalobkyni zaplatil na vyrovnání podílů částku 12 223 Kč, jinak rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně přihlédl k investicím ve výši 30 000 Kč, vloženým ze společného majetku do nemovitostí v L., které jsou podle jeho názoru výlučným vlastnictvím žalovaného. Své rozhodnutí postavil na právním názoru, který vyslovil již ve svém zrušujícím usnesení ze dne 26. 6. 1997, jímž byl soud prvního stupně vázán, že „nemovitosti v L. nespadají do bezpodílového spoluvlastnictví účastníků, když bylo prokázáno, že finanční prostředky na úhradu kupní ceny darovali výhradně odpůrci jeho rodiče“ a že „následně zanesení údajů z kupní smlouvy do LV nemovitostí u Střediska geodézie mělo pouze evidenční význam a nezakládalo v žádném případě vznik vlastnického práva“.

Oba soudy v uvedených rozhodnutích vycházely mimo jiné ze skutkového zjištění, že v kupní smlouvě sepsané dne 2. 10. 1985 formou notářského zápisu, registrovaného Státním notářstvím v Příbrami dne 17. 10. 1985, včetně pokračování tohoto zápisu ze dne 15. 10. 1985, byli jako účastníci smlouvy na straně kupující označeni žalovaný i žalobkyně, která dne 15. 10. 1985 vyslovila s kupní smlouvou, sepsanou

dne 2. 10. 1985, souhlas. Přistoupila k ní výslovně jako „spolukupující“ a podepsala ji. Žalovaný bez jakýchkoliv výhrad k označení účastníků i vlastnímu obsahu smlouvy tuto podepsal při jejím sepsu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, v němž nesouhlasí s právním názorem odvolacího soudu, podle něhož nemovitosti v L. čp. 42 nespadají do bezpodílového spoluvlastnictví účastníků. Namítá, že tyto nemovitosti byly získány za trvání manželství na základě kupní smlouvy, kterou uzavřeli jako kupující oba účastníci, a to notářským zápisem, který netrpí žádnou právní ani věcnou chybou, takže nemůže být neplatný. „Nemovitosti nabyli účastníci společně projevem vůle bezchybným právním úkonem, ve kterém oba shodně projevili vůli tyto nemovitosti, a to bez ohledu na původ finančních prostředků pro zaplacení kupní ceny, získat do svého společného majetku.“ Podle názoru žalobkyně nelze v žádném případě právní vztahy vzniklé v souladu s právními předpisy posuzovat z čistě ekonomického hlediska, takže nemůže souhlasit s tím, že pojem „nabytí do vlastnictví“ je nutné chápat nikoliv ryze právně, nýbrž ekonomicky. Takový výklad by zpochybňoval všechny právní akty uzavřené za trvání manželství notářským zápisem a s tehdy nutnou registrací při převodu vlastnictví k nemovitostem, dnes vkladem do katastru nemovitostí. O vůli koupit nemovitosti do bezpodílového spoluvlastnictví svědčí nejlépe skutečnost, že kupní smlouva byla sepsána dne 2. 10. 1985 a ona ji podepsala až po příchodu z porodnice po dvou týdnech, a to na výzvu žalovaného. Navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhl zamítnutí dovolání s tím, že rozsudek odvolacího soudu je věcně správný. Oba soudy respektovaly transformační princip, podle něhož věci získané jen z oddělených, výlučných prostředků jednoho z manželů, zůstávají v jeho výlučném vlastnictví. V průběhu řízení bylo prokázáno, že celá kupní cena za uvedené nemovitosti byla zaplacená z peněz, které obdržel výlučně žalovaný darem od svých rodičů. Soudy také správně vzaly v úvahu skutečnost, že účastníci podepisovali smlouvu odděleně. Jak již uvedl u soudu prvního stupně, myslel si, že podpis žalobkyně na kupní smlouvě je nutný jako její souhlas s tím, že nemovitosti kupuje.

N e j v y š š í s o u d po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou, řádně zastoupenou a že je přípustné, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Proto zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolatelka nenamítá, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 237 odst. 1 o. s. ř., nebo že řízení bylo postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.), a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by k některým z uvedených vad došlo. Proto se dovolací soud dále zabýval jen dovolatelkou uplatněným dovolacím důvodem, tj. že rozhodnutí odvolacího

soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.), konkrétně řešením zásadní otázky, zda do bezpodílového spoluvlastnictví manželů patří nemovitosti, koupené za trvání jejich manželství, jestliže podle kupní smlouvy byli oba manželé kupujícími, avšak kupní cena byla zaplacená zcela z oddělených finančních prostředků jen jednoho z nich. S ohledem na ustanovení § 868 obč. zák. je třeba tuto otázku posuzovat podle ustanovení občanského zákoníku ve znění před novelou provedenou zákonem č. 509/1991 Sb. (dále jen „obč. zák.“).

Podle § 143 obč. zák. v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů je vše, co může být předmětem osobního vlastnictví a co bylo nabyto některým z manželů za trvání manželství, s výjimkou věci získaných dědictvím nebo darem, jakož i věcí, které podle své povahy slouží osobní potřebě nebo výkonu povolání jen jednoho z manželů.

Osobního vlastnictví k věci lze nabýt mimo jiné koupí (§ 133 obč. zák.), přičemž smlouvy o převodech nemovitostí musí mít písemnou formu (§ 46 odst. 1 obč. zák.). Vlastnictví k převáděné nemovitosti se podle § 134 odst. 2 obč. zák. nabývalo až registrací převodní smlouvy státním notářstvím.

Obecně platí a soudní praxe jednotně vychází z toho, že věc, která byla pořízena za trvání bezpodílového spoluvlastnictví z prostředků patřících výlučně jednomu z manželů (např. z peněz, které měl již v době před uzavřením manželství nebo které sám získal darováním), se nestává předmětem bezpodílového spoluvlastnictví, ale je ve výlučném vlastnictví toho, kdo ji takto pořídil. Tak je tomu v běžných případech koupě věci jedním z manželů z jeho výlučných zdrojů resp. prostředků, kdy ji od prodávajícího kupuje sám (svým jménem) pro sebe a kdy se druhý z manželů na takové koupě nijak nepodílí. Odlišné důsledky však nastávají v případě, kdy je sice kupní cena zcela zaplacená z výlučných prostředků jednoho z manželů, avšak kupujícími jsou oba manželé a oba jasně projeví vůli nabýt koupenou věc do bezpodílového spoluvlastnictví. V tomto případě výlučně „investující“ manžel nekupuje pro sebe, ale projevuje vůli k pořízení věci do bezpodílového spoluvlastnictví, a druhý manžel toto akceptuje. Tato vůle obou manželů je pak rozhodující z hlediska určení, zda věc patří či nepatří do bezpodílového spoluvlastnictví. Není zvláštního rozdílu mezi touto situací a situací, kdy dvě osoby koupí určitou věc za peníze pouze jedné z nich s tím, že budou rovnodílnými podílovými spoluvlastníky. Těmi se pak stávají realizací platného převodu vlastnictví ke kupované věci bez ohledu na poměr jimi vynaložených prostředků na koupě věci.

V dané věci účastníci jako manželé předmětnou kupní smlouvou, mající všechny potřebné náležitosti, nesporně projevili shodnou vůli nabýt nemovitosti v L. do bezpodílového spoluvlastnictví. Pro posouzení otázky, zda tyto nemovitosti patří do bezpodílového spoluvlastnictví účastníků či nikoli, byl rozhodující jejich projev vůle vyjádřený v písemné a registrované kupní smlouvě, jejíž platnost nebyla nijak zpochybněna, bez ohledu na to, z jakých finančních prostředků byla kupní cena zaplacená. Skutečnost, že kupní cena byla zaplacená z finančních prostředků darovaných rodiči žalovaného jen žalovanému, tak sama o sobě bez dalšího nemohla vést k závěru, že nemovi-

losti v L. do bezpodílového spoluvlastnictví účastníků nepatří. Žalovanému nic nebránilo, aby uzavřel takovou kupní smlouvu, podle které by jako kupující vystupoval jen on sám a nemovitosti tak nabyly do svého výlučného vlastnictví.

Z uvedeného vyplývá, že právní posouzení věci odvolacím soudem nebylo správné. Dovolacímu soudu proto nezbylo než napadený rozsudek odvolacího soudu zrušit v celém rozsahu, neboť jde o případ, kdy z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky. Vzhledem k tomu, že vadami právního posouzení věci trpí i rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1 a 2 o. s. ř.).

Tzv. ležící pozůstalost byla ve správním řízení o konfiskaci majetku podle dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. legitimována k účasti v tomto řízení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 1999, sp. zn. 22 Cdo 1620/98)

K r a j s k ý s o u d v Ostravě jako soud odvolací shora označeným rozsudkem potvrdil rozsudek O k r e s n í h o s o u d u v Opavě ze dne 20. 5. 1997, jímž byl zamítnut návrh na určení, že žalobkyně je vlastníkem ideální jedné čtvrtiny nemovitostí – pozemků parc. č. 87, 86, 84, 83, 85, 11, 12, 13, 14, 127, 130, 131, 128, 129, 209/94, a 210/93 v katastrálním území O., a jímž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud dále rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení a proti svému rozsudku připustil dovolání. Při rozhodování ve věci samé vyšel z následujících nesporných skutkových zjištění: Předmětné pozemky patřily původně rodičům žalobkyně. Po smrti matky žalobkyně M. G., zemřelé 12. 6. 1938, ideální polovina předmětných nemovitostí, náležející zůstavitelce, v souladu s její závětí připadla bratru žalobkyně O. G. se substitučním právem ve prospěch jeho sourozenců, tj. žalobkyně a R. G., pokud by O. G. zemřel před 1. 1. 1946 ve stavu svobodném. Podle závěti M. G. v takovém případě žalobkyně a její bratr R. G. nabývali pozůstalost rovným dílem, tj. každý jednu čtvrtinu předmětných nemovitostí. O. G. podle důkazů jeho smrti zemřel svobodný 28. 8. 1944. Pozůstalost po matce žalobkyně tak byla dále projednávána u Okresního soudu v Hlučíně pod sp. zn. D 525/46 a v souladu s uvedenou substituční doložkou toto dědictví nabyli rovným dílem žalobkyně a R. G. Pozůstalost po O. G. se neprojednávávala pro neexistenci pozůstalostního jmění. Vyhláškou tehdejšího Jednotného národního výboru v Opavě ze dne 27. 7. 1949 a výměrem tehdejšího Krajského národního výboru v Ostravě (jako odvolacího správního orgánu, který rozhodoval o odvolání podaném žalobkyní) ze dne 12. 12. 1949 byly předmětné pozemky prohlášeny za konfiskované ve smyslu dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa (dále jen „dekret“). Těmito rozhodnutími správních orgánů byly konfiskovány pozemky ve vlastnictví rodičů žalobkyně. Podle výpisu z katastru nemovitostí pro k. ú. O. je u pozemku parc. č. 209/94 jako jeho vlastník zapsána obec O. s tím, že nabývacím titulem je zákon č. 172/1991 Sb. Žalobkyně svůj nárok opírá o obecná ustanovení občanského zákoníku, když restituční nárok odpovídající zákonu č. 229/1991 Sb. neuplatnila.

Potvrzení zamítavého rozsudku odvolací soud ve vztahu k pozemku č. parc. 209/94 v k. ú. O. (nyní č. 4209/94) odůvodnil tím, že žalovaný není pasivně legitimován. Ve vztahu k ostatním pozemkům vyšel z toho, že soud je ve smyslu § 135 odst. 2 o. s. ř. vázán správními akty, jimiž byla vyslovena konfiskace předmětných pozemků. Průlom do uvedené zásady vázanosti lze nalézt pouze v restitučních zákonech jako

předpisech zvláštních; v souzeném případě však jde o spor podle obecných předpisů. Z uvedených rozhodnutí, jimiž bylo rozhodnuto o konfiskaci, vyplývá, že předmětné pozemky byly konfiskovány ke dni účinnosti dekretu, tj. k 23. 6. 1945.

Žalobkyně ve svém dovolání proti rozsudku odvolacího soudu namítá nesprávné právní posouzení věci. Poukazuje zejména na náleze Ústavního soudu ČR ze dne 12. 9. 1996, sp. zn. IV. ÚS 35/96, podle kterého v případě konfiskace mohlo dojít k přechodu vlastnictví na stát až za existence příslušného správního rozhodnutí o konfiskaci. V daném případě nebyly výše jmenované správní akty o konfiskaci řádné, neboť nebyly doručeny zemřelému bratru žalobkyně O. G. Přitom podle správního řádu tehdy platného mohla být účastníkem správního řízení fyzická osoba; samozřejmě však pouze fyzická osoba žijící. „To ovšem také znamená, že pokud by šlo o správní, třeba konfiskační řízení proti zemřelému, šlo by jen o řízení zdánlivé, které by samozřejmě vůbec nemohlo mít jakékoli právní účinky. Řízení bez procesního subjektu (tzv. bezsubjektní řízení), které by správní úřad mohl vést sám se sebou, neexistuje. ... V daném případě nebyly splněny podmínky § 1 odst. 1 dekretu a vlastníkem předmětné čtvrtiny předmětných nemovitostí nebyla M. G., nýbrž žalobkyně, která nebyla národností německé, ale moravské, a proto vlastnické právo k předmětným nemovitostem nemohlo přejít na žalovaného. ... Soud není ve smyslu § 135 odst. 2 o. s. ř. vázán takovým rozhodnutím, které nemohlo mít jakékoli právní účinky, neboť šlo o bezsubjektní řízení. ... Kdyby správní konfiskační řízení mělo všechny náležitosti zákonného procesu, byla by situace samozřejmě jiná a v takovém případě by poukázání na zásadu vázanosti soudu rozhodnutím příslušného orgánu dle § 135 odst. 2 o. s. ř. bylo důvodné.“ Žalobkyně navrhla, aby rozsudky soudů obou stupňů byly zrušeny a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací po zjištění, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou včas a že je přípustné, přezkoumal napadený rozsudek podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné. Proto je zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í:

Dovolatelka nenamítá, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 237 odst. 1 o. s. ř. nebo že řízení je postiženo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. a/ a b/ o. s. ř.), a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by k některé z uvedených vad došlo. Proto dovolací soud dále přezkoumává rozsudek odvolacího soudu v rozsahu dovolacího důvodu, resp. dovolacích námitek uplatněných dovolatelkou. S ohledem na obsah dovolání řeší dovolací soud pro výsledek dovolacího řízení určující otázku, zda tzv. ležící pozůstalost ve smyslu § 547 o. z. o. (obecného zákoníku občanského z roku 1811) mohla být subjektem řízení o konfiskaci podle dekretu.

Podle právní teorie nebyla ležící pozůstalost (tj. pozůstalost, představovaná soubojem práv a povinností zemřelého zůstavitele, před jejím odevzdáním dědici podle § 819 o. z. o.) něčím, co by nemohlo být subjektem určitých práv a povinností. V Komentáři k československému obecnému zákoníku občanskému, vydanému nakladatelstvím Linhart v Praze v roce 1936, se k tomu na str. 52 třetího dílu uvádí, „že hledíme na ležící pozůstalost, jako by tu subjekt byl“. Měla tedy práva a povinnosti, jako kdyby subjektem práva byla. Nešlo tedy o tzv. non subjekt, jenž z hlediska dnešního práva není vůbec způsobilý jednat např. v řízení před soudem, ale o zvláštní právní instituci, která sice nebyla ani právníčkou ani fyzickou osobou, ale byla nositelem určitých, byť omezených práv a povinností. Mohla tudíž v řízení soudním či správním jako účastník řízení vystupovat. Důkazem správnosti tohoto pojetí je i praxe Nejvyššího správního soudu, který ve svém nálezu ze 6. ledna 1948 č. 633/46-4, týkajícím se právě konfiskačního řízení a publikovaném v Bohuslavově sbírce pod č. A 1808, přiznává ležící pozůstalosti právo účastníka správního řízení. V tomto nálezu mj. konstatuje, že pozůstalosti vlastníka zemědělského majetku, zemřelého po účinnosti dekretu, nelze upírat právo, aby se bránila výroku úřadu, jímž se deklaratorně zjišťuje skutečnost, tvořící zákonný předpoklad konfiskace majetku podle dekretu. Z hlediska řešení sporné otázky pak je nevýznamné, zda ten, jehož majetku se měla konfiskace týkat, zemřel před či po zahájení konfiskačního řízení. Podstatné je, že pozůstalost měla legitimaci jako samostatný subjekt práv a závazků a (nadto) mohla činit procesní úkony ve správním řízení – např. podat stížnost u Nejvyššího správního soudu.

Pro úplnost je třeba dodat, že již z výše uvedených skutkových zjištění vyplývá, že O. G. nebyl účastníkem konfiskačního řízení ani dědického řízení vedeného u bývalého Okresního soudu v Hlučíně pod sp. zn. D 525/46, ani vlastníkem předmětných pozemků ke dni účinnosti dekretu.

Z výše uvedeného vyplývá, že předmětné správní akty, jimiž byl zkonfiskován majetek rodičů žalobkyně, nebyly z důvodu tvrzeného žalobkyní akty nicotnými, ale naopak soud je jimi ve smyslu § 135 odst. 2 o. s. ř. vázán. Odvolací soud tedy věc posoudil po právní stránce správně. Proto je správný i dovoláním napadený rozsudek a dovolání muselo být podle § 243b odst. 1 o. s. ř. zamítnuto.

Stanovy družstva, které určují lhůtu deseti let pro splatnost vypořádacího podílu, lze v této části považovat za rozporné s dobrými mravy (§ 39 obč. zák.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2000, sp. zn. 29 Cdo 1633/99)

Napadeným rozsudkem potvrdil **K r a j s k ý s o u d** v Praze rozsudek **O k r e s n í h o s o u d u** v Benešově, kterým tento soud zamítl žalobu o zaplacení částky 710 520,95 Kč s příslušenstvím. Vedle toho rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Proti rozsudku odvolacího soudu připustil dovolání.

Odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku mimo jiné zopakoval většinu důkazů provedených soudem prvního stupně a vyvodil z nich stejné právní závěry. Smrtí F. M. došlo v dědickém řízení k přechodu pohledávky nevyplaceného majetkového podílu ve VOD Z. na žalobkyni. Protože se nestala členkou předmětného družstva, vznikl jí podle § 233 odst. 1 obč. zák. nárok na vypořádací podíl. Žalobkyně se domáhala vydání tohoto podílu u soudu ve lhůtě tří let po smrti svého děda i přes ustanovení stanov VOD Z., které určuje, že nárok na vypořádací podíl je splatný do 10 let od provedení vyúčtování, pokud se strany nedohodnou jinak. Soud prvního stupně posoudil nárok žalobkyně ve vztahu k 10leté lhůtě jako evidentně předčasný a žalobu zamítl. Ustanovení stanov nepovažoval na rozdíl od žalobkyně za nijak odporující dobrým mravům.

Podle odvolacího soudu došlo v tomto případě ke změně subjektů závazku na straně věřitele, kdy se nástupcem původního věřitele stala dědička. Jedná se tedy podle odvolacího soudu o „universální sukcesi, kdy nedochází ke změně v obsahu závazků, rozsahu ani povinnosti dlužníka, pouze se mění subjekt na straně věřitele, který vstupuje zcela do práv a povinností původního věřitele“. Nemohou tedy na dědice přejít jiná práva, než měl původní podílník. Z toho vyplývá, že ustanovení ve stanovách družstva (tedy 10letá lhůta) jsou závazná i pro dědice. Úprava uvedená ve stanovách má přednost před úpravou provedenou v obchodním zákoníku, což odvolací soud dovozuje z ustanovení § 233 obč. zák. Mravnost ustanovení stanov o 10leté lhůtě k vypořádání odvolací soud posoudil zejména ve světle jejich úpravy a postavení v zákoně. Obchodní zákoník představuje pouze rámcovou úpravu nejdůležitějších otázek postavení a činnosti družstva a právě ve stanovách si družstevníci sami upravují většinu svých vnitrodružstevních vztahů. Přijímání stanov se tak děje se souhlasem všech družstevníků, tedy i předchůdce žalobkyně.

Odvolací soud v závěru odůvodnění svého rozsudku připustil dovolání, „protože má zato, že otázka doby splatnosti zděděné pohledávky v peněžní formě ve výši vypořádacího podílu v něm řešená má po právní stránce zásadní význam“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání ze dne 12. 11. 1998 s odkazem na přípustnost podle ustanovení § 239 odst. 1 a na důvody podle § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř.

Dovolatelka nesouhlasí s právními závěry odvolacího soudu. V dovolání navrhuje k přezkumu několik právních otázek.

Navrhuje především posouzení, zda je napadený rozsudek odvolacího soudu se zřetelem k uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř., obsahově konkretizovanému dovolacími námitkami správný (§ 243b odst. 1 o. s. ř.), což znamená přezkoumat opodstatněnost odvolacím soudem vyslovených právních závěrů, podle nichž musí žalobkyně při uplatnění svého nároku postupovat v souladu s ustanovením stanov VOD Z. (pokud se s tímto družstvem nedohodne jinak), které stanovuje 10letou lhůtu ke splacení vypořádacího podílu, a zda toto ustanovení stanov není v rozporu s dobrými mravy.

Dovolatelka zpochybňuje i vznik členství děda žalobkyně v družstvu vzhledem k tomu, že alespoň část svého vkladu neposkytl ve smyslu § 5 odst. 3 stanov v peněžní formě a tato otázka nebyla odvolacím soudem řešena. Dále namítá, že pokud žalobkyně odmítla se stát členkou družstva, stal se její vypořádací podíl bezúročným desetiletým úvěrem, což je v rozporu s dobrými mravy a právní úkon je proto neplatným. Dovolatelka má za to, že pohledávka je splatná dnem právní moci dědického rozhodnutí a její splatnost nepodléhá stanovám, neboť děd žalobkyně se členem družstva nestal.

Ve vyjádření k dovolání žalovaný považuje rozsudky soudů obou stupňů za správné po věcné i právní stránce a navrhuje dovolání zamítnout.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) – po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, k tomu oprávněným subjektem (účastníkem řízení), a že je podle § 236 odst. 1 a § 239 odst. 1 o. s. ř. přípustné – přezkoumal bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) rozsudek odvolacího soudu (§ 242 odst. 1, 2, 3 o. s. ř.). Na základě tohoto přezkoumání zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Odvolací soud formuloval otázku zásadního právního významu, jak shora uvedeno, dovolatelka při jednání odvolacího soudu dne 9. 9. 1998 žádala, „aby bylo připsáno dovolání na řešení otázky, zda na pohledávku přiznanou žalobkyni soudem se mohou stanovy družstva vztahovat, tzn. zda může tato pohledávka podléhat režimu podzákoně normy“.

Žalobkyně nenamítá, že v odvolacím řízení došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. (dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. a/ o. s. ř.), a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by k vadám uvedeným v tomto zákonném ustanovení došlo.

Dovolatelka uplatňuje jako první dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř.

Dovolatelka neuvádí konkrétně, která skutková zjištění nemají v podstatné části oporu v provedeném dokazování ve smyslu citovaného ustanovení, to však není v projednávané věci podstatné, neboť přípustnost dovolání je založena na ustanove-

ní § 239 odst. 1 o. s. ř., proto nelze tento dovolací důvod uplatňovat, když dovolacím důvodem za tohoto stavu může být pouze nesprávné právní posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.)

Jako druhý uplatnila žalobkyně dovolací důvod ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu sice správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Předmětem dovolacího přezkumu v souzené věci je otázka, zda z pohledu tohoto uplatněného dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. jsou výše uvedené právní závěry odvolacího soudu správné.

Za nesprávný považuje dovolatelka závěr, podle něhož je vázána stanovami družstva, kterého není členkou, a nikoliv zákonem, a že se na její pohledávku vztahují stanovy družstva a ne příslušná ustanovení obchodního zákoníku. Má za to, že její pohledávka je splatná dnem právní moci dědického rozhodnutí Okresního soudu v Benešově, podle kterého nabyta mimo jiné předmětnou pohledávku nevyplaceného majetkového podílu vypočteného podle zákona č. 42/1992 Sb. u žalovaného.

Zánik členství za trvání družstva je v obchodním zákoníku upraven v § 232 a § 233. V případě smrti člena družstva má dědic, který se nestal členem, nárok na vypořádací podíl člena, jehož členství zaniklo. Na dědice přecházejí podle ustanovení § 232 odst. 1 obch. zák. v důsledku univerzální sukcese všechna práva a povinnosti zůstavitele s výjimkou členství, o které může dědic družstvo požádat. Důsledkem univerzální sukcese je přechod práv a povinností vyplývajících ze stanov družstva, jehož byl právní předchůdce členem. Postavení dědice ve vztahu ke stanovám družstva, je tedy stejné, jako postavení právního předchůdce. Ustanovení § 233 odst. 2 až 4 jsou ustanoveními dispozitivní povahy a použijí se, jen pokud stanovy družstva a v nich projevená vůle členů družstva nestanoví jiný postup jak při určování a výpočtu vypořádacího podílu, tak i jeho splatnosti. Obecně lze tedy říci, že ve stanovách určená doba splatnosti vypořádacího podílu je pro členy i jejich právní nástupce závazná. Ve stanovách VOD Z. se v § 6 odst. 5 určuje, že: „Vypořádání se vyúčtuje do tří měsíců po schválení účetní uzávěrky roku, v němž členství členovi skončilo. Vypořádání se provede do 10 let od provedení vyúčtování, pokud se nedohodnou s družstvem jinak.“ Žalovaný dne 9. 5. 1996 navrhl žalobkyni „dohodu o vypořádání podílu z VOD Z.“, avšak žalobkyně tento návrh neakceptovala.

Dovolací soud se dále zabýval otázkou, zda se předmětné ustanovení stanov nepřičí dobrým mravům. Stanovy se považují za smlouvu sui generis a zavazují všechny členy družstva. Ve stanovách lze upravit vztahy mezi členy, které připouští dispozitivní úprava v zákoně, nebo v zákoně upraveny vůbec nejsou. Ustanovení o splatnosti vypořádacího podílu mají normativní charakter a členové družstva, popř. jejich právní nástupci, jsou těmito ustanoveními vázáni. Mezi obecné náležitosti právního úkonu patří i požadavek souladu s dobrými mravy podle ustanovení § 39 obč. zák.

Desetiletá lhůta, která odkládá splatnost vypořádacího podílu ve výrobně-obchodním družstvu, je bezesporu dlouhá. Dokonce i zákon č. 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech, při očekávaných masových výplatách vypořádacích podílů, které by mohly destabilizovat ekonomickou situaci družstva, určil jen 7letou lhůtu splatnosti, a to jen pro nepodnikatele. Dovolací soud se tedy neztotožňuje s odvolacím soudem v úvaze, že desetiletá lhůta pro splatnost vypořádacího podílu se nijak nepříčí dobrým mravům, i když tato lhůta je poměrně dlouhá.

Protože odvolací soud nesprávně právně posoudil otázku platnosti části stanov žalovaného družstva pro rozpor s dobrými mravy, nezbylo než rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 1 o. s. ř. zrušit. Protože stejnou vadou trpí i rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí.

O žalobě o určení, že žalovanému (pro změnu poměrů) nepřísluší bytová náhrada přiznaná mu dříve soudem nebo soudním smírem, nelze rozhodnout rozsudkem pro zmeškání (§153b odst. 3 o. s. ř.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2001, sp. zn. 26 Cdo 223/2001)

O k r e s n í s o u d v Příbrami rozhodl rozsudkem ze dne 16. 5. 2000 (rozsudkem pro zmeškání), že usnesení „zdejšího soudu ze dne 15. 12. 1994 se mění tak, že bytová náhrada se neposkytuje“. Zároveň uložil žalovaným, aby společně a nerozdílně nahradili žalobci náklady řízení. Vyhověl tak žalobě na „změnu soudního rozhodnutí o poskytnutí bytové náhrady“, kterou žalobce odůvodnil tím, že žalovaní setrvávají „v předmětné nemovitosti“ (ve výrokové ani jiné části písemného vyhotovení rozsudku blíže neoznačené) v rozporu s dobrými mravy a že se odmítli přestěhovat do bytové náhrady, kterou jim žalobce zajistil.

Odvolání, které proti rozsudku soudu prvního stupně podali oba žalovaní, bylo odmítnuto usnesením K r a j s k é h o s o u d u v Praze ze dne 28. 8. 2000 a odvolací soud rovněž vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Krajský soud dovodil, že námitky odvolatelů, podle nichž v dané věci nebylo možno rozhodnout rozsudkem pro zmeškání, nejsou opodstatněné. Předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání podle § 153b o. s. ř. byly podle jeho názoru splněny, neboť nejde o věc, v níž by nebylo možno uzavřít a schválit smír, ani o věc, ve které by došlo napadeným rozsudkem ke vzniku, změně nebo zrušení právního poměru mezi účastníky. Ve sporu šlo – pokračoval odvolací soud – „o žalobu podle § 80 písm. c) o. s. ř., tedy o určení, že dříve uložená povinnost k vyklizení bytu není vázána na přidělení náhrady“. Právní poměr mezi účastníky, týkající se povinnosti žalovaných vyklidit nebytové prostory, jejichž „vlastníky jsou žalobci“ (správně „vlastníkem je žalobce“), byl vyřešen schváleným smírem a v dané věci jde „jen o určení nové lhůty k vyklizení žalovaných“, takže „předmětem sporu proto není právní poměr účastníků, ale pouze lhůta k vyklizení z důvodu, že došlo od uzavřeného smíru ke změně poměrů, takže vázat vystěhování žalovaných na přidělení náhradního bytu by bylo podle ustanovení § 3 v rozporu s dobrými mravy“. Krajský soud tak shledal odvolání žalovaných nepřipustným (§ 218 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Žalovaní podali proti usnesení odvolacího soudu včasné dovolání, jehož přípustnost opřeli o ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. a v němž odvolacímu soudu vytkli, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.). Polemizovali s právním názorem odvolacího soudu, že „v dané věci jde pouze o určení nové lhůty k vyklizení“, a namítali, že v ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. se hovoří o tom, zda „tu právní vztah nebo právo je či není“, a že proto „v žádném případě do těchto kategorií“ nepatří termín „lhůta“. Vyslovili také

názor, že „v dané věci nebylo možno rozhodnout na základě určovací žaloby“, zpochybnili existenci naléhavého právního zájmu žalobce na takovém určení a polemizovali rovněž s tou částí odůvodnění odvolacího soudu, v níž se soud vypořádával s otázkou zmeškání prvního jednání žalovanými. Vycházejíce z uvedené argumentace dovolatelé navrhli, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil a aby také odložil vykonatelnost rozsudku soudu prvního stupně.

Žalobce se k dovolání nevyjádřil.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu, ve znění účinném před 1. 1. 2001).

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas osobami k tomu oprávněnými (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatelů (§ 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.), má formální i obsahové znaky uvedené v § 241 odst. 2 o. s. ř. a označuje dovolací důvod podřaditelný ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Přípustnost dovolání plyne z § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř., neboť napadeno je usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Vady uvedené formou taxativního výčtu v § 237 odst. 1 o. s. ř., k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.) a jejichž existence zakládá přípustnost dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkami uvedenými v § 237 odst. 2 o. s. ř.), ani vady řízení uvedené v § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. namítány nebyly a z obsahu spisu se nepodávají. Dovolací soud proto přezkoumal napadené usnesení, jsa přitom vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak byl dovolateli obsahově vymezen.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. lze odvolacímu soudu vytknout, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo správně určenou právní normu nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval. Vzhledem k tomu, že dovoláním bylo napadeno usnesení odvolacího soudu o odmítnutí odvolání (odvolací soud přezkoumával správnost prvostupňového rozsudku pouze z toho hlediska, zda bylo možno rozhodnout ve věci rozsudkem pro zmeškání), nemohl se dovolací soud blíže zabývat těmi výhradami dovolatelů, které směřují proti právnímu posouzení předpokladů stanovených v § 80 písm. c) o. s. ř.

v této konkrétní věci, o níž meritorně rozhodl okresní soud (tj. tím, zda žalobce má, či naopak nemá naléhavý právní zájem na požadovaném určení). Právní normou, jejíž výklad a aplikace byla z podnětu dovolání Nejvyšším soudem přezkoumávána, bylo tedy především ustanovení § 153b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2000 – před novelizací občanského soudního řádu zákonem č. 30/2000 Sb., a to v souvislosti s řízením o určení, že dříve uložená povinnost k vyklizení bytu není vázána na přidělení náhrady.

Podle § 153b odst. 1 a 2 o. s. ř., zmešká-li žalovaný, kterému bylo řádně doručeno předvolání nejméně 5 dnů přede dnem, kdy se jednání má konat (§ 47), a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy prvního jednání, které bylo ve věci nařízeno, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkající se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání. Je-li v jedné věci několik žalovaných, lze rozhodnout rozsudkem pro zmeškání jen tehdy, nedostaví-li se k jednání všichni řádně obeslaní žalovaní. Z ustanovení § 153b odst. 3 o. s. ř. vyplývá, že rozsudek pro zmeškání nelze vydat ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2 o. s. ř.), nebo došlo-li by takovým rozsudkem ke vzniku, změně nebo zrušení právního poměru mezi účastníky.

Již v rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 1992, sp. zn. 2 Cdo 6/92, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1993, pod pořadovým č. 28, bylo uvedeno, že po přijetí novely občanského zákoníku, provedené zákonem č. 509/1991 Sb., a po zrušení zákona č. 41/1964 Sb., o hospodaření s byty, o přidělení bytové náhrady již nerozhodují orgány obce, a že o tom, zda v dané věci při vyklizení přichází v úvahu zajištění bytové náhrady a jakého druhu, popřípadě zda bytovou náhradu není třeba zajišťovat, rozhoduje soud v řízení podle části třetí, případně části čtvrté občanského soudního řádu, a to rozsudkem. Konkrétní druh bytové náhrady je upraven hmotným právem (příslušným ustanovením občanského zákoníku). Rozhodnutí soudu v části týkající se bytové náhrady je třeba za tohoto stavu považovat za rozhodnutí o věci samé, a nikoli, jak tomu bylo za dřívější právní úpravy, pouze za stanovení lhůty k plnění. Lhůtou k plnění – lhůtou k vyklizení bytu – je tedy se zřetelem k odlišné hmotněprávní úpravě pouze časový úsek, po jehož uplynutí je žalovaný povinen byt vyklidit ve smyslu ustanovení § 160 odst. 3 o. s. ř. ve znění novely provedené zákonem č. 519/1991 Sb. (např. 15 dnů od zajištění bytové náhrady). Dovolací soud je názoru, že citované právní závěry, týkající se soudního rozhodnutí, jež má formu rozsudku, se plně uplatní i v případě, kdy soud v řízení o vyklizení nemovitosti schválí podle § 99 odst. 2, věty první, o. s. ř. smír účastníků, uzavřený podle § 99 odst. 1 o. s. ř., jehož součástí je i ujednání o bytové náhradě; schválený smír má totiž podle § 99 odst. 3, věty první, o. s. ř. účinky pravomocného rozsudku.

Zároveň se soudní praxe ustálila též v tom, že i když je po novelizaci občanského zákoníku, účinné od 1. 1. 1992, rozhodování soudů o bytové náhradě rozhodováním ve věci samé, a nikoli rozhodováním o lhůtě k plnění, jsou nadále využitelné závěry obsa-

žené v rozhodnutí uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1980, pod pořadovým číslem 25; podle něho lze dle ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. určit, že uložená povinnost k vyklizení bytu není vázána na přidělení náhradního bytu (náhradního ubytování), došlo-li později (po rozhodnutí o uložení povinnosti vyklidit byt až po přidělení náhradního bytu či náhradního ubytování) ke změně poměrů. Shodný závěr vyjádřil Nejvyšší soud České republiky již v rozsudku ze dne 29. 5. 1997, sp. zn. 2 Cdo 959/96 (časopis Soudní judikatura č. 7, ročník 1997, pod číslem 58), jakož i v rozsudku ze dne 27. 10. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1827/99, který byl uveřejněn ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2000, pod pořadovým číslem 45. V posledně uvedeném judikátu vyslovil Nejvyšší soud mj. právní názor, že podstatou řízení podle § 80 písm. c) o. s. ř. je určení, zda výkon práv a povinností, tak, jak byly založeny předchozím rozhodnutím, není v důsledku později změněných poměrů na straně vyklizované osoby v rozporu s dobrými mravy (§ 3 odst. 1 obč. zák.), a dovořil, že je v souladu s ustanovením § 80 písm. c) o. s. ř. domáhat se takového určení, má-li na něm žalobce naléhavý právní zájem.

Jestliže je rozhodnutí o bytové náhradě rozhodnutím o věci samé, nelze považovat ani rozhodnutí, vydané v řízení podle § 80 písm. c) o. s. ř., kterým soud určí, že (v důsledku změny poměrů) není vyklizovací povinnost žalovaného vázána na předchozí zajištění bytové náhrady, za pouhé rozhodnutí o lhůtě k plnění (jak dovořil odvolací soud v napadeném usnesení). Takové rozhodnutí má totiž konstitutivní účinky – jeho právní mocí se mění obsah právního poměru mezi žalobcem na straně jedné a žalovaným (žalovanými) na straně druhé, vymezený pravomocným soudním rozsudkem nebo smírem, který byl schválen pravomocným usnesením soudu. Z uvedeného vyplývá, že v řízení, v němž se žalobce domáhá určení, že žalovanému (pro změnu poměrů) nepřísluší bytová náhrada přiznaná mu dříve soudem nebo soudním smírem, nelze sice vyloučit možnost uzavření smíru, ve věci však nemůže být rozhodnuto rozsudkem pro zmeškání, neboť § 153b o. s. ř. v odstavci třetím výslovně vylučuje možnost rozhodnout touto formou, pokud by takovým rozsudkem došlo ke vzniku, změně nebo zrušení právního poměru mezi účastníky.

Usnesení odvolacího soudu, odmítající odvolání žalovaných proti rozsudku soudu prvního stupně jako nepřipustné, vycházelo z odlišného výkladu § 153b o. s. ř. a nespočívalo tedy na správném výkladu tohoto procesního ustanovení; dovolání proti němu je proto z hlediska uplatněného dovolacího důvodu (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.) opodstatněné a Nejvyšší soud musel toto rozhodnutí podle § 243b odst. 1, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušit. Důvod, pro který bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně; proto byl podle § 243b odst. 2, věty druhé, o. s. ř. zrušen i rozsudek Okresního soudu v Příbrami a věc se mu vrací k dalšímu řízení.

Jestliže po jednání, u kterého bylo prováděno dokazování a k němuž nebyl účastník řízení řádně předvolán, proběhlo další jednání, u kterého měl tento účastník možnost uplatnit svou procesní obranu, včetně možnosti vyjádřit se k dosud provedeným důkazům i z hlediska správnosti procesního postupu soudu, pak nejde o vadu dle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., ve znění účinném před 1. 1. 2001;^{*)} může však jít o jinou vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2001, sp. zn. 32 Cdo 56/99)

V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 28. 7. 1998 potvrdil k odvolání věřitele A) – KPP, nadace, usnesení ze dne 27. 12. 1995, kterým K r a j s k ý s o u d v Praze zamítl návrh věřitelů (této nadace a G., akciové společnosti Č. B.) na prohlášení konkursu na majetek dlužníka R. Š. Soud prvního stupně návrh zamítl ve shodě s ustanovením § 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, které v tehdy platném znění (to jest ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb. a č. 84/1995 Sb.) podmiňovalo prohlášení konkursu tím, aby dlužník měl majetek postačující alespoň ke krytí nákladů konkursu; odvolací soud oproti tomu rozhodoval podle zákona o konkursu a vyrovnání ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb. a č. 12/1998 Sb. (dále též jen „ZKV“), jehož ustanovení § 12a odst. 3 určuje, že návrh na prohlášení konkursu bude zamítnut, je-li zřejmé, že majetek k úhradě nákladů konkursu nepostačuje. Na tomto základě odvolací soud shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že nejsou splněny podmínky pro prohlášení konkursu, neboť dlužník majetek postačující k úhradě nákladů konkursu vskutku nemá.

Námítku odvolatele, že soud prvního stupně pochybil, když dne 6. 4. 1995 ve věci jednal v nepřítomnosti odvolatele, který předvolání k jednání obdržel až po uvedeném datu, neshledal odvolací soud důvodnou. V řízení o návrhu na prohlášení konkursu není podle soudu třeba svolávat jednání. Jak se podává (za použití argumentu a contrario) z ustanovení § 115 odst. 1 o. s. ř., lze rozhodnout bez jednání proto, že rozhodnutí o prohlášení konkursu není rozhodnutím o věci samé a žádný předpis nestanoví, že takové rozhodnutí je možné vydat až po jednání. To, že jednání řádně neproběhlo, tudíž nezpůsobuje takový nedostatek podmínky řízení, pro který by bylo třeba rozhodnutí zrušit.

Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel A) (zastoupen advokátem) včas dovolání, namítaje, že mu ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. byla nesprávným postu-

^{*)} Srov. též ustanovení § 229 odst. 3 a § 242 odst. 3 o. s. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2001.

pem soudu v průběhu řízení odňata možnost před soudem jednat, že řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Odtud usuzuje, že jsou dány dovolací důvody dle § 241 odst. 3 písm. a), c) (správně b) a d) o. s. ř. Nesprávný postup soudu v průběhu řízení spatřuje dovolatel v tom, že u ústního jednání dne 6. 4. 1995 provedl soud prvního stupně důkaz účastnickou výpovědí dlužníka, ačkoliv dovolatel nebyl o termínu jednání včas vyrozuměn. Tím soud dovolatele zkrátí v právu zúčastnit se jednání a klást při něm dlužníkovi otázky (§ 122, § 126 odst. 3 a § 131 o. s. ř.). Dovolatel připouští, že není povinností soudu v konkursním řízení nařizovat jednání, ale jestliže tak učiní a provádí při tomto jednání dokazování, pak musí respektovat i další ustanovení, jež se k jednání váží, včetně ustanovení § 115 odst. 2 o. s. ř. Jinou vadou řízení podle dovolatele trpí proto, že výrok usnesení soudu prvního stupně neobsahuje – v rozporu se soudní praxí, zejména s „R 52/98, XXI., str. 362“ – hmotně-právní důvod zamítnutí. Nesprávnost právního posouzení věci tkví v tom, že k označeným vadám, namítaným již v odvolacím řízení, odvolací soud nezaul zákonu odpovídající stanovisko a nezabýval se ani námitkou dovolatele stran neplatnosti respektive odporovatelnosti právních úkonů, jimiž se dlužník na úkor svých věřitelů zbavil majetku sepsaného při výkonu rozhodnutí soudním vykonavatelem. Proto dovolatel požaduje, aby napadené usnesení, jakož i usnesení soudu prvního stupně bylo zrušeno a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001).

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Přípustnost dovolání proti usnesení upravují ustanovení § 237, § 238a a § 239 o. s. ř. Podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. není dovolání přípustné proto, že usnesení odvolacího soudu nebylo usnesením měnicím, nýbrž potvrzujícím, a napadené rozhodnutí nelze podřadit ani případům vyjmenovaným v § 238a odst. 1 pod písmeny b) až f) o. s. ř. Podmínky stanovené v § 239 o. s. ř. daná věc rovněž nesplňuje, neboť odvolací soud výrokem svého rozhodnutí přípustnost dovolání nevyslovil (§ 239 odst. 1 o. s. ř.) a dovolatel před vydáním potvrzujícího usnesení návrh na vyslovení přípustnosti dovolání ani nepodal (§ 239 odst. 2 o. s. ř.).

N e j v y š š í s o u d dovolání odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Zbývá posoudit přípustnost dovolání podle 237 odst. 1 o. s. ř. Toto ustanovení spojuje přípustnost dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu (s výjim-

kami zakotvenými v odstavci druhém) s takovými hrubými vadami řízení a rozhodnutí, které činí rozhodnutí odvolacího soudu zmatečným. Přípustnost dovolání však není založena již tím, že dovolatel příslušnou vadu řízení tvrdí, ale až zjištěním, že řízení takovou vadou skutečně trpí.

Protože jiné vady řízení dle § 237 odst. 1 o. s. ř. tvrzeny nebyly a z obsahu spisu nevyplývají, je pro závěr o přípustnosti (a současně důvodnosti) dovolání rozhodující, zda řízení je postiženo vadou, na kterou poukazuje dovolatel.

Podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. je dovolání přípustné, jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

Odnětím možnosti jednat před soudem je takový postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu zákon přiznává. O vadu ve smyslu tohoto ustanovení jde jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení a nikoliv také při rozhodování (srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněná pod čísly 27/1998 a 49/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Výklad podávaný soudní praxí je jednotný i v tom, že není rozhodné, zda účastníku řízení byla odňata možnost jednat před soudem v odvolacím řízení nebo v řízení před soudem prvního stupně (shodně srov. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 25/1993 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Správnost vyslovené teze je ovšem podmíněna (jak se podává i v posledně citovaném rozhodnutí na str. 140) tím, že ono pochybení soudu prvního stupně odvolací soud přehlédl a – ač tak mohl učinit (srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 47/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) – nevyvodil z něj důsledky (např. zrušením rozhodnutí soudu prvního stupně podle ustanovení § 221 odst. 1 o. s. ř.), tedy tím, že ve výše uvedeném smyslu sám pochybil (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1635/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 2, ročník 1998, pod číslem 16).

Podle ustanovení § 3 ZKV ve znění účinném ke dni 6. 4. 1995 i v době, kdy o věci rozhodl soud prvního stupně, platilo, že pro konkurs a vyrovnání se použijí ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak (odstavec 2), a že jednání soud nařizuje jen tehdy, stanoví-li to zákon, nebo pokládá-li to za nutné (odstavec 3, druhá věta).

Z obsahu spisu je patrné, že dne 6. 4. 1995 vskutku proběhlo před soudem prvního stupně jednání (srov. protokol o jednání na č. l. 36–37), k němuž se osobně dostavil dlužník, nikoli však již dovolatel, u kterého je doručení předvolání k jednání vykázáno až dne 8. 4. 1995 (srov. doručenkou u č. l. 35 p. v.). Ze zmíněného protokolu o jednání se rovněž podává, že soud prvního stupně přesto ve věci jednal, a to tak, že „konstatoval“ obsah spisu (zejména usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 2. 1995 /srov. č. l. 32–35/) a vyslechl dlužníka; poté jednání odročil na neurčito. Další jednání ve věci, nařízené na 19. 10. 1995 (srov. protokol o jednání, č. l. 49), k němuž

se dostavili jednatele dovolatele T. H. a M. Š., bylo bez dalšího odročeno na 22. 11. 1995. jednání před soudem prvního stupně, jež se konalo 22. 11. 1995 (srov. protokol o jednání, č. 1. 54-55), se zúčastnil dlužník a za dovolatele pak jednatel M. Š., přičemž poté, co bylo jednání dle § 119 odst. 2 o. s. ř., byl proveden důkaz tam označenými listinami a výsledkem svědkyně L. Š. Posléze bylo jednání odročeno na neurčito a až do vydání usnesení soudu prvního stupně o zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu na majetek dlužníka se již žádné další jednání ve věci nekonalo.

Existence zmatečnostní vady dle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. je dána zejména tehdy, nebyl-li účastník řádně přibrán do řízení (§ 94 odst. 2 o. s. ř.), účastníku byl ustanoven opatrovník, ačkoli podmínky podle ustanovení § 29 odst. 2 o. s. ř. nebyly splněny, nenařídil-li odvolací soud k projednání odvolání (nesprávně) jednání, jakož i tehdy, jestliže soud projednal věc v rozporu s ustanovením § 101 odst. 2 o. s. ř. v nepřítomnosti účastníka.

Podle ustanovení § 101 odst. 2 o. s. ř. platí, že soud pokračuje v řízení, i když jsou účastníci nečinní. Nedostaví-li se řádně předvolaný účastník k jednání, ani nepožádal z důležitého důvodu o odročení, může soud věc projednat a rozhodnout v nepřítomnosti takového účastníka; přihlédne přitom k obsahu spisu a dosud provedeným důkazům.

Dle ustanovení § 119 odst. 2 o. s. ř. na začátku nového jednání sdělí předseda senátu obsah přednesů a provedených důkazů.

Závěry odvolacího soudu neobstojí, usuzuje-li, že v řízení o návrhu na prohlášení konkursu není třeba nařizovat jednání proto, že rozhodnutí o prohlášení konkursu není rozhodnutím o věci samé. Naopak platí (a Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi z tohoto principu již mnohokrát vyšel), že usnesení, kterým soud prohlašuje konkurs na majetek dlužníka, a stejně tak usnesení, jímž zamítá návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, je rozhodnutím soudu ve věci samé (byť v prvním z popsaných případů nejde o rozhodnutí, jímž se řízení končí). To, že jednání o návrhu na prohlášení konkursu není třeba nařizovat, se podává z výše citovaného ustanovení § 3 odst. 3, věty druhé, ZKV, které – se zřetelem k ustanovení § 3 odst. 2 ZKV – vylučuje v konkursním řízení obecnou aplikaci ustanovení § 115 odst. 1 o. s. ř. Nejvyšší soud přitom již v usnesení ze dne 9. 12. 1998, sp. zn. 31 Cdo 175/98, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 4, ročník 1999, pod číslem 43, formuloval a odůvodnil závěr, podle něž okolnost, že soud nenařídí jednání, se v řízení o návrhu na prohlášení konkursu může projevit jako vada nikoli sama o sobě, nýbrž toliko ve spojení s dalšími skutečnostmi, z nichž nutnost takového postupu vyplývá a z nichž by bylo lze usuzovat, že soud tím, že jednání nenařídí, účastníku upřel právo na spravedlivý proces. V logické návaznosti na tuto úvahu pak platí, že v případě, kdy soud jednání o návrhu na prohlášení konkursu nařídí, je povinen respektovat (bez zřetele k tomu, že jednání nebylo podle zákona o konkursu a vyrovnání nutné) práva účastníka řízení s účastí na tomto jednání spojená, tedy v první řadě jeho právo být k soudnímu jednání řádně a včas předvolán (srov. § 115 o. s. ř.).

Skutečnost, že jednání konané před soudem prvního stupně dne 6. 4. 1995 proběhlo bez účasti dovolatele, jemuž bylo předvolání k jednání doručeno opožděně, tedy způsobuje vadu řízení, již by bylo lze bez dalšího pominout toliko za předpokladu, že s výsledky dokazování získanými při tomto jednání účastník, jehož procesní práva byla vadným postupem soudu dotčena, dodatečně vyslovil souhlas, nebo tehdy, neměl-li obsah jednání žádný vliv na rozhodnutí soudu o návrhu na prohlášení konkursu, např. proto, že soud nezaložil své rozhodnutí na důkazech provedených při tomto jednání (obdobně uzavřel Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 27. 7. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1538/2000). Tyto podmínky v daném případě splněny nebyly.

Pro závěr, zda jde – dle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. – o vadu zmatečnostní, je ovšem rozhodné, zda výše popsaným nesprávným procesním postupem konkursního soudu (který dne 6. 4. 1995 o věci jednal v nepřítomnosti účastníka řízení – dovolatele – v rozporu s ustanovením § 101 odst. 2 o. s. ř.) byla dovolateli také odňata možnost před soudem jednat. V této souvislosti nemůže být přehlédnuto, že po 6. 4. 1995 proběhla ve věci další dvě jednání (19. 10. a 22. 11. 1995), jímž byl osobně přítomen vždy i jednatel dovolatele, přičemž podle obsahu protokolu o jednání ze dne 22. 11. 1995 (o jehož správnosti neměl dovolací soud – v intencích § 40 o. s. ř. – důvodu pochybovat) soud na začátku tohoto jednání také postupoval dle § 119 odst. 2 o. s. ř., tedy sdělil přítomným obsah přednesů a provedených důkazů.

Z toho se podává, že vadným předvoláním k jednání konanému dne 6. 4. 1995 možnost jednat před soudem prvního stupně před vydáním rozhodnutí o věci samé (před 27. 12. 1995), včetně možnosti vyjádřit se k dosud provedeným důkazům i z hlediska dodržení příslušných procesních ustanovení, dovolateli upřena nebyla. Měl-li odvolací soud – přes výslovnou námitku dovolatele v odvolání – důkaz výsledkem dlužníka, uskutečněný při jednání 6. 4. 1995, za provedený procesně regulérním způsobem, pak (v situaci, kdy usnesení o zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu spočívá i na zjištěných z tohoto důkazu) zatížil řízení toliko vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; k takové vadě lze ovšem v dovolacím řízení přihlédnout, jen je-li dovolání přípustné (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.).

Lze tedy uzavřít, že řízení není postiženo ani vadou dle § 237 odst. 1 o. s. ř. Tento závěr s sebou nese konečné posouzení podaného dovolání jako nepřipustného. Nejvyšší soud je proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. usnesením odmítl.

Jestliže v době, kdy soud zrušil právo společného nájmu bytu manžely a tomu z bývalých manželů, který se nestal výlučným nájemcem bytu, uložil byt vyklidit po zajištění náhradního bytu, byl nájemní poměr k vyklizovanému bytu sjednán na dobu určitou, lze povinnému zajistit náhradní byt jen do doby, kdy měl skončit nájemní poměr k vyklizovanému bytu.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2009/2000)

O k r e s n í s o u d v Ústí nad Orlicí usnesením ze dne 3. 2. 2000 nařídil podle rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Orlicí ze dne 24. 3. 1995, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 9. 1995, výkon rozhodnutí vyklizením povinného z bytu č. 15, I. kategorie, v 5. podlaží, o velikosti 3+1, v domě čp. 756/IV, v ulici U. ve V. M. (bod I. výroku), dále nařídil provedení vyklizení povinného do zajištěné bytové náhrady – bytu č. 8, v domě čp. 857/IV v ulici H. ve V. M. (bod II. výroku), a uložil povinnému nahradit oprávněné na nákladech výkonu rozhodnutí do tří dnů od právní moci usnesení k rukám její zástupkyně částku 2225 Kč (bod III. výroku). Podle soudu prvního stupně je vyklizovaný byt – stejně jako byt náhradní – pronajímán pouze na dobu určitou, a proto nelze trvat na obecně uznávané zásadě, že bytová náhrada ve formě náhradního bytu musí vykazovat znaky trvalosti. Prosazení tohoto požadavku by naopak povinnému založilo lepší právní postavení, než jaké má ve vyklizovaném bytě.

K o d v o l á n í p o v i n n ě h o K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové usnesením ze dne 30. 5. 2000 potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve věci samé (bod I. výroku), změnil je ve výroku o nákladech výkonu rozhodnutí (bod II. výroku), uložil povinnému nahradit oprávněné k rukám její zástupkyně náklady odvolacího řízení (bod III. výroku) a proti svému rozhodnutí připustil dovolání (bod IV. výroku). Odvolací soud přisvědčil závěru soudu prvního stupně, že zajištěný náhradní byt je z hlediska svých kvalitativních a kvantitativních znaků způsobilý zajistit lidsky důstojné ubytování povinného, zdůrazňuje, že pojmově jde o náhradu, jejíž znaky se odvíjejí od toho, co jí má být nahrazeno. Připustil dále, že občanský zákoník bez dalšího stanoví možnost poskytnout bytovou náhradu na dobu určitou jen pro přístřeší, odkázal však na ustanovení § 96 (správně § 6) zákona č. 102/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související s vydáním zákona č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Odvolací soud – vycházející ze směrnice o hospodaření s byty ve vlastnictví města V. M. – měl (při zjištění, že u náhradního bytu se počítá s uzavřením nájemní smlouvy na jeden rok a že město podle směrnice předpokládá uzavírání nájemních smluv na dobu určitou v rozmezí jednoho až tří let) za rozhodné, že nájemce, který tři měsíce před uplynutím sjednané doby nájmu požádá o prodloužení nájemní smlouvy a neporuší ustanovení označené směrnice ani jiné právní předpisy, má nárok na prodloužení nájemního poměru, čímž se ocitá ve srovnatelném postavení s nájemcem, jehož ná-

jemní poměr je výslovně sjednán na dobu neurčitou. Shodně se soudem prvního stupně též uzavřel, že je-li trvání nájemního vztahu k vyklizovanému bytu rovněž omezeno na dobu určitou, pak z časového hlediska ob stojí i náhradní byt zajištěný na dobu určitou. Povinným namítanou rozdílnou dobu trvání (a případného prodlužování) nájemního vztahu ve srovnávaných bytech za rozhodnou neměl. Za podstatný v této souvislosti totiž pokládal aspekt stejného právního režimu „obnovení“ nájemního vztahu, který zakládá obdobné postavení oprávněné a povinného.

Připuštění dovolání odůvodnil odvolací soud tím, že své rozhodnutí považuje za po právní stránce zásadního významu v řešení otázky, zda postavení nájemce náhradního bytu, jehož nájem je sjednán na dobu určitou a jehož další trvání je podmíněno dodržetím stanovených podmínek, je srovnatelné či obdobné s postavením nájemce náhradního bytu, jehož nájem je přímo sjednán na dobu neurčitou.

Usnesení odvolacího soudu napadl povinný (zastoupený advokátkou) včas podaným dovoláním, namítaje existenci dovolacího důvodu uvedeného v § 241 odst. 2 (správně odst. 3) písm. c) občanského soudního řádu, ve znění účinném před 1. lednem 2001, jehož prostřednictvím lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Konkrétně dovolatel poukazuje na to, že v řízení bylo zjištěno, že město V. M. (jako pronajímatel vyklizovaného i náhradního bytu) pronajímá byty pouze na dobu určitou v rozmezí jednoho až tří let, a že oprávněná mu zajistila náhradní byt, kde je nájemní vztah sjednán pouze na dobu jednoho roku. Na tomto základě soudu (prvního stupně) vytýká, že v rozhodnutí zcela pominul rozdíly v úpravě trvalosti nájemních smluv mezi vyklizovaným a náhradním bytem a že z dokazování bylo patrné, že nájemní smlouva v trvání jednoho roku trvalost ubytování nezajišťuje. Samotný pronajímatel rozlišuje kategorie nájemních smluv v trvání doby nájmu od jednoho roku až do tří let, avšak soud, přesto, že tuto skutečnost konstatoval, ji v rozhodnutí zcela pominul. Odvolací soud tím, že usnesení soudu prvního stupně v bodech I. a II. výroku potvrdil, se pak ztotožnil s chybným výkladem provedeného dokazování. Protože se usnesení odvolacího soudu opírá o usnesení soudu prvního stupně, které „chybně vyvodilo z provedeného dokazování skutkové závěry“, požaduje dovolatel, aby je dovolací soud zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001).

Dovolání je přípustné podle § 239 odst. 1 o. s. ř. (jiná ustanovení občanského soudního řádu – jmenovitě ustanovení § 237 odst. 1 a § 238a o. s. ř. – přípustnost dovolání v dané věci nezakládají a povinný se jich ani nedovolává), avšak není důvodné.

N e j v y š š í s o u d proto dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti k vadám vyjmenovaným v § 237 odst. 1 o. s. ř. (tzv. „zmatečností“), a (je-li dovolání přípustné) k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je – v rozsahu, ve kterém bylo rozhodnutí dovoláním napadeno – vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.).

Výklad podáván Nejvyšším soudem je jednotný v tom, že mimo označené vady řízení, jež však nebyly dovoláním namítány a ani z obsahu spisu se nepodávají, je dovolateli u dovolání, jehož přípustnost byla založena podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., k dispozici pouze dovolací důvod ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. (srov. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 34/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo např. důvody rozsudků Nejvyššího soudu uveřejněných pod čísly 20/2000 a 54/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek /dále též jen „R 20/2000“ a „R 54/2000“/).

Dovolatel rozhodnutí odvolacího soudu výslovně napadl pouze z důvodu uvedeného v § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze zpochybnit správnost skutkových závěrů odvolacího soudu. V mezích tohoto dovolacího důvodu tedy dovolatel buď může zpochybnit logiku úsudku soudu o tom, co bylo dokazováním zjištěno (námitkou, že soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplývaly ani jinak nevyšly za řízení najevo, nebo že soud naopak pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo), nebo může argumentovat tím, že soud z logicky bezchybných dílčích úsudků (zjištění) učinil nesprávné (logicky vadné) skutkové závěry (výhradou, že v hodnocení důkazů, popřípadě poznatků, které vyplývaly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, je – z hlediska jejich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti či věrohodnosti – logický rozpor, nebo že výsledek hodnocení důkazů neodpovídá tomu, co mělo být zjištěno způsobem vyplývajícím z ustanovení § 133 až § 135 o. s. ř.). Správností skutkových závěrů odvolacího soudu se ovšem Nejvyšší soud v dané věci zabývat nemůže (podle ustanovení § 239 o. s. ř. lze účinně připustit dovolání jen pro řešení právních otázek); argumenty snesenými dovolatelem na podporu závěru, že je dán dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř., se tedy Nejvyšší soud jako právně bezcennými dále nezabýval.

Po obsahové stránce – námitkou, že nájemní smlouvou v trvání jednoho roku není zajištěna trvalost ubytování povinného v nabízeném náhradním bytu – však dovolání vystihuje i dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., který je dán, spočívá-li rozhodnutí odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení věci. Jelikož současně platí, že nevymezil-li odvolací soud právně významné otázky výrokem rozhodnutí, je dovolání přípustné pro všechny právní otázky, na nichž napadený potvrzující výrok rozhodnutí spočívá (srov. nálezy Ústavního soudu z 20. 2. 1997, sp. zn. III ÚS 253/96, uveřejněný v příloze sešitu č. 7, ročníku 1997, Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), to vše za samozřejmého předpokladu, že jejich řešení bylo dovoláním zpochyb-

něno (srov. opět cit. R 20/2000 a R 54/2000), pak je úkolem Nejvyššího soudu při vázanosti uplatněným dovolacím důvodem (včetně jeho obsahového vymezení) prověřit správnost závěru, že zajištěný náhradní byt je odpovídající bytovou náhradou též se zřetelem k délce doby nájmu.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 340 odst. 2 o. s. ř., ukládá-li rozhodnutí, jehož výkon se navrhuje, aby povinný vyklidil byt, za který je nutno zajistit ať již náhradní byt nebo náhradní ubytování, soud sice nařídí výkon rozhodnutí, ale s dodatkem, že o provedení výkonu rozhodnutí rozhodne dodatečně. Provedení výkonu rozhodnutí nařídí, až oprávněný soud prokáže, že pro povinného je zajištěna taková bytová náhrada, jaká je určena ve vykonávaném rozsudku.

Občanský zákoník zná tři druhy bytových náhrad. Ve smyslu ustanovení § 712 odst. 1 obč. zák. patří mezi bytové náhrady náhradní byt a náhradní ubytování; zvláštním druhem bytové náhrady pak v intencích § 712 odst. 5 obč. zák. je i přístřeší.

V daném případě není sporu o tom, že povinnost dovolatele vyklidit byt byla ve vykonávaném rozsudku vázána na zajištění náhradního bytu; ten je pojmově náhradou, jejíž kvalitativní a kvantitativní znaky se odvíjejí od toho, co jí má být nahrazeno; buď je s nahrazovaným bytem srovnatelná („zásadně rovnocenná“) a pak jde o tzv. „přiměřený náhradní byt“ (srov. § 712 odst. 2, větu první, obč. zák.), anebo je v rozhodných znacích beze zbytku nenahrazuje (je „méně“ než „zásadně rovnocenná“), avšak i tak vyhovuje (přesto, že jde o byt o menší podlahové ploše, nižší kvalitě a méně vybavený, popřípadě i byt mimo obec, než je vyklizovaný byt) požadavku obecně kladenému na bytovou náhradu potud, že musí jít o byt, který podle velikosti a vybavení zajišťuje lidsky důstojné ubytování nájemce a členů jeho domácnosti (srov. § 712 odst. 2, větu první, obč. zák.).

Již v usnesení ze dne 30. 4. 1998, sp. zn. 2 Cdon 820/97, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 20, ročník 1998, pod číslem 149, Nejvyšší soud uvedl, že ochrana, kterou nájemnímu vztahu k bytu poskytuje zákon, se nevyčerpává tím, že pronajímatel může nájem bytu vypovědět jen z důvodů stanovených v zákoně (srov. § 685 odst. 1 obč. zák.), ale že její součástí je i okolnost, že po zániku práva nájmu bytu je vyklizení bytu bývalým nájemcem ve vymezených případech podmíněno zajištěním bytové náhrady; to platí nejen při absolutním zániku nájemního vztahu (v poměru pronajímatel – nájemce), nýbrž i tehdy, jde-li o vypořádání mezi společnými nájemci bytu (v souvislosti se zánikem nájemního vztahu jen u jednoho z nich). Vedle kvalitativních znaků bytových náhrad (jak byly popsány výše), je součástí této ochrany též časový prvek, konkrétně doba, na kterou má být příslušná bytová náhrada zajištěna.

Obecně lze říci, že u všech tří druhů bytové náhrady je podmínka jejich zajištění z časového hlediska splněna vždy, bude-li náhrada zajištěna na dobu neurčitou, tedy na dobu, o které není jisto, ve kterém časovém okamžiku skončí a která s přihlédnu-

tím k úpravě institutu nájmu bytu poskytuje nájemci nejvyšší možnou míru ochrany. Smlouvou sjednanou na dobu neurčitou je přitom i taková smlouva, v níž se vymezení doby, po kterou má nejdéle trvat, pojí k události, o níž není jisto, zda v budoucnu nastane nebo kdy nastane.

Možnost zajistit bytovou náhradu pouze na dobu určitou stanoví občanský zákoník bez dalšího jen pro přístřeší, jež je jako provizorium definováno (srov. citovaný § 712 odst. 5 obč. zák.).

Podle ustanovení § 6 zákona č. 102/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související s vydáním zákona č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník, pak platí, že zanikne-li nájem bytu sjednaný na dobu určitou výpovědí před uplynutím sjednané doby, má nájemce právo na bytovou náhradu v rozsahu jako při zániku nájmu bytu (odstavec 1). Právo na bytovou náhradu má nájemce v případě uvedeném v odstavci 1 jen po dobu, na kterou byl nájem původně sjednán (odstavec 2). Zanikne-li nájem bytu sjednaný na dobu určitou delší deseti let uplynutím této doby, má nájemce právo na bytovou náhradu, pokud po uzavření nájemní smlouvy nastanou na jeho straně takové závažné okolnosti, že na něm není možno spravedlivě požadovat vyklizení bytu bez náhrady (odstavec 3).

V jiných případech zákon se zajištěním bytové náhrady (jen) na dobu určitou výslovně nepočítá.

Nejvyšší soud přitom již dříve formuloval a odůvodnil závěr, podle něž nejen náhradní byt, nýbrž i náhradní ubytování je zásadně bytovou náhradou trvalého charakteru (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2000, sp. zn. 2 Cdon 1401/97, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 6, ročník 2000, pod číslem 68).

Součástí skutkových zjištění soudů obou stupňů, z nichž Nejvyšší soud při dalších úvahách vychází a jež – jak rozvedeno výše – nemohla být dovoláním zpochybněna, je i zjištění, že v době, kdy vykonávaný rozsudek nabyl právní moci (5. 10. 1995), byl nájemní poměr k vyklizovanému bytu sjednán do 31. 12. 1996, že 3. 1. 1996 sjednal pronajímatel s oprávněnou (tehdy již výlučnou nájemkyní bytu) nájemní poměr k vyklizovanému bytu do 31. 12. 1999, a že nová smlouva s oprávněnou (která byt nadále užívá) dosud uzavřena nebyla.

Je-li při úvaze o tom, zda pro povinného je zajištěna taková bytová náhrada, jaká je určena ve vykonávaném rozsudku (srov. § 340 odst. 2, poslední věta, o. s. ř.), určující nejen srovnání kvalitativních a kvantitativních znaků nabízeného (zajištěného) náhradního bytu s bytem vyklizovaným, nýbrž i srovnání těchto bytů z hlediska časového, pak logicky obстоjí i závěr odvolacího soudu, že byl-li nájemní poměr k vyklizovanému bytu uzavřen na dobu určitou, lze jako odpovídající bytovou náhradu zajistit vyklizované osobě rovněž náhradní byt na dobu určitou. Byť výše citované ustanovení § 6 zákona č. 102/1992 Sb. řeší jinou situaci, i ono podporuje obecnou platnost principu, podle kterého oprávněný z rozhodnutí nemůže být nucen (nestanoví-li to ovšem uvedené rozhodnutí výslovně) k zajištění takové bytové náhrady, která povinnému příznává více práv, než kolik jich měl jako uživatel (nájemce) vyklizovaného bytu.

Zbývá určit, zda náhradní byt nabízený na dobu určitou je odpovídající bytovou náhradou též se zřetelem ke konkrétní délce nájemního poměru (na dobu jednoho roku). Již v době, kdy povinnému zanikl nájemní vztah k vyklizovanému bytu, byla doba trvání nájemního poměru k tomuto bytu omezena do 31. 12. 1996. Odtud plyne, že byt, který oprávněná (jež zůstala nájemkyní vyklizovaného bytu i po 31. 12. 1996) v roce 2000 zajistila povinnému jako náhradní na dobu trvání jednoho roku, je i z časového hlediska odpovídající bytovou náhradou (srov. opět § 340 odst. 2, poslední větu, o. s. ř.) a napadené rozhodnutí i potud obстоjí. Pro řešení uvedené otázky přitom není nikterak významné, zda, jakým způsobem (např. stranami nájemního vztahu dohodnutou změnou původní nájemní smlouvy nebo postupem dle § 676 odst. 2 obč. zák., který se dle závěrů formulovaných již v rozsudku Nejvyššího soudu uveřejněném pod číslem 10/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek prosazuje i pro nájem bytů) a na jak dlouho se po uplynutí původně sjednané doby nájmu obnoví nájemní poměr oprávněné k vyklizovanému bytu nebo nájemní poměr povinného k zajištěnému náhradnímu bytu.

Na tomto základě lze uzavřít, že dovolateli se prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů (§ 241 odst. 3 písm. c/ a d/ o. s. ř.) správnost napadeného usnesení zpochybnit nepodařilo. Nejvyšší soud proto dovolání, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), usnesením podle ustanovení § 243b odst. 1, 5 o. s. ř. zamítl.

Předpoklad pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech spočívající v tom, aby bylo prokázáno, že nemovitost je ve vlastnictví povinného (§ 338b odst. 1 o. s. ř.), soud posuzuje podle stavu, jaký tu byl v den zahájení řízení, tj. v den podání návrhu na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí u soudu. Změny ve vlastnictví nemovitosti, které nastanou po zahájení řízení, nejsou pro rozhodnutí o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech významné.

Převede-li povinný nemovitost smluvně na jiného a vzniknou-li na základě pravomocného rozhodnutí o povolení vkladu jeho právní účinky v době před podáním návrhu na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí, je předpoklad pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech spočívající v tom, aby bylo prokázáno, že nemovitost je ve vlastnictví povinného (§ 338b odst. 1 o. s. ř.), splněn tehdy, dojde-li k zápisu vkladu vlastnického práva pro nabyvatele do katastru nemovitostí až po zahájení řízení o výkon rozhodnutí.^{*)}

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2000, sp. zn. 21 Cdo 182/2000)

Oprávněný podal dne 7. 10. 1998 u Okresního soudu v Kladně návrh, kterým se domáhal, aby byl podle vykonatelného rozsudku Okresního soudu v Kladně ze dne 26. 11. 1997 nařízen pro pohledávku ve výši 372 150 Kč se 17% úrokem od 1. 12. 1992 do zaplacení a pro náklady předcházejícího řízení ve výši 15 533 Kč výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech povinného, a to „na bytové jednotce č. 14 v domě čp. 2461 postaveném na pozemku parc. č. 3464, na id. podílu 31/1000 na společných částech téhož domu a na id. podílu 31/1000 na pozemku parc. č. 3464, to vše zapsáno na LV č. 23087 pro katastrální území K., obec K. u Katastrálního úřadu v K.“ s tím, že „účinky zástavního práva vznikly dnem 7. 10. 1998“. Návrh zdůvodnil tím, že povinný dosud zaplatil na pohledávku, přiznanou oprávněnému vykonatelným rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 26. 11. 1997, pouze 18 500 Kč a že zbytek pohledávky v uvedené výši dosud neuhradil. K návrhu oprávněný připojil výpis z katastru nemovitostí (listu vlastnictví č. 23087 pro kat. území K., obec K.), vyhotovený Katastrálním úřadem v K. dne 22. 9. 1998, v němž jsou mimo jiné vyznačeny spoluvlastnické podíly (včetně podílu povinného) k objektu bydlení čp. 2461 postavenému na pozemku parc. č. 3464 a k pozemku parc. č. 3464 a je na něm uvedeno, že „údaje tohoto výpisu jsou dotčeny změnou právních vztahů – č.j. V 2921/98“.

^{*)} Jde o výklad ustanovení občanského soudního řádu, ve znění účinném před 1. 1. 2001, vyslovené závěry se však uplatní při výkladu ustanovení § 338b o. s. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2001.

Okresní soud v Kladně usnesením ze dne 9. 11. 1998 nařídil podle vykonatelného rozsudku Okresního soudu v Kladně ze dne 26. 11. 1997 „č.j. 7 C 297/96“ pro pohledávku oprávněného ve výši 372 150 Kč se 17% úrokem od 1. 12. 1992 do zaplacení, pro náklady předcházejícího řízení ve výši 15 533 Kč a pro náklady „totoho výkonu“ ve výši 15 380 Kč výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech povinného, a to „na bytové jednotce č. 14 v domě čp. 2461 postaveném na pozemku parc. č. 3464, na id. podílu 31/1000 na společných částech téhož domu a na id. podílu 31/1000 na pozemku parc. č. 3464, to vše zapsáno na LV č. 23087 pro katastrální území K., obec K. u Katastrálního úřadu v K.“, a návrh, aby „účinky zástavního práva vznikly dnem 7. 10. 1998“, zamítl. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že oprávněný prokázal vlastnictví povinného k nemovitostem výpisem z katastru nemovitostí a že jsou dány podmínky pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech povinného.

K odvolání povinného Krajský soud v Praze usnesením ze dne 30. 6. 1999 usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že návrh oprávněného na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech zamítl, a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud zjistil, že povinný kupní smlouvou ze dne 8. 7. 1998 prodal svůj spoluvlastnický podíl ve výši 31/1000 na domu čp. 2461 postaveném na parcele č. 3464 a na pozemku parc. č. 3464 J. H., že návrh na vklad vlastnického práva podle této smlouvy byl podán u Katastrálního úřadu v K. dne 7. 9. 1998, že o vkladu vlastnického práva rozhodl Katastrální úřad v K. rozhodnutím ze dne 7. 10. 1998 a že vklad vlastnického práva byl zapsán v katastru nemovitostí dne 2. 11. 1998. Na základě uvedených zjištění odvolací soud dospěl k závěru, že v den, kdy došel soudu návrh na nařízení výkonu rozhodnutí (tj. 7. 10. 1998), který je při výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech rozhodným z hlediska prokázání vlastnického práva povinného, povinný již nebyl vlastníkem nemovitostí dotčených tímto výkonem rozhodnutí. I když byl vklad vlastnického práva zapsán do katastru nemovitostí dne 2. 11. 1998, právní účinky vkladu nastaly ve smyslu ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 265/1992 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) již dnem, kdy byl návrh na vklad doručen Katastrálnímu úřadu v K., tj. dnem 7. 9. 1998; ode dne 7. 9. 1998 je proto vlastníkem předmětných nemovitostí J. H. Námitku oprávněného, že vklad vlastnického práva nebyl proveden na základě pravomocného rozhodnutí katastrálního úřadu, odvolací soud odmítl s odůvodněním, že proti rozhodnutí katastrálního úřadu o povolení vkladu práva není přípustný opravný prostředek a ani žaloba ve správním soudnictví a že se provádí záznamem ve spisu. Odvolací soud dále poukázal na to, že z výpisu z katastru nemovitostí předloženého oprávněným je patrné, že právní vztahy v něm vyznačené jsou „dotčeny změnou“. Protože každý mohl zjistit, že na katastrální úřad došel návrh na povolení vkladu vlastnického práva podle kupní smlouvy ze dne 8. 7. 1998, soud prvního stupně pochybil, když tuto tzv. plombu přehlédl a návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí vyhověl.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal oprávněný dovolání. Namítá, že prokázání vlastnického práva povinného se při výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech vztahuje ke dni zahájení řízení (ke dni podání návrhu na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí u soudu); jestliže povinný poté převede nemovitost na jiného, nebrání tato okolnost zřízení soudcovského zástavního práva. Protože vklad vlastnického práva pro J. H. byl proveden až dne 2. 11. 1998, byl povinný ke dni podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí u soudu (tj. ke dni 7. 10. 1998) vlastníkem předmětných nemovitostí. Skutečnost, že J. H. nabyt vlastnické právo zpětně s účinky ke dni podání návrhu na vklad (tj. ke dni 7. 9. 1998), není významná. Práva uvedená v ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) totiž vznikají, mění se nebo zanikají dnem vkladu do katastru nemovitostí (nestanoví-li zákon jinak), a nikoliv ke dni podání návrhu na vklad u katastrálního úřadu; zpětně ke dni podání návrhu na vklad nastávají účinky vkladu až po provedení vkladu. Právní názor odvolacího soudu pak ve svých důsledcích podle názoru oprávněného znamená, že by soud musel zamítnout každý návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva už na základě zjištění, že byl u katastrálního úřadu podán návrh na vklad vlastnického práva pro pozdějšího nabyvatele, na něhož povinný nemovitosti převádí, aniž by tu byla jistota, zda vklad bude skutečně rozhodnutím katastrálního úřadu povolen. Oprávněný navrhl, aby dovolací soud napadené usnesení zrušil a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o usnesení, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř., přezkoumal napadené usnesení bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné. Proto usnesení Krajského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle ustanovení § 338b odst. 1 o. s. ř. výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva může být nařízen, jen je-li prokázáno, že nemovitost je ve vlastnictví povinného.

Splnění předpokladů pro nařízení výkonu rozhodnutí (včetně předpokladu uvedeného v ustanovení § 338b odst. 1 o. s. ř.) je soud povinen prokázat (doložit) – jak vyplývá zejména z ustanovení § 261 a násl. o. s. ř. – oprávněný. O návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí soud prvního stupně rozhoduje zpravidla bez jednání a bez slyšení povinného (srov. § 253 o. s. ř.) a vždy bez provádění dokazování; neprokázali oprávněný ani přes poučení poskytnuté mu soudem podle ustanovení § 5 o. s. ř., že byly splněny všechny předpoklady pro nařízení výkonu rozhodnutí, soud jeho návrh zamítne. Povinnost oprávněného prokázat, že nemovitost je ve vlastnictví povinné-

ho (§ 338b odst. 1 o. s. ř.), je jeho procesní povinností. Protože při rozhodování o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí se neprovádí dokazování a soud rozhoduje zpravidla bez jednání, může oprávněný tuto procesní povinnost splnit zásadně v souvislosti s podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí a může přitom vycházet ze stavu, jaký tu je (nejpozději byl) v době podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí; skutečnosti, které ve vlastnictví nemovitosti nastaly po zahájení řízení, není oprávněný povinen soudu prokazovat.

Podle ustanovení § 338b odst. 2, věty první, o. s. ř. je pro pořadí soudcovského zástavního práva k nemovitosti rozhodující doba, kdy k soudu došel návrh na zřízení soudcovského zástavního práva. Podle ustanovení § 338b odst. 3 o. s. ř., bylo-li pro vymáhanou pohledávku již dříve zřízeno smluvní zástavní právo, řídí se pořadí soudcovského zástavního práva pořadím tohoto smluvního zástavního práva.

Pořadí soudcovského zástavního práva se řídí – s výjimkou případů, kdy bylo pro vymáhanou pohledávku již dříve zřízeno smluvní (popřípadě jiné) zástavní právo, v nichž je zachováno pořadí zástavního práva již dříve nabytého – dnem, v němž došel soudu návrh na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí. Protože pořadí zástavního práva je dáno – obecně vzato – dobou jeho vzniku (srov. § 151c obč. zák.), je z uvedeného logicky zřejmé, že také pro vznik soudcovského zástavního práva musí být rozhodné ty okolnosti, které tu jsou v den, kdy soudu došel návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitosti. K okolnostem, které nastanou později, nelze přihlídnout tedy rovněž proto, že by o zřízení soudcovského zástavního práva bylo rozhodováno také podle takových skutečností, které pro vznik tohoto zástavního práva nemohou a nemohly být významné.

Z uvedeného vyplývá, že předpoklad pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech spočívající v tom, aby bylo prokázáno, že nemovitost je ve vlastnictví povinného (§ 338b odst. 1 o. s. ř.), soud posuzuje podle stavu, jaký tu byl v den zahájení řízení, tj. v den podání návrhu na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí u soudu; případné změny ve vlastnictví nemovitosti, které nastanou po zahájení řízení, nejsou pro rozhodnutí o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech významné (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 1997 sp. zn. 3 Cdon 1222/96, uveřejněný pod č. 89 v časopise Soudní judikatura, roč. 1997).

V posuzovaném případě odvolací soud dovedl (správnost těchto závěrů dovolatel nezpochybňuje), že povinný svůj spoluvlastnický podíl na domu čp. 2461 postaveném na parcele č. 3464 a spoluvlastnický podíl na pozemku parc. č. 3464, zapsaných u Katastrálního úřadu v K. na listu vlastnictví č. 23087 pro kat. území K., obec K., kupní smlouvou ze dne 8. 7. 1998 prodal J. H.; návrh na vklad vlastnického práva podle této smlouvy byl podán u Katastrálního úřadu v K. dne 7. 9. 1998, o vkladu vlastnického práva rozhodl Katastrální úřad v K. rozhodnutím ze dne 7. 10. 1998 a vklad vlastnického práva byl zapsán v katastru nemovitostí dne 2. 11. 1998. Vzhledem k tomu, že návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského

zástavního práva k nemovitostem povinného (k jeho spoluvlastnickému podílu) byl podán u soudu dne 7. 10. 1998, bylo pro rozhodnutí v této věci výkonu rozhodnutí mimo jiné významné to, jaký měly tyto okolnosti vliv na rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí z hlediska ustanovení § 338b odst. 1 o. s. ř.

Uvedenou otázku je třeba i v současné době řešit – s ohledem na to, kdy byl podán návrh na vklad vlastnického práva pro J. H., kdy bylo o tomto návrhu rozhodnuto a kdy došlo ke vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí – také podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákonů č. 58/1969 Sb., č. 131/1982 Sb., č. 94/1988 Sb., č. 188/1988 Sb., č. 87/1990 Sb., č. 105/1990 Sb., č. 116/1990 Sb., č. 87/1991 Sb., č. 509/1991 Sb., č. 264/1992 Sb., č. 267/1992 Sb., č. 104/1995 Sb., č. 118/1995 Sb., č. 89/1996 Sb., č. 227/1997 Sb., č. 91/1998 Sb. a č. 165/1998 Sb. (dále jen „obč. zák.“), podle zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění zákonů č. 210/1993 Sb. a č. 90/1996 Sb. (dále jen „zákon o vkladech“), podle zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění zákona č. 89/1996 Sb. (dále jen „katastrálního zákona“) a podle vyhlášky č. 190/1996 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění zákona č. 210/1993 Sb. a zákona č. 90/1996 Sb., a zákon České národní rady č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění zákona č. 89/1996 Sb., ve znění vyhlášky č. 179/1998 Sb. (dále jen „vyhlášky“).

Podle ustanovení § 133 odst. 2 obč. zák., převádí-li se nemovitá věc na základě smlouvy, nabývá se vlastnictví vkladem do katastru nemovitostí podle zvláštních předpisů, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona o vkladech práva uvedená v § 1 odst. 1 tohoto zákona (tj. vlastnické právo, zástavní právo, právo odpovídající věcnému břemenu a předkupní právo s účinky věcného práva) se zapisují do katastru nemovitostí zápisem vkladu práva nebo výmazu vkladu práva, pokud tento zákon nestanoví jinak. Podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona o vkladech se za vklad považuje zápis do katastrálních operátů.

Podle ustanovení § 2 odst. 3, věty první, zákona o vkladech právní účinky vkladu vznikají na základě pravomocného rozhodnutí o jeho povolení ke dni, kdy návrh na vklad byl doručen příslušnému orgánu republiky (tj. příslušnému katastrálnímu úřadu). Podle ustanovení § 5 odst. 3 písm. a) katastrálního zákona katastrální úřad provede vklad údajů o právních vztazích do katastru na základě pravomocného rozhodnutí o povolení vkladu ke dni, kdy mu byl tento návrh doručen.

Podle ustanovení § 43 odst. 1 písm. a) vyhlášky dokladem o vyznačení změny v katastrálním operátu je výkaz změn, jde-li o údaje podle § 6 až § 9 vyhlášky (tj. také tehdy, jde-li o údaje o vlastníkovi). Podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) vyhlášky katastrální úřad zapisuje změny údajů katastru do výkazu změn ve lhůtě do 30 dnů po pravomocném rozhodnutí o povolení vkladu.

Podle ustanovení § 22 odst. 2 katastrálního zákona výpisy, opisy nebo kopie z katastrálního operátu, jakož i identifikace parcel vyhotovené katastrálním úřadem jsou veřejnými listinami.

Vkladem do katastru nemovitostí, kterým se nabývá vlastnictví k nemovitosti, převedené na základě smlouvy, se – jak vyplývá z citovaných ustanovení – rozumí zápis vlastnického práva pro nabyvatele do katastrálních operátů; takový zápis provede katastrální úřad do 30 dnů po pravomocném rozhodnutí o povolení vkladu a dokladem o něm je výkaz změn. Byl-li pravomocným rozhodnutím katastrálního úřadu povolen vklad vlastnického práva, nastávají právní účinky vkladu ke dni, kdy byl návrh na vklad doručen příslušnému katastrálnímu úřadu; katastrální úřad proto zapíše na základě svého pravomocného rozhodnutí o povolení vkladu vlastnické právo pro nabyvatele do katastrálních operátů ke dni, kdy mu byl doručen návrh na vklad.

Z uvedeného dále vyplývá, že právní účinky vkladu vlastnického práva nastávají (vznikají) zpětně ke dni, kdy byl příslušnému katastrálnímu úřadu doručen návrh na vklad. Tyto „zpětné“ právní účinky vkladu však nastávají jen na základě pravomocného rozhodnutí o jeho povolení (tj. jen tehdy, bylo-li návrhu na vklad pravomocným rozhodnutím katastrálního úřadu návrhu vyhověno) a projevují se v tom, že katastrální úřad provede vklad (tj. zapíše vlastnické právo do katastrálních operátů) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) vyhlášky nikoliv ke dni, kdy k zápisu skutečně dochází, ale již ke dni, kdy mu byl doručen návrh na vklad. „Zpětné“ právní účinky vkladu vlastnického práva se tedy odvíjejí od toho, že katastrální úřad pravomocným rozhodnutím vyhověl návrhu na vklad a že na základě tohoto pravomocného rozhodnutí byl proveden zápis do katastrálních operátů; dokud nebylo o návrhu na vklad pravomocně rozhodnuto a dokud nebyl proveden zápis do katastrálních operátů, nenastávají ani „zpětné“ právní účinky vkladu vlastnického práva ke dni, kdy byl příslušnému katastrálnímu úřadu doručen návrh na vklad. V případě, že návrh na vklad bude pravomocně zamítnut, nemohou nastat samozřejmě ani „zpětné“ právní účinky vkladu.

V posuzovaném případě bylo o návrhu na vklad vlastnického práva pro J. H. pravomocně rozhodnuto dne 7. 10. 1998 a ke vkladu došlo (zápis do katastrálních operátů byl proveden) dne 2. 11. 1998. Vzhledem k tomu, že – jak uvedeno výše – při rozhodování o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech se posuzuje předpoklad pro nařízení výkonu rozhodnutí spočívající v tom, aby bylo prokázáno, že nemovitost je ve vlastnictví povinného (§ 338b odst. 1 o. s. ř.), podle stavu, jaký tu byl v den zahájení řízení, a že případné změny ve vlastnictví nemovitosti, které nastanou po zahájení řízení, tu nejsou významné, postupoval odvolací soud nesprávně (v rozporu s tímto právním názorem), když přihlédl ke změně ve vlastnictví (spoluvlastnictví) k nemovitostem, které nastaly v důsledku zápisu vlastnického práva pro J. H. do katastrálních operátů, který byl proveden dne 2. 11. 1998, tedy po zahájení tohoto vykonávacího řízení. Okolnost, že právní účinky vkladu vlastnického práva pro J. H. nastaly (vznikly) již

ke dni 7. 9. 1998, tedy před podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, tu není rozhodná, neboť se odvíjí od skutečnosti, která nastala až po zahájení tohoto vykonávacího řízení (od provedení vkladu na základě pravomocného rozhodnutí o povolení vkladu dne 2. 11. 1998); není-li možné při rozhodování o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech přihlédnout k této skutečnosti (protože nastala až po zahájení tohoto vykonávacího řízení), nelze zohlednit ani její následky, spočívající v právních účincích vkladu, které se od ní odvíjejí, i když nastaly (vznikly) v době před zahájením tohoto vykonávacího řízení.

Dovolací soud z uvedených důvodů dospěl k závěru, že převede-li povinný nemovitost smluvně na jiného a vzniklou-li na základě pravomocného rozhodnutí o povolení vkladu jeho právní účinky v době před podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, je předpoklad pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech spočívající v tom, aby bylo prokázáno, že nemovitost je ve vlastnictví povinného (§ 338b odst. 1 o. s. ř.), splněn tehdy, dojde-li k zápisu vkladu vlastnického práva pro nabyvatele do katastru nemovitostí až po zahájení řízení o výkon rozhodnutí.

Uvedený právní názor má své opodstatnění jen při rozhodování o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech. Není jím dotčeno ani právo nabyvatele nemovitosti domáhat se jejího vyloučení z výkonu rozhodnutí (§ 267 odst. 1 o. s. ř.), ani právo oprávněného domáhat se neplatnosti smlouvy, kterou povinný převedl výše uvedeným způsobem své spoluvlastnické právo na J. H. (jsou-li tu důvody, pro které je podle zákona smlouva neplatná), popřípadě odporovat uvedené smlouvě (za podmínek uvedených v ustanovení § 42a obč. zák.).

Protože usnesení odvolacího soudu není z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správné, Nejvyšší soud České republiky je ve výroku o věci samé, jakož i v akcesorických výrocích o náhradě nákladů řízení, zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, § 243b odst. 2, věta první, o. s. ř.).

V dalším řízení odvolací soud nepřehlédne též to, že oprávněný dosud žádnou listinou neprokázal, že by povinný byl vlastníkem (spoluvlastníkem) „bytové jednotky č. 14 v domě čp. 2641 postaveném na pozemku parc. č. 3464“ (v jím předloženém výpisu z katastru nemovitostí taková „bytová jednotka“ není uvedena), a ani to, že by tato bytová jednotka na základě prohlášení vlastníka (spoluvlastníků) budo-
vy vznikla jako způsobilý předmět právních vztahů.

Promlčecí doba podle ustanovení § 104 obč. zák. začíná běžet nikoliv za rok ode dne působení skutečností uvedených v § 22 vyhlášky č. 49/1964 Sb. ve znění vyhlášky č. 55/1979 Sb., nýbrž za rok ode dne, kdy se projevilo tělesné poškození nebo nastala smrt.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 7. 1999, sp. zn. 30 Cdo 1229/99)

O k r e s n í s o u d v Benešově rozsudkem ze dne 19. 9. 1996, ve znění doplňujícího rozsudku téhož soudu ze dne 26. 11. 1997, zamítl žalobu, aby žalovaná byla uznána povinnou zaplatit žalobci částku 43 200 Kč s 3% úrokem od 11. 3. 1989 do 14. 7. 1994, s 16% úrokem od 15. 7. 1994 do 23. 10. 1994 a se 17% úrokem od 24. 10. 1994 do zaplacení, vše ve lhůtě patnácti dnů od právní moci rozsudku. Řízení o žalobě na zaplacení další částky 36 500 Kč s 3% úrokem od 11. 3. 1989 do 14. 7. 1994, s 16% úrokem od 15. 7. 1994 do 23. 10. 1994 a se 17% úrokem od 24. 10. 1994 do zaplacení zastavil. Žádnému z účastníků řízení nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení a státu nepřiznal náhradu nákladů řízení vůči žalobci. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobcův nárok na peněžité plnění z pojistných smluv je promlčen.

Soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že žalobce s právním předchůdcem žalované (Č. s. p.) uzavřel pojistné smlouvy ze dne 27. 1. 1984 o pojištění pro případ smrti nebo dožití, ze dne 20. 3. 1985 o úrazovém pojištění občanů, ze dne 4. 3. 1988 o sdruženém pojištění mládeže s pojištěním obou rodičů a ze dne 27. 1. 1984 o sdruženém pojištění mládeže s pojištěním obou rodičů. Dne 9. 9. 1988 žalobce utrpěl úraz pádem na schodech. Dne 10. 3. 1989 utrpěl žalobce další úraz pádem na betonový chodník. Za první úraz žalovaná poskytla žalobci peněžité plnění v částce 1400 Kč. Za další úraz poskytla jednak plnění v částce 14 700 Kč za dobu nezbytného léčení a dále plnění v částce 36 000 Kč za trvalé následky tohoto úrazu. Podle znaleckého posudku I. lékařské fakulty UK v Praze ze dne 18. 1. 1996 před sledovanými úrazy byl žalobce zcela zdravý. Po prvním úrazu zhmoždění bederní páteře a kostrče se objevilo poškození kořene S1 vlevo. Nález se však rychle upravil po konzervativní léčbě. Při druhém úrazu došlo ke zhmoždění bederní páteře s několikaminutovým výpadkem hybnosti dolních končetin. Byla zjištěna přetrvávající lehká paréza, porucha mikce a s odstupem i porucha sexuální funkce. Žalobce byl po úrazu léčen konzervativně doma asi tři týdny. Poté se stav natolik upravil, že mohl nastoupit do zaměstnání. Od té doby však má trvale recidivující obtíže ve smyslu bolesti v oblasti bederní krajiny s občasným kořenovým drážděním S1 vpravo, jež se akcentují námahou, předklonem, prochlazením, přetrvávají i sexuální a urologické obtíže. Objektivně lze potvrdit známky poškození periferního motoneuronu L5-S2 oboustranně, poruchu hybnosti dolní hrudní a bederní páteře s rotační skoliosou a paravertebrální kontrakturou a blokádu S1 kloubu. Současné zdravotní problémy žalobce jsou v příčinné souvislosti s utrpěnými úrazy.

Soud prvního stupně za tohoto stavu uzavřel, že žalobci vzniklo právo na pojistné plnění podle podmínek pojistných smluv podle § 355 obč. zák. č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 131/1982 Sb. (nyní § 797 obč. zák., ve znění zákona č. 509/1991 Sb.), když pojistné smlouvy byly uzavřeny ve smyslu §§ 371 a násl. obč. zák., ve znění zákona č. 131/1982 Sb.

Vzhledem k tomu, že žalovaná namítla promlčení žalobcova nároku, zabýval se soud prvního stupně okolnostmi rozhodnými z tohoto hlediska. Vyšel z toho, že promlčecí doba žalobcova práva na plnění z pojištění podle § 101 a § 104 obč. zák. počala běžet dne 11. 3. 1990 a skončila dne 11. 3. 1993. Počátek běhu promlčecí lhůty podle § 104 obč. zák. odvíjel ode dne úrazu. S odkazem na ustanovení § 26 odst. 1 vyhlášky č. 49/1964Sb. ve znění vyhlášky č. 55/1979 Sb. uvedl, že pojistnou událostí v úrazovém pojištění je úraz, neboť ten je podle pojistných podmínek skutečností, se kterou je podle § 355 odst. 2 obč. zák. ve znění před novelou (podle § 797 odst. 2 v současném znění) spojen vznik povinnosti pojišťovny plnit. Proto pokládal závěry, obsažené v rozhodnutí č. 11/1972 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR, za účinnosti vyhlášky č. 55/1979 Sb., za nepoužitelné. Uzavřel, že vzhledem k ustanovení § 26 vyhlášky č. 49/1964 Sb. ve znění vyhlášky č. 55/1979 Sb. promlčecí doba počíná běžet vždy za rok od úrazu, bez ohledu na to, o který druh plnění jde. Protože žalobce podal žalobu až po uplynutí uvedené lhůty, soud prvního stupně dospěl k závěru, že jeho právo na plnění z pojištění je promlčeno (§ 100 obč. zák.).

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 17. 3. 1998 rozsudek soudu prvního stupně v napadených výrocích, tj. ve všech výrocích kromě výroku o zastavení řízení, potvrdil. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, včetně toho, že zdravotní problémy žalobce, pro něž se léčil v roce 1992, jsou v příčinné souvislosti s oběma utrpenými úrazy. Ztotožnil se však s právním názorem soudu prvního stupně o promlčení žalobcova práva na plnění z pojištění, včetně argumentace jím užitá. Krajský soud připustil dovolání ve smyslu § 239 odst. 1 o. s. ř., neboť pokud jde o posouzení počátku běhu promlčecí lhůty podle § 104 obč. zák., jde s ohledem na ustanovení § 26 odst. 1 vyhlášky č. 49/1964 Sb. ve znění vyhlášky č. 55/1979 Sb. o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu.

Žalobce v podaném dovolání namítá, že při posuzování promlčení nároku z pojistné smlouvy nelze vycházet jen z data úrazu, ale je třeba přihlížet i k datu vzniku dalších skutečností, souvisejících se zdravotním stavem, navozeným v souvislosti s následky úrazu. Promlčecí doba podle § 104 obč. zák. počíná proto běžet nikoliv za rok ode dne úrazu, ale za rok ode dne, kdy se projeví následky úrazu. V tom směru poukazuje na rozhodnutí č. 11/1972 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, které pokládá za nadále použitelné. Připomíná, že prakticky veškeré publikace vypracované uznávanými odborníky v oblasti občanského práva, jež byly vydány dávno po roce 1979, uvádějí a odkazují na označený judikát. Protože se následky úrazu žalobce, uplatněné žalobou, projeví až v roce 1992, nemůže být jeho právo na plnění promlčeno. Závěry soudů obou stupňů o počátku běhu promlčecí lhůty by zejména u úrazů, které mají

dlouhodobý charakter léčení, vedly k tomu, že by promlčecí doba skončila ještě před tím, než by bylo ukončeno vlastní léčení postiženého. Žalobce navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen v celém rozsahu, rozsudek soudu prvního stupně pak v té části, v níž byla žaloba zamítnuta a věc vrácena k dalšímu řízení.

Přípustnost dovolání byla založena výrokem potvrzujícího rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř.

Vady řízení, ke kterým dovolací soud – ve shodě s ustanovením § 242 odst. 3 o. s. ř. – přihlíží z úřední povinnosti (vady vyjmenované v § 237 odst. 1 o. s. ř. a u přípustného dovolání i tzv. „jiné vady“ řízení, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci), v dovolání namítány nejsou a z obsahu spisu nevyplývají; úkolem dovolacího soudu proto je vyslovit se k právnímu posouzení věci odvolacím soudem (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.).

Námítkou nesprávnosti právního posouzení věci postihuje dovolatel řešení právě té otázky, pro niž odvolací soud dovolání připustil, totiž otázky počátku běhu lhůty určené k uplatnění nároku na plnění z pojištění v § 104 obč. zák.

N e j v y š š í s o u d České republiky, který jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) věc projednal bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání je důvodné. Proto zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Z hlediska časové vazby dne 9. 9. 1988 a 10. 3. 1989, kdy dovolatel utrpěl úrazy, doby, kdy se v roce 1992 léčil pro následky úrazů (aniž bylo pochyb, že se na tomto stavu podílejí oba úrazy), a dne 30. 12. 1993, kdy dovolatel uplatnil u soudu nárok na pojistné plnění v důsledku těchto úrazů, je pro posouzení dovolacích důvodů významný výklad ustanovení § 22, § 26 vyhlášky č. 49/1964 Sb. ve znění vyhlášky č. 55/1979 Sb. ve vztahu k ustanovení § 104 obč. zák. Podle tohoto ustanovení, jež upravuje počátek běhu promlčecí doby u práv na plnění z pojištění, počíná promlčecí doba za rok po pojistné události, kterou je podle ustanovení § 26 odst. 1 vyhlášky č. 49/1964 Sb. ve znění vyhlášky č. 55/1979 Sb. působení skutečností uvedených v § 22 vyhlášky č. 49/1964 Sb. (úraz), jako neočekávané a náhlé působení zevních sil nebo vlastní tělesné síly, anebo neočekávané a nepřerušené působení vysokých nebo nízkých vnějších teplot, plynů, par, záření a jedů (s výjimkou jedů mikrobiálních a látek imunotoxických), které vyvolalo tělesné poškození pojištěného nebo jeho smrt.

Z hlediska úrazového pojištění je předpokladem pojistného plnění ve smyslu ustanovení § 22 odst. 1 citované vyhlášky jak působení skutečností uvedených v ustanovení § 22 odst. 1 vyhlášky (§ 26 odst. 1 citované vyhlášky), tak i tělesné po-

škození pojištěného (včetně případných trvalých následků) a vztah příčinné souvislosti mezi nimi. Tělesné poškození pojištěného, případně trvalé následky na zdraví pojištěného se ovšem mohou projevit až za delší čas od působení skutečností, uvedených v ustanovení § 22 odst. 1 citované vyhlášky. V takovém případě běh promlčecí doby ve smyslu ustanovení § 104 obč. zák. započne uplynutím jednoho roku ode dne, kdy se tělesné poškození postiženého, případně trvalé následky projeví. Jestliže by byl správný názor vyjádřený v dovoláním napadeném rozsudku, pak by v případech, jež by byly obdobné posuzovanému, byl nárok na pojistné plnění z trvalých následků úrazu promlčen dříve (po uplynutí lhůt stanovených v § 104 a 101 obč. zák., tedy po uplynutí čtyř let po úrazu), než bylo možno závěr o takovýchto následcích učinit. V této souvislosti lze poukázat na rozhodnutí uveřejněné pod č. 11/1972 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR, v němž byla problematika promlčecí doby podle ustanovení § 104 obč. zák. řešena shodně. Uvedené rozhodnutí bylo sice vydáno za účinnosti vyhlášky č. 49/1964 Sb. před novelou, provedenou vyhláškou č. 55/1979 Sb., správnost a použitelnost jeho závěrů naposledy uvedenou vyhláškou, jež novelizovala zejména ustanovení § 26 vyhlášky č. 49/1964 Sb., však z vyložených důvodů podle názoru dovolacího soudu není dotčena.

Ke shodným závěrům dospěl ostatně Nejvyšší soud České republiky již v rozsudku ze dne 1. 7. 1998, č. j. 3 Cdon 1411/96-85.

Protože odvolací soud vycházel z jiného právního názoru, který dovolací soud shledal nesprávným, pokládá dovolací soud dovolání žalobce z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. za důvodné; rozsudek odvolacího soudu proto zrušil a spolu s ním (se zřetelem k tomu, že důvody zrušení platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně) též rozsudek soudu prvního stupně – s výjimkou výroku o zastavení řízení – podle § 243b odst. 1 a 2 o. s. ř. rovněž zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Ujištění prodávajícího podle § 597 odst. 2 obč. zák., že věc má určité vlastnosti, zejména vlastnosti kupujícím vymíněné, anebo že nemá žádné vady, nemusí být součástí uzavřené kupní smlouvy; postačí, bylo-li dáno při sjednávání smlouvy.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2000, sp. zn. 29 Cdo 2228/2000)

O b v o d n í s o u d pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 18. 11. 1998 žalovanému uložil, aby zaplatil žalobci částku 140 000 Kč s 21% úrokem z prodlení od 21. 4. 1997 do zaplacení proti vrácení osobního automobilu zn. PEUEGOT 309 GR žalobcem žalovanému, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně zjistil, že žalovaný dne 2. 4. 1997 inzeroval v A. prodej osobního automobilu zn. PEUEGOT 309 GR 1,4i a uváděl, že je jako nový, rok výroby 1992, 26 000 km, cena 145 000 Kč. Dne 3. 4. 1997 si žalobce za účasti svědků J. a M. D. a V. J. auto prohlédl, svezl se v něm a téhož dne uzavřel s žalovaným kupní smlouvu. Předmětem této smlouvy byl inzerovaný automobil, kupní cena byla sjednána částkou 145 000 Kč, sjednán byl i způsob jejího zaplacení. Kupní smlouva označovala jednotlivé součásti a příslušenství auta jako původní, bylo v ní uvedeno i poškození vozu a stav tachometru s hodnotou 25 600 km. Dopisem ze dne 17. 4. 1997, který byl adresován žalovanému, žalobce od kupní smlouvy odstoupil, protože podle žalobce uvedený počet kilometrů neodpovídá skutečnosti a automobil nemá motor s přímým vstřikováním. Další nesrovnalosti měly být uvedeny v příloze odstoupení od smlouvy. Znalec Ing. V. Ž., který vypracoval znalecký posudek na žádost žalobce, uvedl v tomto posudku, že údaj počítáče kilometrů nelze považovat za směrodatný pro stanovení amortizace, zhodnotil technický stav vozidla a stanovil jeho obecnou cenu částkou 88 000 Kč. Ze svědeckých výpovědí soud prvního stupně zjistil, že se svědci účastnili koupě vozu, auto se jim při projíždce zdálo dobré, žalovaný na dotaz žalobce uváděl, že má najeto 26 000 km.

Uplatněný nárok soud prvního stupně posoudil podle § 597 odst. 2 obč. zák. a dospěl k závěru, že odstoupení žalobce od kupní smlouvy bylo důvodné. Vzal za prokázané, že inzerátem a dále při jednáních předcházejících uzavření kupní smlouvy i kupní smlouvou žalovaný žalobce ujistil o počtu ujetých kilometrů, avšak toto ujištění se ukázalo nepravdivým. Automobil vykazuje podle znaleckého posudku u některých částí motoru opotřebení na hranici životnosti, které by nevykazoval, pokud byl měl najeto jen udávaných 26 000 km. Podle soudu prvního stupně je přitom počet ujetých kilometrů důležitá vlastnost, která poskytuje informaci o intenzitě používání a tím též o opotřebení vozu jako celku, popř. i jeho jednotlivých částí. Pokud tedy žalovaný tvrdil, že informoval žalobce pouze o stavu odpovídajícímu tachometru, když jiný údaj neměl k dispozici, toto jej podle názoru soudu prvního stupně nezabavuje odpovědnosti za nepravdivé údaje. Soud prvního stupně proto v plném

rozsahu vyhověl žalobě, když vzal za prokázané, že ujištění žalovaného o počtu najetých kilometrů, které bylo pro žalobce jedním z rozhodujících kritérií pro koupi vozu, se ukázalo s ohledem na opotřebení vozu nepravdivým.

K odvolání žalovaného **M ě s t s k ý s o u d** v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 29. 9. 1999 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení včetně nákladů odvolacího řízení. Vzhledem k tomu, že v řízení nebylo pochyb o tom, že žalobce dopisem ze dne 17. 4. 1997 odstoupil od kupní smlouvy, bylo podle názoru odvolacího soudu nutno posoudit, zda je opodstatněné jeho tvrzení, že jej žalovaný ujistil o tom, že prodáváný automobil má určité vlastnosti, toto ujištění se ukázalo nepravdivým a že právě z tohoto důvodu odstoupil žalobce od smlouvy. Odvolací soud zopakoval důkaz dopisem žalobce ze dne 17. 4. 1997, adresovaným žalovanému, a zjistil, že žalobce odstoupil od kupní smlouvy uzavřené dne 3. 4. 1997 konkrétně proto, že automobil nemá motor s přímým vstřikováním a že počet ujetých kilometrů neodpovídá skutečnosti. Další důvody měly být uvedeny v příloze dopisu, ale k dotazu soudu žalobce odpověděl, že k tomuto dopisu zřejmě žádnou přílohu nepřipojil. Podle názoru odvolacího soudu zůstalo proto k prokázání, zda žalovaný ujistil žalobce, že prodáváný automobil má motor s přímým vstřikováním a že má najeto 26 000 km, a zda jsou tato ujištění nepravdivá. Odvolací soud vyšel při prokazování těchto otázek z právního názoru, že k tomu, aby k nepravdivosti ujištění o vlastnostech prodávané věci mohlo být přihlédnuto, je nezbytné, aby toto ujištění učinil prodávající v kupní smlouvě. V této věci byla kupní smlouva uzavřena písemně dne 3. 4. 1997, a rozhodný je proto podle mínění odvolacího soudu obsah této smlouvy. Podle odvolacího soudu je přitom zcela irrelevantní, o čem účastníci jednali před uzavřením smlouvy. Odvolací soud proto zopakoval důkaz obsahem kupní smlouvy a z jejího obsahu nezjistil, že by žalovaný výslovně ujistil žalobce, že prodáváný automobil má požadované vlastnosti. Pokud se v příloze kupní smlouvy vyskytuje údaj o stavu tachometru, nelze jej podle názoru odvolacího soudu považovat za ujištění o určité vlastnosti vozidla ve smyslu § 597 odst. 2 obč. zák. Podle mínění odvolacího soudu je možno si představit, že kupující učiní podmínkou koupě právě stav skutečně ujetých kilometrů, neboť i tento údaj vypovídá o opotřebení vozidla, avšak ujištění prodávajícího o tom, že vůz má najeto skutečně jen tolik, kolik ukazuje tachometr, by se potom nemělo omezit jen na prosté konstatování stavu tachometru, jak se stalo v tomto případě. Nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že žalobce žádný důkaz ke zpochybnění údaje na tachometru nenavrl a své tvrzení o nepravdivosti tohoto údaje tak neprokázal. Tyto úvahy vedly odvolací soud k závěru, že žalobci se ze strany žalovaného nedostalo výslovného ujištění o počtu skutečně najetých kilometrů, a jeho odstoupení od smlouvy z tohoto důvodu nemůže být účinné. S ohledem na tento svůj závěr se odvolací soud již nezabýval otázkou, zda lze vůbec počet ujetých kilometrů označit za vlastnost vozidla ve smyslu výše citovaného zákonného ustanovení.

Rozsudek odvolacího soudu napadl dovoláním žalobce, který jako důvody dovolání uvádí nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem (§ 241 odst. 3

písm. d/ o. s. ř.) a skutečnost, že napadený rozsudek vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241 odst. 3 písm. c/ o. s. ř.). Žalobce namítá, že z ustanovení § 597 odst. 2 obč. zák. nevyplyvá žádný požadavek zákona na formu ujištění o vlastnostech věci ani na to, že ujištění musí být obsaženo v textu smlouvy. Podle žalovaného bylo proto nutno přihlédnout i k inzertátu, kterým žalovaný automobil nabízel, a k obsahu těch vyjádření smluvních stran, která se posléze nestala součástí textu smlouvy. Podle dovolatele se odvolací soud dostatečně nevypořádal s výpověďmi svědků i samotného žalovaného, z nichž vyplývalo, že žalovaný opakovaně ujistil žalobce o tom, že vozidlo najelo jen asi 26 000 km. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a že je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné. Proto rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud nejprve posuzoval, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o. s. ř. či jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.). Tyto vady se ze spisu nepodávají a ani dovolatel netvrdí, že by řízení těmito vadami trpělo.

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečností, které z provedených důkazů nebo přednesu stran nevyplynuly nebo nevyšly ani jinak najevo, nebo protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, je z hlediska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, popř. věrohodnosti logický rozpor. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva. Dovolacím důvodem podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. lze napadnout výsledek činnosti soudu při hodnocení důkazů, na jehož nesprávnost lze usuzovat jen ze způsobu, jakým k němu soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry. Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než z výše uvedených důvodů nelze dovoláním úspěšně napadnout.

Dovolací soud dovodil, že v daném případě nastala situace, která by naplňovala předpoklady tohoto dovolacího důvodu. Tvrdí-li dovolatel, že soud tím, že nepřihlédl k obsahu svědeckých výpovědí a výpovědi žalobce, z nichž vyplývalo, že ujistil žalobce,

že vůz má najeto jen 26 000 km, pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, není toto tvrzení opodstatněné. Soud nepřihlédl k uvedeným důkazům, protože je nepovažoval v dané věci za relevantní. Vyšel z právního názoru, že ujištění o vlastnostech prodávané věci, jak je upraveno v § 597 odst. 2 obč. zák., musí být obsaženo ve smlouvě, a tudíž se potom již nezabýval důkazy, které se netýkaly obsahu uzavřené smlouvy. Uvedený postup odvolacího soudu znamená, že odvolací soud provedl výklad § 597 odst. 2 obč. zák. a zkoumal jen ty důkazy, které byly významné z hlediska tohoto výkladu. Není proto dán dovolací důvod spočívající v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, nýbrž dovolací důvod zakládající se na tom, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V daném případě se odvolací soud dopustil pochybení, pokud jde o výklad ustanovení § 597 odst. 2 obč. zák., když svým výkladem zúžil dopad citovaného ustanovení pouze na situace, kdy se ujištění o určitých vlastnostech věci stalo obsahovou součástí kupní smlouvy. Je zřejmé, že tomu tak v převážné většině případů bude a tento postup je i praktický, neboť posiluje právní jistotu smluvních stran, pokud jde o obsah kupní smlouvy a následná práva smluvních stran, která z ní vyplývají. Na druhé straně však nelze nevidět, že to mohou být právě ujištění o určitých vlastnostech prodávané věci, která přesvědčí kupujícího o tom, že akceptuje nabídku prodávajícího a smlouvu s ním uzavře, aniž by však strany učinily uvedené ujištění součástí smlouvy. Při zjišťování, zda k ujištění o vlastnostech ve smyslu citovaného ustanovení došlo, se musí zkoumat celý průběh sjednávání smlouvy a zvážit všechna vyjádření stran, k nimž v tomto procesu došlo. Pro uvedený názor hovoří ostatně i to, že ustanovení § 597 obč. zák. tvoří systémovou jednotu s ustanovením § 596 obč. zák. a zde normovaná povinnost prodávajícího upozornit kupujícího na vady věci, o nichž prodávající ví, je výslovně vázána na proces sjednávání smlouvy. Tato povinnost je svou povahou obdobná ujištění o vlastnostech věci podle § 597 odst. 2 obč. zák. a porušení obou uvedených povinností může mít i totožné právní následky – možnost kupujícího odstoupit od smlouvy. Dovolací soud tedy uzavřel, že ujištění prodávajícího podle § 597 odst. 2 obč. zák., že věc má určité vlastnosti, zejména vlastnosti kupujícím vymíněné, anebo že nemá žádné vady, nemusí být součástí uzavřené kupní smlouvy; postačí, došlo-li k ujištění při sjednávání této smlouvy. Zužující výklad odvolacího soudu, pokud jde o § 597 odst. 2 obč. zák. vedl k tomu, že se soud v odvolacím řízení nezabýval otázkou, zda se ujištění prodávajícího o počtu ujetých kilometrů ukázalo nepravdivým, což je otázka nutná k posouzení oprávněnosti žalobce odstoupit od smlouvy.

Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 1, věty za středníkem, o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu zrušil a podle § 243b odst. 2, věty první, o. s. ř. mu věc vrátil k dalšímu řízení.

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 31** Durch die Ermöglichung des unerlaubten Staatsgrenzübertretens im Sinne der Bestimmungen von § 171a Absatz 1 des Strafgesetzbuches, wird jede Handlungsweise des Täters, durch die er hilft (bzw. erleichtert) anderer Person das unerlaubte Staatsgrenzübertreten, z. B. er führt oder fährt diese Person über, schafft ihr zum Staatsgrenzübertreten das Transportmittel an, leistet ihr den notwendigen Rat u. s. w. Für die Ermöglichung des unerlaubten Staatsgrenzübertretens kann man auch das Versprechen des Täters halten, dieser Person die Assistenz bei ihrer weiteren Bewegung auf dem Gebiet des fremden Staates (z. B. durch das Zustellen des Fahrzeuges in der Nähe der Staatsgrenze und durch den Transport in das Inland des fremden Staates) zu leisten.
- Nr. 32** Die materielle Bedingung des besonders gefährlichen Rezidiv nach dem § 41 Absatz 1 des Strafgesetzbuches wird in der Regel nicht erfüllt, ob bei der vorigen Verurteilung des Beschuldigten für die besonders wesentliche absichtliche strafbare Handlung wurde über ihn durch das Gericht wegen der Umstände des Falles die Strafe des Freiheitsverlustes nach dem § 40 Absatz 1 des Strafgesetzbuches unter der unteren Grenze des Strafsatzes, und zwar in kurzem Ausmass, verhängt, wobei die Strafe wurde schon während der Haft teilweise gesüht.
- Nr. 33** Ob während des Entscheidens des Gerichtes, das dem zugehörigen Gericht und dem Gericht, dem sollt die Sache durch das Verfahren nach dem § 25 des Strafgesetzbuches zugeteilt werden, allernächst zusammen übergeordnet wird, die Verhandlung bei dem zugehörigen Gericht, wenn auch sie unrechtskräftig beendet wurde, dann unter dieser Verfahrenslage kann man dem Vorschlag auf die Delegation nicht willfahren, schon deswegen nicht, dass hier keine „Sache“ existiert, die die Delegation nicht willfahren, schon deswegen nicht, dass hier keine „Sache“ existiert, die die Delegation nicht willfahren.
- Nr. 34** Auch im Falle, dass das erststufige Gericht, dem die Sache durch das Berufungsgericht zur neuen Verhandlung und zum neuen Beschluss zurückgegeben wurde, richtet es sie mit neuer Senatzusammensetzung, das Gericht wird durch die juristischen Meinung, die das Berufungsgericht geäußert hat (§ 264 Absatz 1 des Strafgesetzbuches) verbunden.
- Nr. 35** Die Bedingungen des wirksamen Leides (§ 66 des Strafgesetzbuches) im Falle der strafbaren Handlung der Verkürzung von Steuer, Abgaben und anderer ähnlicher schuldiger Zahlungen nach dem § 148 des Strafgesetzbuches können auch unter der Lage erfüllt werden, wenn trat der Täter zu der Wiedergutmachung der schädlichen Folge zu, unmittelbar nach dem Moment, wenn das finanzielle Amt hat bei ihm die erste Erkenntnis über den verdächtigen Umstand gemacht, der selbst jedoch zur Schlussfolgerung über das Begehen der strafbaren Handlung nicht genügt wird, aber konnte nur die Anregung zu weiteren Akten aus der Seite des finanziellen Amtes werden (z. B. zur Durchführung der Steuerkontrolle im Sinne von § 16 Absatz 1 des Gesetzes Nr. 337/1992 Sb., in der Fassung der späteren Vorschriften).
- Ob der Täter hat die schädliche Folge der strafbaren Handlung wiedergutmacht in der Zeit, wenn ihm aus seinem Standpunkt noch keine Verfolgung drohte, dann die Freiwilligkeit seiner Verhandlung im Sinne von § 66 des Strafgesetzbuches nicht ausgeschlossen wird, obgleich er allgemein aus der Befürchtung um die strafliche Verfolgung gehandelt hat, aber nicht unter der Wirkung schon unmittelbar drohender oder gar begonnener straflicher Verfolgung.
- Nr. 36** Anderer Grund für die Abtretung der Sache nach dem § 295 des Strafgesetzbuches kann auch der Umstand werden, dass der Jugendliche wurde in das Erziehungsinstiut für die Jugend aussen des Rayons des zugehörigen Gerichtes untergebracht, denn die Zusammenarbeit des Gerichtes und der Jugenderziehungs Einrichtung im solchen Falle zweckmässig wird, und der Nutzen des Jugendlichen erfordert sie. Zwecks der Beurteilung, welchem Gericht die Sache abgetreten wird, wird dann der Sitz solcher Erziehungs Einrichtung entscheidend, und nicht die Stelle, wo sich die Arbeitserziehungsgruppe, in die der Jugendliche vorübergehend eingegliedert wurde, befindet.

PRÁVO
ADVOKÁTŮ
2001

PRÁVO
ADVOKÁTŮ
2001

Právo ve Vaší knihovně
Zákon na Vaší straně

Orac

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zwecks Informationen der Leser vom ORAC – Verlag vorbereitet.

- Nr. 37** Die Friste, die in der Bestimmung von § 71 des Strafgesetzbuches für die Dauer der Haft festgestellt wird, bzw. für die Verlängerung der Haft, wird auch für die Dauer der Verbannungs Haft gültig (§ 350c Absatz 1, 2 des Strafgesetzbuches).
- Nr. 38** Wenn nur nach dem Abschluss des Vertrages über die Geldanleihe (Kredit) die Hindernisse entstanden, die haben den Schuldner an die Erfüllung seiner aus der Anleihe (Kredit) folgenden Verpflichtungen verhindert, wobei er in der Zeit des Abschlusses des Vertrages über die Anleihe (Kredit) nicht voraussetzen konnte, wenn sonst war er damals fähig seine Verpflichtung zu erfüllen, oder war er wohl fähig das Geld in vereinbarter Frist rückgeben, aber aus verschiedenen Gründen hat er die Rückgabe des Geldes aufgeschoben, oder hat er nachträglich den Vorsatz gefasst, dass gibt er das Geld nicht mehr zurück, dann kann man seine Handlung für die strafbare Handlung des Betruges nach dem § 250 des Strafgesetzbuches nicht halten. Die nachfolgende Handlung des Schuldners, der solche Eigentumsdispositionen gemacht hat, durch die er die volle oder mindestens verhältnismässige Befriedigung des Guthabens bestimmtes Kreditors unmöglich gemacht hat, konnte nach den Umständen eine andere strafbare Handlung werden, besonders die strafbare Handlung der Beschädigung des Kreditors nach dem § 256 des Strafgesetzbuches oder die strafbare Handlung der Vorteilhaftmachung des Kreditors nach dem § 256a des Strafgesetzbuches.
- Nr. 39** Es ist ein wesentlicher Mangel des Vorbereitungsverfahrens, der das Rückgeben der Sache zur nachträglichen Untersuchung dem Staatsanwalt nach dem § 188 Absatz 1 Buchstabe e) des Strafgesetzbuches, wenn die Mitteilung der Beschuldigung bzw. die Notiz über sie, keine notwendige durch die Bestimmung von § 160 Absatz 1, dritter Satz des Strafgesetzbuches verlangten Erfordernisse hat. Die Formulierung der Teilnahme in der Hilfeform im Sinne der Bestimmung von § 10 Absatz 1 Buchstabe c) des Strafgesetzbuches nur durch die Wörter „er hat an der strafbaren Tätigkeit anderes Täters teilgenommen“, wobei weiter wird ausschliesslich die Beschreibung der Handlung dieses weiteren Täters angegeben, kommt der Forderung der Konkretisierung von dem Tat (seiner Beschreibung) in der Mitteilung der Beschuldigung nicht entgegen.
- Nr. 40** Wenn die Handlung des Täters, die nach der Klage von dem Standpunkt der Nachwirkung der strafbaren Handlung des Diebstahles nach dem § 247 des Strafgesetzbuches, das Gericht nicht für nachgewiesen haltet, aber gleichzeitig wurden durch das Gericht die Tatsachen festgestellt, die andere Handlung des Täters begründet, als es in der Klage beschrieben wird, wobei diese Handlung ebenfalls juristisch bedeutungsvoll für die Entstehung derselben konkreten Folge wird, als diese, welche in der Klage beschrieben wurde, dann die Identität des Täters (§ 220 Absatz 1 des Strafgesetzbuches) wird durch die Übereinstimmung der Folge in Form der Schadenentstehung auf demselben Eigentum erhalten.
- Nr. 41** Wenn auf den Beschuldigten wurde die Klage wegen die besonders wesentliche strafbare Handlung untergebracht (§ 41 Absatz 2 des Strafgesetzbuches), dann die Tatsache, dass das erststufige Gericht hat ihn schuldig mit einer anderen strafbaren Handlung erkannt, wobei diese nicht besonders wesentliche strafbare Handlung wird, die Verlängerung der Haft des Beschuldigten auf die Zeit, die tritt 4 Jahre nicht über; kein Hindernis wird (§ 71 Absatz 4 des Strafgesetzbuches), wenn nicht ausgeschlossen wird, dass der Tat als besonders wesentliche strafbare Handlung beurteilt konnte.
- Nr. 42** Behandelt der Täter mit dem fremden Motorfahrzeug, dessen hat er sich mit der Absicht es nur vorübergehend zu benutzen, bemächtigt, so, dass nimmt er dem Beschädigten dauernd das Dispositionsrecht ab, oder macht seine Erneuerung unmöglich, bzw. dieses Recht ausdrucksvoll erschwert (z. B. wenn er setzt das Fahrzeug auf einer entlegten Stelle ab, wenn das Rückgeben des Fahrzeuges seinem Zufall überlassen wird).
- Nr. 43** Der Oberste Gerichtshof der Tschechischen Republik, kann nach dem § 384a des Strafgesetzbuches das Urteil des fremdländischen Gerichtes auf dem Gebiet der Tschechischen Republik erkennen, obgleich die Strafe des Freiheitsverlustes durch dieses Urteil auferlegt tritt durch ihre Dauer das höchste Ausmass der Strafe des Freiheitsverlustes über, das kann man nach dem Recht der Tschechischen Republik für gegebene strafbare Handlung zu auferlegen, aber nur im Falle, wenn der internationale Vertrag, aufgrund dessen soll die Strafe des fremdländischen Gerichtes durchge-

führt werden, ermöglicht die Anpassung der Dauer der auferlegten Strafe durch das Verfahren nach dem § 384d des Strafgesetzbuches dem nach dem Recht der Tschechischen Republik zulässige Ausmass.

Ist im gegebenen Fall solcher Vertrag das Abkommen über die Übergabe der verurteilten Personen, unter dem Nr. 553/1992 Sb. veröffentlicht, das über die Durchführung der Strafe nach dem § 384d des Strafgesetzbuches entscheidendes Gericht passt im Einklang mit seinem Artikel 10 Absatz 2 die Strafe an, und ihre Durchführung wird so fortsetzen, dass es der Rechtsordnung der Tschechischen Republik entsprach. Es bedeutet, dass die Freiheitsverluststrafe wird auf das höchste Ausmass festgestellt, dass lässt das Strafgesetzbuch der Tschechischen Republik für die gegebene strafbare Handlung zu, rechnend dabei mit den zugehörigen Bestimmungen des speziellen sowie allgemeinen Teils des Vertrages.

Nr. 44 Für die bisher ungehörten Zeugen und Mitbeschuldigten, auf die der Beschuldigte wirken konnte und vereiteln so die Erklärung der für die Strafverfolgung wesentlicher Tatsachen im Sinne von den Bestimmungen von § 67 Absatz 1 Buchstabe b) des Strafgesetzbuches, soll man auch die Zeugen und Mitbeschuldigten halten, die obgleich gehört wurden, aber deren Verhör aber nicht vollständig durchgeführt wurde, denn es auf alle für die Entscheidung wichtige Umstände nicht eingestellt wurde.

Nr. 45 Die strafbare Handlung der Teilhaberschaft nach dem § 251 des Strafgesetzbuches ist die absichtliche strafbare Handlung. Diese Absicht des Täters wird in der Beziehung zum Umstand verlangt, dass die Sache wurde durch die strafbare Handlung erworben. Sollte diese strafbare Handlung den Diebstahl nach dem § 247 Absatz 1 Buchstabe e) des Strafgesetzbuches werden, muss dem Teilhaber auch das Wissen über die die Formalkennzeichen dieser strafbaren Handlung vollfüllenden Tatbestände nachgewiesen werden, d. h. das Wissen, dass der Täter der strafbaren Handlung wurde für ähnliche strafbare Handlung während letzter drei Jahren verurteilt oder bestraft.

Entscheidungen in bürgerlichen, handelsrechtlichen und verwaltungsrechtlichen Sachen

Nr. 46 Die Verhandlung über die Berichtigung der Schuld zwischen den Kreditoren und Schuldner gründet nicht das Hindernis der zwecks der Verhandlung über die Berichtigung derselben Schuld zwischen den Kreditoren und Hafters des Schuldners angefangenen Sache (§ 83 der Zivilgerichtsordnung).

Nr. 47 Stellte das Gericht die Vorladung zur ersten Verhandlung mit der Belehrung über die Möglichkeit des Beschlusses über die Klage durch das Urteil wegen der Versäumung durch die mit der Vollmacht für ganze Verhandlung beschenkten Vertreter des Angeklagten nicht zu, werden die Voraussetzungen für das Herausgeben des Urteiles wegen der Versäumung nicht erfüllt, und zwar noch dann nicht, wenn das Gericht zur ersten Verhandlung ladete den Angeklagten vor, dessen personelle Teilnahme notwendig war.

Nr. 48 Wer der Teilnehmer der Verhandlung war, in der der rechtskräftige, ihm die Zahlungspflicht vorschreibender Beschluss herausgegeben wurde, wird durch diesen Spruch gebunden (§ 159 Absatz 2 der Zivilgerichtsordnung) und kann deshalb in einer anderen Verhandlung erfolgreich den Anspruch auf die Rückgabe der im Einklang mit diesem Beschluss bezahlten Summe nicht erheben, behauptend, dass er tatsächlich keine Zahlungspflicht hatte. Nicht das Gericht kann aus anderem Schluss über die Existenz oder Nichtexistenz des Anspruches unter denselben Teilnehmer herausgehen, ob über sie rechtskräftig entschieden wurde, und kann allein diese Frage in anderer Verhandlung nicht als die vorläufige Frage beurteilen.

Nr. 49 Ob der Ankaufpreis der angeschafften Sache wurde ganz bezahlt aus den Finanzmitteln eines von dem Ehepaar, jedoch die Käufer beide Eheleute waren und bei dem Abschluss des Kaufvertrages haben sie den Willen die angeschaffte Sache in das anteillose Eigentum erwerben geäussert, dann diese Sache Gegenstand ihres anteillosen Eigentums geworden ist.

Nr. 50 Sog. liegende Verlassenschaft wurde in der Verwaltungsverhandlung über die Konfiskation des Eigentums zur Teilnahme in dieser Verhandlung legitimiert, und zwar im Einklang mit dem Dekret des Präsidenten der Republik Nr. 12/1945 Sb.

Váš partner na cestě právem
www.epravo.cz

Odborné právnícké časopisy a sbírky
z produkce
NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o.

Orac

- Nr. 51** Die Statuten der Genossenschaft, die für die Zahlbarkeit des Auseinandersetzungsanteiles die Frist 10 Jahre feststellen, kann man in diesem Teil als widerspruchsvoll zu den guten Sitten klassifizieren (§ 39 des Bürgerlichen Gesetzbuches).
- Nr. 52** Über die Klage über den Schluss, dass dem Angeklagten keine ihm wegen der Änderung der Familienverhältnisse früher durch das Gericht oder durch den Gerichtsausgleich zuerkannte Ersatzwohnung obliegt, kann man durch den Urteil wegen der Versäumung nicht entscheiden (§153b Absatz 3 der Zivilgerichtsordnung).
- Nr. 53** Wenn nach der Verhandlung, während welcher die Beweisführung durchgeführt wurde, und zu welcher der Teilnehmer der Verhandlung nicht ordentlich vorgeladet wurde, verlief andere Verhandlung, wo der Teilnehmer hatte die Möglichkeit seine Prozessverteidigung anbringen, einschliesslich der Möglichkeit zu den bisher durchgeführten Beweisen sich zu äussern, auch aus dem Standpunkt der Richtigkeit von dem Prozessverfahren des Gerichtes, dann handelt es sich um keinen Mangel nach dem § 237 Absatz 1 Buchstabe f) der Zivilgerichtsordnung, im vor 01. 01. 2001 wirksamen Wortlaut; kann man jedoch um einen anderen Verhandlungsmangel gehen, der konnte als die Folge die unrichtige Entscheidung in der Sache haben.
- Nr. 54** Wenn während des Zeitraumes, wann das Gericht das Recht der gemeinsamen der Wohnung durch das Ehepaar suspendierte, und dem aus den ehemaligen Eheleute, der ausschliesslicher Mieter der Wohnung nicht geworden ist, legte die Räumung der Wohnung nach dem Sicherstellen der Ersatzwohnung auf, und die Mietbeziehung zu der geräumten Wohnung auf eine bestimmte Zeit vereinbart wurde, dann kann man der schuldigen Person die Ersatzwohnung nur bis der Zeit sicherstellen, wann die Mietbeziehung zu der geräumten Wohnung beenden sollte.
- Nr. 55** Die Voraussetzung für die Verordnung von Beschlussdurchführung durch die Errichtung des richterlichen Pfandsrechtes auf den unbeweglichen Güter, die darin liegt, dass nachgewiesen wäre, dass die Realität im Eigentum der schuldigen Person ist (§ 338b Absatz 1 der Zivilgerichtsordnung), wird durch das Gericht nach dem am Tag der Verhandlungseröffnung, d. h. am Tag des Überreichens des Vorschlages auf die Verordnung von Beschlussdurchführung bei dem Gericht existierenden Stand beurteilt werden. Die Änderungen im Eigentum der Realität, die nach der Verhandlungseröffnung entstehen, werden für den Beschluss über den Vorschlag auf die Verordnung von Beschlussdurchführung durch die Errichtung des richterlichen Pfandsrechtes auf den unbeweglichen Güter nicht bedeutsam werden.
Führt die schuldige Person verträglich die Realität auf eine andere Person über, und entstehen aufgrund des rechtskräftigen Beschlusses über die Einsatzbewilligung ihre rechtlichen Wirkungen in dem Zeitraum vor der Vorschlagseinbringung auf die Verordnung von diesen Beschlussdurchführung, es gibt die Voraussetzung für die Verordnung der Beschlussdurchführung durch die Errichtung der richterlichen Pfandsrechtes auf den unbeweglichen Güter, die darin liegt, dass nachgewiesen wäre, dass die Realität im Eigentum der schuldigen Person ist (§ 338b Absatz 1 der Zivilgerichtsordnung) dann erfüllt, wenn zur Notiz des Eigentumsrechtseinsatz für den Erwerber in das Kataster der Realitäten nur nach der Verhandlungseröffnung über die Beschlussdurchführung kommt.
- Nr. 56** Die Verjährungsfrist nach Anordnung von § 104 des Bürgerlichen Gesetzbuches beginnt nicht ein Jahr nach der Wirkung der im § 22 der Kundmachung Nr. 49/1964 Sb., im Wortlaut der Kundmachung Nr. 55/1979 Sb., angegebenen Tatsachen laufen, aber ein Jahr nach dem Tag, wann die Körperbeschädigung bemerkbar gemacht hat oder der Tod eingetreten ist.
- Nr. 57** Die Beteuerung der verkaufenden Person nach dem § 597 Absatz 2 des Bürgerlichen Gesetzbuches, dass die Sache bestimmte Eigenschaften hat, besonders was die durch die kaufende Person ausbedungenen Eigenschaften betrifft, oder die Beteuerung, dass die Sache keine Mängel hat, muss Bestandteil des abgeschlossenen Vertrages nicht sein; man genügt, wenn solche Beteuerung bei der Vereinbarung des Vertrages gegeben wurde.

epravo

Váš partner na cestě právem
www.epravo.cz

CONTENTS*)

Resolution in Criminal Law Cases:

- No. 31** The allowing of unauthorized crossing the state boundary in sense of provisions of Section 171a Sub-section 1 of Criminal Code is each action of the offender helping or facilitating for other person the unauthorized crossing state boundary e.g. through its acrossing or transporting across the state boundary, providing such person with the means of transport for the crossing state boundary, providing with necessary hint etc. For the allowing of unauthorized crossing the state boundary could be hold also the promise of the offender to provide such person with the help during its next motion on the territory of the foreign state, e. g. Through the laying of a vehicle next to the state boundary and transporting of this person into the interior of foreign state).
- No. 32** The material condition of the especially dangerous relapse according to Section 41 Sub-section 1 of Criminal Code will be usually not fulfilled, if on the previous conviction for the specially weighty criminal act was on him or her imposed the prison sentence cut down because of circumstances according to Section 40 Sub-section 1 of Criminal Code under the lower limit of penalty and for short period, moreover being served through the custody.
- No. 33** If in the time of decision of the court being next common superior to the respective court and to the court to that should be the case assigned through the processing according to Section 25 of Criminal Code, was the processing at the respective court, even if incompetently finished, then there is impossible under this processing situation to satisfy the delegation proposition if only for the reason that there is no "case" that could be ruled the respective court out.
- No. 34** Also in the case that the first stage court to what was the case returned through the court of appeal because the new hearing and decision, the case will be decided with new senate assembly, and the court will be obliged by the legal opinion expressed by the court of appeal in its decision (Section 264 Sub-section 1 of Criminal Code).
- No. 35** The conditions of effective repentance (Section 66 of Criminal Code) in case of the criminal act of the tax, fee or other similar payment according to Section 148 of Criminal Code could be fulfilled also under the circumstances, when the offender proceeded to the remedy of criminal act immediately after the moment when the financial authority made the first piece of knowledge about the suspicious circumstance that however was not sufficient for the conclusion that the criminal act was committed, but it could be only the impulse for the next transactions from the part of financial authority (e.g. to the implementing of tax control in sense of Section 16 Sub-section 1 of the law No. 337/1992 Coll., in reading of later regulations).
If the offender made the remedy of the harmful consequence of the criminal act in the period when him or her from his or her viewpoint threatened no immediately prosecution, then the voluntaries of his or her practice in sense of Section 66 of Criminal Code is not excluded, though he or she acted generally for fear that he or she will be prosecuted, however not under the influence of particular threatening or even started penal prosecution.
- No. 36** Other reason for the assigning of some thing according to Section 295 of Criminal Code could be also the circumstance that the youthful is located in the detention centre out of the district of respective court because the cooperation of the court and the detention centre is in such case purposeful and the youthful's benefit calls for it. Because the assessing to what court will be the case referred is then the crucial seat of such detention centre and not the place where the working detention group is located where the youthful was temporary put.
- No. 37** The terms set in the provisions of Section 71 of Criminal Code for the duration of custody of for its prolongation respectively, is valid also for the duration of the expelling custody (Section 350c Sub-section 1, 2 of Criminal Code).
- No. 38** If only upon signing of the loan (or credit) agreement emerged the obstacles preventing the debtor to fulfil his or her obligations from the loan (or credit) that he or she could not to foresee in time of signing the loan (credit) agreement, being then otherwise able to fulfil his or her obligation, or

3 sbírky judikátů
6 právnických periodik pro teorii a praxi
2 prestižní bilingvní čtvrtletníky

Orac

*) This text in the English language has been prepared for readers' information by ORAC publishing house.

he or she was although able to repay the money in agreed term but for various reasons he or she postponed the repaying of the money or he or she subsequently became the intention to repay no money by no means, then his or her practice can not be held for the criminal act of the fraud according to Section 250 of Criminal Code. The following practice of such debtor making such property dispositions preventing full or at least comparatively satisfaction of the creditor's claim could be, under certain circumstances, an other criminal act, especially the criminal act of harming of creditor according to Section 256 of Criminal Code or the criminal act of favouring of the creditor according to Section 256a of Criminal Code.

- No. 39** It is weighty fault of the preparatory processing giving reason the returning of case to the public prosecutor for the additional investigation according to Section 188 Sub-section 1 letter e) of Criminal Code, if the charge communication or the record about it respectively includes no necessary proprieties required by the provision of Section 160 Sub-section 1, sentence third, of Criminal Code. The participation formulation in the form of aid in sense of provisions of Section 10 Sub-section 1 letter c) of Criminal Code only through the words "participated on the criminal activity" of other offender, including further exclusively the description of act of such other offender, does not satisfy the requirement of concretisation of the act (its description) in the charge communication.
- No. 40** If the practice of offender being according to the prosecution significant from the viewpoint of consequence of criminal act of theft according to the Section 247 of Criminal Code, is not considered by the court as proved one, and if at the same time however were by the court discovered the facts giving evidence about the other practice of offender than was described in the charging file being also legally significant for the emergence of the same concrete consequence described in such charging file, then the identity of the act (Section 220 Sub-section 1 of Criminal Code) will be kept through the correspondence of the consequence in form of the emergence of harm on the same property.
- No. 41** If there was filed the charge on the defendant because the especially significant criminal act (Section 41 Sub-section 2 of Criminal Code), then the fact that the first stage court recognized his or her fault in the case of other criminal act being not so significant, is no obstacle for the extension of custody of the defendant up to four years (Section 71 Sub-section 4 of Criminal Code), if there is not excluded that such act could be considered as the especially significant criminal act.
- No. 42** If the offender treats the foreign motor vehicle get in his or her hands with intention of temporary use so, that he or she takes away permanently or makes impossible the renewal of the disposition right to the aggrieved party, or significantly makes such right more difficult (e.g. he or she takes the vehicle away on the remote place when the returning of the vehicle to the aggrieved party will be left to chance), such act is not the act of unauthorized use of foreign thing according to Section 249 of Criminal Code, but the criminal act of theft according to Section 247 of Criminal Code.
- No. 43** The Supreme Court can to approve, according to Section 384a of Criminal Code, the decision of a foreign court on the territory of the Czech Republic, though the imprisonment set by such decision falls by its duration the maximal limit of imprisonment set according to the laws of the Czech Republic for given criminal act, but only then, if the international agreement, on the basis of that should be the punishment set by the foreign court should be carried out allows that the duration of set punishment was adapted through the process according to Section 384d of Criminal Code to the sentence allowed according to the laws of the Czech Republic.
- If the above mentioned agreement is the Convention about the handing over of convicted persons published under the No. 553/1992 Coll., the court deciding about the sentence according to Section 384d of Criminal Code adapts the sentence in accordance with the article 10 Sub-section 2 of above Convention, and the sentence will continue so that it correspond to the law order of the Czech Republic. That is saying that the imprisonment sentence will be set on the maximal limit allowed by the Criminal Code of the Czech Republic for given criminal act, accounting to the relevant provisions of special part of the Criminal Code, as also the general parts of it.
- No. 44** There is necessary to consider as unheard the witnesses and co-accused persons that could be under the action or to waste the explanation of facts relevant for criminal prosecution in sense of provisions of Section 67 Sub-section 1 letter b) of Criminal Code. There is necessary to consider as

unheard also the witnesses and co-accused persons that although were heard, but then hearing was carried out so that the protocol about such evidence is not usable as the evidence before the court, or their hearing was not complete because it was not addressed on all the circumstances significant for the decision.

- No. 45** The criminal act of the participation according to Section 251 of Criminal Code is the intentional criminal act. The deliberateness of the offender is required in the relation to the circumstance that the thing was gained by the criminal act. If would this criminal act the theft according to Section 247 Sub-section 1 letter e) of Criminal Code, there is necessary to prove the participant's knowledge about the facts of the case filling the formal marks of criminal act, i.e. the knowledge that its offender was punished for similar act during the last three years.

Resolution in Civil Law, Business Law and Administrative Law Cases:

- No. 46** Proceedings on the fulfilment of a debt between the creditor and the debtor do not constitute an obstacle regarding the matter initiated (Section 83 of the Civil Procedure Code) for the proceedings on the fulfilment of the same debt between the creditor and the debtor's surety.
- No. 47** If the court does not serve a summons for the first hearing with advice on the option to decide on the action by judgement by default to the counsel of the defendant with the power of attorney for the whole duration of the proceedings, the conditions for delivering the judgement by default are not fulfilled, even in such a case where the defendant, whose personal appearance was necessary, has been summoned with this advice for the first hearing.
- No. 48** The entity that has been a party in the proceedings, in which a final decision imposing on him/her an obligation to pay, has been delivered, is bound by this verdict (Section 159, Sub-section 2 of the Civil Procedure Code) and therefore cannot successfully exert a claim in different proceedings, to refund this sum paid pursuant to this decision, stating that in reality he/she did not have such an obligation to pay. Nor can the court emanate from a different finding with regard to the existence or non-existence of the claim between the same parties, on which it was legitimately decided, and the court cannot again judge this issue even as a preliminary issue.
- No. 49** If the purchase price of the item to be acquired was fully paid for from the sole means of one of the spouses, but both the spouses were the buyers, and both of them manifested their will at the signing of the purchase contract to acquire the purchased item into undivided co-ownership of spouses, then this has become an item of their undivided co-ownership.
- No. 50** The so-called idle estate was at the administration action on the confiscation of property pursuant to Presidential Decree No. 12/1945 Coll., legitimised for appearance in this action.
- No. 51** Statutes of the co-operative, which set a period of 10 years for the maturity of the settlement share, can be considered in this part as immoral (Section 39 of the Civil Code)
- No. 52** The action on determination that the defendant (due to the change of circumstances) is not owed the housing compensation earlier awarded to him/her by the court or consent decree, cannot be decided by judgement by default. (Section 153b, Sub-section 3 of the Civil Procedure Code)
- No. 53** If, after the hearing, at which the substantiation was carried out and to which the party to the proceedings had not been duly invited, another hearing took place, at which this party had a chance to exercise his/her procedural defence, including the option to express himself/herself on the so far admitted evidence, even from the point of view of the correctness of the procedural practise of the court, then it is not a question of a defect pursuant to Section 237, Sub-section 1 (f) of the Civil Procedure Code, as amended with effect as of 1. 1. 2001), however, it may be a question of a different defect of the proceedings, which may have resulted in a wrongful ruling on the same matter.
- No. 54** If, at the time, when the court nullified the common tenancy right with regard to the flat of spouses and that ex-spouse, who had not become a sole tenant of the flat, was ordered to evict the flat after securing the replacement flat, the tenancy relation with respect to the flat under eviction was fixed for a definite period of time, it is possible to secure the obligor a replacement flat only until the time when the tenancy relation with respect to the flat under eviction should have finished.

epravo

Váš partner na cestě právem
www.epravo.cz

Bližší informace na adrese
www.orac.cz

Orac

No. 55

The precondition for ordering enforcement of a decision by the institution of judicial lien on the real property, lying in the fact that it should be proven that the real property is in the ownership of the obligor (Section 338b, Sub-section 1, the Civil Procedure Code), is judged by the court only according to the situation which existed on the day of the proceedings institution, i.e. on the day of submitting the petition for the order for this enforcement with the court. Changes concerning the ownership of the real property occurring after the institution of the proceedings are not significant for the ruling on the petition for the order of the enforcement of the decision by the institution of judicial lien on the real property.

If the obligor conveys the real property by contract to somebody else and if pursuant to the legitimate decision on the registration permission, its legal effects arise during the period of time before submitting the petition for the order for this enforcement, the precondition for ordering enforcement of a decision by the institution of judicial lien on the real property, lying in the fact that it should be proven that the real property is in the ownership of the obligor (Section 338b, Sub-section 1, the Civil Procedure Code), is fulfilled only in such a case where the registration of the ownership right in the Land Registry for the benefit of the acquirer is recorded after the institution of the proceedings on execution of the decision.

No. 56

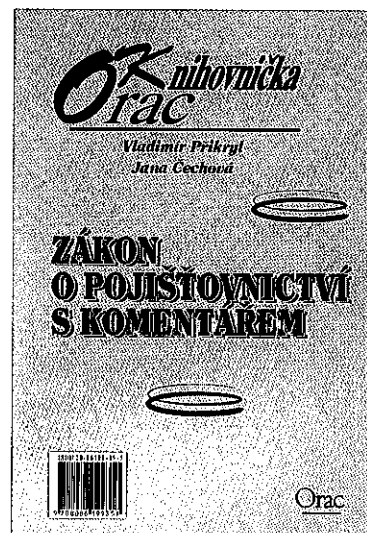
The statute of limitations pursuant to the provision of Section 104 of the Civil Code starts its course, not in a year from the effect day of the matters specified in Section 22 of Decree No. 19/1964 Coll., as amended by Decree No. 55/1979 Coll., but in a year from the day when the physical injury became evident or death occurred.

No. 57

The assurance of the seller pursuant to Section 597, Sub-section 2 of the Civil Code, that the item has certain qualities, particularly the qualities stipulated by the buyer, or that it does not have any defect, does not have to be a part of the concluded purchase contract; it is enough if it was given at the arranging of the contract.

epravo

Váš partner na cestě právem
www.epravo.cz

ZÁKON O POJIŠTOVNICTVÍ V. Příkrýl, J. Čechová (kat. č. OK 1007)

Zasvěcený komentář současné zákonné úpravy pojištnictví vznikl v autorské dílně nejpovolanejších tvůrců působících na Ministerstvu financí České republiky. Vlastní komentář je doplněn texty souvisejících předpisů a řadou vysvětlujících dokumentů. Kniha je určena jak pro odbornou veřejnost, tak současně i pro pojištěnce.

Formát A5, vazba V2, cena 250 Kč.

ZÁKLADY POJIŠTOVACÍHO PRÁVA M. Karfíková, V. Příkrýl, J. Čechová (kat. č. OS 0476)

Publikace soustřeďuje aktuální poznatky o právních aspektech pojištnictví a komplexně a uceleně je vykládá i v širších právních souvislostech. Systematika knihy, která je učebnicí pro právnické fakulty, vyhovuje nejen potřebám vysokoškolských kursů pojištního práva, ale i požadavkům praxe. Přináší srozumitelný přehled o možnostech a otázkách pojištního práva nejen pro právníky a odborníky v pojištnictví, ale i pro zainteresovanou veřejnost.

Formát A5, vazba V2, cena 200 Kč.

OS

**ZÁKLADY
POJIŠTOVACÍHO
PRÁVA**

Objednávejte na adrese:

NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Vinohradská 184, 130 52 Praha 3
tel.: 02/6713 2177, fax: 02/6713 2134
e-mail: orac@its.cz, www.orac.cz

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené předpisem, jenž se opírá o zákonné zmocnění. Jejím vydavatelem je Nejvyšší soud České republiky. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazení rozhodnutí do Sbírky rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zaslány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 7–8/2001 (ročník LIII) z 17. 9. 2001.

Vydává Nejvyšší soud ČR v NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Praha, IČO 45808937.

Připomínková místa: Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera.

Redigují: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch, JUDr. Pavel Krbek a JUDr. Zdeněk Krčmář.

Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 05/41593111.

Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.

Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává:

NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Vinohradská 184, 130 52 Praha 3.

Administrace: NAKLADATELSTVÍ ORAC; tel.: 02/6713 2177, fax: 02/6713 2134, e-mail: orac@its.cz.

Distribuce: Česká pošta, s. p., Postservis OZ Střední Čechy.